анонс
НОМЕРА

Наукова діяльність 5-9 ст.

Спортивне життя 14-15 ст.

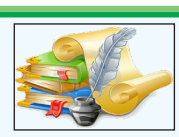
Літературна сторінка 22-23 ст.

31 березня 2020 року, №1-6 (313-318)

ЗАМОК

Газета Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

АКАДЕМІЯ: ПОЧАТОК 20-Х РОКІВ XXI СТОЛІТТЯ

Афанасій ЛОМАКОВИЧ, ректор академії, професор

В оцінці діяльності навчального закладу важливо визначити його основні досягнення, проаналізувати окремі ризики й окреслити пріоритетні завдання на наступний період, що здійснюється на розумінні його місії та стратегії розвитку.

На сьогодні Академія здійснює

підготовку фахівців згідно з нормативними документами щодо освітньої діяльності у сфері вищої освіти. Ліцензований обсяг підготовки фахівців становить 1411 осіб: молодший спеціаліст – 230; бакалавр – 846; магістр – 325 осіб; доктор філософії – 10.

У зв'язку з відкриттям нових освітньо-професійних програм за бакалаврським і магістерським рівнями вищої освіти реорганізовано факультети Академії та затверджено її нову структуру: до факультету соціально-педагогічної освіти та мистецтв входять кафедра теорії і методики дошкільної та початкової освіти, кафедра педагогіки та психології, кафедра мистецьких дисциплін і методики їх викладання; гуманітарно-технологічний факультет складають кафедра іноземних мов і методики їх викладання, кафедра української філології та суспільних дисциплін, кафедра теорії і методики трудового навчання і технологій; факультет фізичної культури та біології включає кафедру спортивних ігор та туризму, кафедру теоретико-методичних основ фізичного виховання і кафедру біології, екології та методики їх викладання. На факультетах готують фахівців із 4 галузей знань (Педагогіка, Соціальна робота, Природничі науки, Соціальні та поведінкові науки): за бакалаврським рівнем – 18 освітньо-професійних програм, за магістерським рівнем – 8 освітньо-професійних програм, за освітньо-науковим рівнем – 1 освітньо-наукова програма. У структурі педагогічного коледжу здійснюється підготовка молодших спеціалістів із 5 спеціальностей.

Контингент студентів становить 1963 особи, в тому числі 1519 студентів академії (890 осіб денної та 629 – заочної форм навчання) і 444 студенти педагогічного коледжу. Кількість студентів, які навчалися за кошти регіонального замовлення, становила 1062 особи (54,1 %), за кошти фізичних осіб – 901 особа (45,9 %). Переважна більшість контрактників – це студенти заочної форми навчання (69,8 % від всієї кількості студентів платної форми навчання). У 2019 році видано 427 дипломів бакалавра (із відзнакою – 16); 145 дипломів молодшого спеціаліста (із відзнакою – 20). За результатами підсумкової атестації у січні 2020 року відбувся потужний випуск магістрів – 229 осіб, 36 із них отримали диплом з відзнакою. Після випуску магістрів контингент студентів склав 1287 осіб в академії (денна форма – 802, заочна – 485) та 442 – в коледжі. Сукупний ліцензований обсяг навчального закладу становить 1411 осіб (бакалавр – 846, магістр – 325, молодший спеціаліст – 230, доктор філософії – 10).

Професорсько-викладацький склад штату академії включає 123 науково-педагогічних працівники та 6 концертмейстерів (17 докторів наук, професорів, 79 кандидатів наук, доцентів, 27 викладачів без наукового ступеня та вченого звання). Науково-педагогічні працівники з науковими ступенями та вченими званнями становлять 78 %. Ще вісім кандидатів наук працюють у педагогічному коледжі.

На кафедрі української філології та суспільних дисциплін і кафедрі теорії і методики дошкільної та початкової освіти кількість науково-педагогічних працівників із науковими ступенями та вченими званнями складає 100%, на кафедрі біології, екології та методики їх викладання – 91,7%, на кафедрі іноземних мов і методики їх викладання – 88,9%, на кафедрі теорії та методики трудового навчання і технологій – 85, 7%, на кафедрі педагогіки та психології – 83,3%, на кафедрі теоретико-методичних основ фізичного виховання – 77,8%, на кафедрі спортивних ігор і туризму – 50% і на кафедрі мистецьких дисциплін і методики їх викладання – 43,5%.

Академія постійно дбає і про зміцнення, і про розширення матеріально-технічної бази. Тернопільська обласна рада передала нам в оперативне управління базу Кременецького обласного дитячий психоневрологічного санаторію, де плануємо функціонування нової кафедри (робоча назва – кафедра основ здоров'я та туризму), організацію роботи науково-дослідної лабораторії «Проблеми людини та філософія здоров'я», створення Центру практичної підготовки, реабілітаційно-відновлювального та спортивно-туристичного центрів.

До наших досягнень слід віднести успішне проходження перевірки навчального закладу Державною службою якості освіти України. Науково-педагогічний колектив достойно пройшов перевірку, і за її результатами було змінено ступінь ризику з високого на середній, що засвідчує більшу довіру до діяльності нашої академії. Здійснено акредитацію 9 бакалаврських освітньо-професійних програм: Дошкільна освіта, Образотворче мистецтво, Музичне мистецтво, Трудове навчання та технології, Мова і література (англійська), Мова і література (німецька), Українська мова і література, Біологія, Фізична культура. Необхідно переглянути зміст діючих освітньо-професійних програм та спрогнозувати можливі ризики. У 2020–2021 навчальному році за бакалаврським рівнем вищої освіти акредитації підлягають 5 освітньо-професійних програм: Початкова освіта, Інформатика, Історія, Деревообробка, Екологія, у 2021–2022 – Мова і література (польська), Біологія та здоров'я людини, Психологія.

У процесі вдосконалення змісту освітньо-професійних програм особливу увагу акцентовано на збільшення обсягу кредитів, відведених на вивчення психолого-педагогічних дициплін та методики викладання. Відповідно до цілей освітньо-професійних програм, які корелюють з основною місією та стратегією Академії, нам необхідно спрямовувати всі зусилля на формування вчителя Нової української школи, збільшеня обсягу кредитів на педагогічну практику (включення до робочих навчальних планів пропедевтичної педагогічної практики, літньої педагогічної практики в оздоровчих таборах. У звітному періоді налагоджено тісну співпрацю Академії із Міжнародним дитячим центром «Артек-Карпати» (Буковель), оздоровчим табором «Едельвейс» (Карпати); «Лісова казка», «Лісова пісня» (Тернопільська обл.), «Чайка», «Веселка», «Країна мрій», «Берізка» (Рівненська обл.), «Дружба» (м. Долина, Івано-Франківська обл.), «Сокіл» (Галицький р-н., Івано-Франківська обл.).

Також зміщуються акценти при формуванні проблематики бакалаврських та магістерських робіт із врахуванням тенденцій Нової української школи (НУШ). Розроблено «Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії», «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти», «Положення про кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти».

Проведено експертизу та корекцію навчальних та робочих навчальних планів за ступенями вищої освіти «бакалавр», «магістр»; здійснено експертизу робочих програм на-

вчальних дисциплін; проаналізовано зміст навчально-методичного забезпечення нормативних та вибіркових навчальних дисциплін. Новою для нас виявилася робота, пов'язана із розробкою силабусів освітніх компонентів – документів, які визначають взаємні зобов'язання між викладачами та студентами. Вченою радою академії затверджено «Положення про силабус освітнього компоненту».

Особливого значення у сучасних реаліях набуває процедура формування індивідуальної траєкторії здобувачів вищої освіти. Відповідно до нормативних вимог у навчальному закладі створено умови для вільного вибору студентами навчальних дисциплін (25% від загального обсягу годин навчальних планів). Серед пріоритетних виборів студентів – навчальні дисципліни фахового спрямування, а також освітні компоненти для поглибленого вивчення іноземних мов (англійської, німецької, польської) та інформаційно-комунікаційних технологій. У цьому році розширено каталог вибіркових навчальних дисциплін за відповідними освітньо-професійними програмами. Оновлено перелік і зміст презентацій вибіркових навчальних дисциплін, оприлюднених на офіційному вебсайті Академії. Увага акцентується на вибіркових дисциплінах, які сприяють формуванню «м'яких навичок». Для прикладу, на магістерських програмах здобувачам вищої освіти запропоновано вибіркову навчальну дисципліну «Академічне письмо».

Вимагає особливої уваги процес забезпечення внутрішнього моніторингу якості освіти загалом та освітньо-професійних програм зокрема. В академії створено Сектор моніторингу якості освіти, до складу якого ввійшли працівники навчально-методичного відділу, науково-педагогічні працівники факультетів, представники депатраменту моніторингу якості освіти студентського самоврядування. Розроблено «Положення про сектор моніторингу якості освіти». Процедура та механізми моніторингу упродовж минулого року набули якісно нових форм. Запроваджено онлайн-опитування (гугл-форми) здобувачів вищої освіти «Викладач очима студентів», опитування науково-педагогічних працівників, роботодавців та випускників з метою вивчення пропозицій щодо удосконалення змісту освітньо-професійних програм.

Крім того, здійснено моніторинг щодо втілення ідеї студентоцентризму в освітній процес як шляху успішної реалізації компетентнісного підходу, дотримання академічної доброчесності під час реалізації освітньо-професійних програм, вільного вибору навчальних дисциплін студентами, форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання, відпрацювання студентами пропущених навчальних занять у ІІ половину дня, реалізації антикорупційних заходів в академії тощо. Результати моніторингу в розрізі окремих факультетів, адаптаціййних процесів студентів першого курсу, виконання ліцензованого обсягу, динаміки контингенту студентів, результати вступної кампанії, а також ряд нормативно-правових положень щодо організації моніторингу оприлюднюємо на вебсайті академії.

Найближчим часом буде оприлюднено рейтинг діяльності науково-педагогічних працівників за 2019 рік, який включатиме навчальну (за підсумками онлайн-анкетування студентів), методичну, наукову та організаційну роботу. Особливий акцент буде зроблено на індикатор «Якість викладання навчальних дисциплін». Враховуватиметься також кількість цитувань, відображену у пошуковій системі Google Scholar. Практикуються й інші рейтинги: «Науковець року», рейтинг кафедр за якісним складом науково-педагогічних працівників та за якісними показниками освітньої діяльності.

Рейтингове оцінювання студентів враховує успішність (90 % загального рейтингового балу), а також наукові здобутки, творчу активність, участь у громадському та спортивному житті (до 10 % від загально-рейтингового балу). Органи студентського самоврядування та студентська профспілка відіграють провідну роль у формуванні відкритих рейтингових списків студентів. В академії чітко розмежовано функції моніторингу на рівні ректорату, факультету, кафедри, а також вивчається думка здобувачів вищої освіти, роботодавців, випускників. Постійно здійснюється моніторинг результатів заліково-екзаменаційних сесій.

Результати моніторингу якості освіти систематично розглядалися на засіданнях Вченої ради академії та ректорату. Так, упродовж 2019 року здійснено моніторинг різних аспектів діяльності академії, за результатами якого підготовлено аналітичні довідки та пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу, наукової, методичної, організаційної роботи, фінансово-господарської діяльності.

(Закінчення на стор. 2-3)

АКАДЕМІЯ: ПОЧАТОК 20-Х РОКІВ XXI СТОЛІТТЯ

Афанасій ЛОМАКОВИЧ, ректор академії, професор

(Початок на стор.1)

У 2019 році продовжувалося використання навчальної платформи Moodle (Мудл). Кафедрою теорії і методики трудового навчання та технологій проведено низку методичних семінарів щодо підвищення ефективності використання названої платформи. Поряд зі змістовим наповненням навчальних дисциплін зверталася увага на отримання зворотньої інформації від студентів.

Дотримання принципу академічної доброчесності ставить підвищені вимоги щодо перевірки кваліфікаційних робіт. Всі 229 магістерських робіт перевірені відповідними програмами на відсоток унікальності. Завершено процедуру укладання договору з ТОВ «Антиплагіат» щодо використання онлайн-сервісу Unichek. Очікуємо надання методичних рекомендацій щодо впровадження сервісу у процес перевірки кваліфікаційних робіт, друкованої продукції на дотримання вимог академічної доброчесності.

Нових форм набуває співпраця із роботодавцями. Окрім онлайн-опитувань щодо якості освітньо-професійних програм, якості роботи випускників академії, започатковано залучення вчителів-практиків, методистів, директорів шкіл (гімназій) до аудиторних занять зі студентами. До робочих навчальних планів будуть включені позакредитні навчальні дисципліни: «Професійна адаптація вихователя закладу дошкільної освіти»; «Формування ключових компетентностей учнів Нової української школи під час вивчення біології»; «Особливості навчання англійської мови в умовах Нової української школи»; «Особливості навчання німецької мови в умовах Нової української школи»; «Компетентнісний підхід до навчання української мови і літератури у 5-12 класах відповідно до контексту Нової української школи»; «Особливості проведення інтегрованих уроків з мистецтва в контексті тенденцій Нової української школи»; «Сучасні орієнтири Нової української школи у викладанні музичного мистецтва»; «Особливості трудового навчання учнів закладів загальної середньої освіти у контексті Нової української школи»; «Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури закладів загальної середньої освіти у контексті Нової української школи».

Пріоритетною для академії є участь у програмі Європейського союзу Еразмус+. Нами зроблено перші кроки в цьому напрямку. Академія зареєстрована на порталі учасників Програм ЄС та отримала Ідентифікаційний Код Учасника (PIC Code). У жовтні в м. Києві навчальний заклад було презентовано на Міжнародному інформаційному тижні Еразмус+. Завершуємо процедуру валідації, тобто завантаження нотаріально засвідченого пакету документів англійською мовою. Підписано угоди про співпрацю за програмою Еразмус+ з двома польськими закладами вищої освіти.

Кафедрою іноземних мов та методики їх викладання спільно із волонтером Абрамом Краузе отримано грант від Корпусу Миру США в Україні. Кошти будуть витрачені на реалізацію проєкту «Клуб громадської активності». У рамках проєкту студенти та учні 10-11 класів шкіл м. Кременця пройдуть тренінги з громадської активності, лідерства, волонтерства, успішності, залучення фінансування для підтримки проєктів.

Важливим завданням є зростання кадрового потенціалу кафедр навчального закладу. Упродовж року 9 викладачів академії та педагогічного коледжу захистили кандидатські дисертації: Ярощук М. В. та Мельник Ю. С. (загальна психологія, історія психології), Кікіна Н. М. (загальна педагогіка та історія педагогіки), Микуляк О. В. (германські мови), Доманюк О. М. (теорія і методика професійної освіти), Ратинська І. В. (теорія і методика виховання), Поляк І. П. (українська мова), Гуральна С. С. (музичне мистецтво), Якимович В. А. (порівняльне літературознавство). Серед найближчих перспектив – захист докторської дисертації доцентом кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти Онищук І. А. Її дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук подана до спеціалізованої вченої ради Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника.

Активізувалася робота викладачів щодо підвищення наукового рівня на факультеті фізичного виховання та біології. Мобілізувала свої наукові зусилля кафедра теоретико-методичних основ фізичного виховання (завідувач кафедри – професор Довгань О.М.). Доцент цієї кафедри СлюсарчукВ.В. вступив у докторантуру НУ «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка. До Міністерства освіти і науки України надісланий лист-клопотання щодо виділення цільового місця Банаху В. І. в докторантурі цього ж закладу вищої освіти.

Науковий потенціал демонструє кадровий склад педагогічного коледжу. Кандидат історичних наук, викладач педколеджу Галішевський В. А. у статусі здобувача наукового ступеня доктора історичних наук у НУ «Острозька академія» працює над виконанням докторської дисертації на тему «Військові підрозділи Волинського воєводства у 1576–1648рр.».

Над виконанням умов Порядку щодо присвоєння вченого звання професора працює 4 доктори наук: Курач М. С., Савелюк Н. М., Скакальська І. Б., Чик Д. Ч.

Відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні В 2) отримали сертифікати Панфілова О.Г., Саланда І.П. та Скакальська І.Б.

Нові вимоги Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам МОН України виконала доцент кафедри спортивних ігор та туризму Кучер Т. В. На засіданні вченої ради академії було розглянуто її атестаційну справу щодо присвоєння вченого звання доцента і надіслано для розгляду на засіданні атестаційної колегії МОН України.

На засіданні вченої ради вперше розглядались справи про висунення претендентів на здобуття іменних стипендій Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук у 2020 році: Савелюк Н.М., доктора психологічних наук, доцента кафедри педагогіки та психології; Чика Д.Ч., доктора філологічних наук, доцента кафедри іноземних мов та методики їх викладання. Відповідно на присудження Премії Верховної Ради України для молодих учених розглядалася кандидатура Тригуби О.В., кандидата сільськогосподарських наук, викладача кафедри біології, екології та методики їх викладання. Справи були надіслані до МОН України та Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

В аспірантурі Академії навчаються 13 аспірантів (8 – на денній формі навчання та 5 – на заочній) і четверо – в аспірантурі інших закладів вищої освіти.

Наукове керівництво аспірантами забезпечують, в основному, штатні доктори педагогічних наук, професори Бенера В.Є. і Дем'янчук О.Н., доктор педагогічних наук, доцент Курач М.С., кандидат педагогічних наук, професор Безносюк О.О., кандидати педагогічних наук, доценти Приймас Н. В. і Кравець Л. М. До наукового керівництва запрошуються науково-педагогічні працівники з інших закладів вищої освіти: доктор педагогічних наук, доцент кафедри інформатики та методики їх викладання Тернопільського НПУ імені Володимира Гнатюка Романишина О. Я. та доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри прикладної психології та логопедії Бердянського ДПУ Єфименко М. М.

Науковий потенціал зростання штату кадрів становлять 20 викладачів (з них – 5 в академії, 15 у коледжі), які виконують дисертаційні дослідження у статусі здобувача наукового ступеня доктора філософії. У 2019 році завершили навчання в аспірантурі 5 осіб, з них 3 викладачі академії (Сиротюк С. М., Гурковський О. М., Пуцик О. А.) і 2 викладачі педагогічного коледжу (Погонець І. В., Кіркова Т. В).

Нові акредитаційні вимоги до підготовки молодих науковців за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти ставлять перед навчальним закладом ряд нових організаційних, інформаційних, профорієнтаційних, науково-методичних завдань, які потрібно вирішувати своєчасно і комплексно.

Упродовж 2019 року 22 науково-педагогічних працівники академії підвищили кваліфікацію у закладах вищої освіти та наукових установах України, 16 науково-педагогічних працівників здійснювали довгострокове підвищення кваліфікації у Польщі (Вища соціально-економічна школа в Пшеворську, Люблінська вища школа в Риках).

Зарубіжне сертифіковане підвищення кваліфікації здійснили професори академії Бенера В. Є. (Технічний університет м. Варна, Болгарія); Глотов О. Л. (Вища державна професійна школа в Холмі, Р П); Пашечко М. І. (Люблінська політехніка, Р П). Науково-педагогічне стажування пройшли доценти кафедри Клак І. Є. та Яценюк Н.І. у Північному університетському центрі у Бая-Маре (Румунія) та старший викладач Головатюк Л. М. у Куявському університеті у рамках проведення міжнародної конференції у м. Влоцлавек (Республіка Польща).

Науково-педагогічними працівниками Академії опубліковано 195 праць. Серед них: 9 навчальних, навчально-методичних посібників (з них – 4 одноосібних, 3 у співавторстві), 5 монографій (колективні), 5 методичних рекомендацій, 9 авторефератів (з них –9 кандидатських), 1 патент, 43 статті у фахових виданнях, 30 зарубіжних статей, 74 інших публікацій та 8 тез.

У збірниках наукових праць, внесених до наукометричних баз даних, оприлюднені статті Головатюк Л. М. (Scopus), Кучер Т.В., Омельчук О.В., Цісарук В.Ю.; Савелюк Н.М.; Скакальська І. Б. (Web of Science). Окремі Колективні монографії містять наукові праці доцентів Чика Д. Ч. (2), Онищук І. А. та доцентів кафедр Терпелюка В. В. та Фіголь Н. А.

Вийшли у світ навчальні та навчально-методичні посібники «Актуальні питання української ономастики» (Волянюк І. О.); «Дивлюсь на світ дитячими очима…» і «Читацький щоденник для студентів коледжів» (Дубровський Р. О.); «Методичні рекомендації щодо навчання студентів гри на сопілці» (Томашівська М. М.), а також у співавторстві: Бенера В. Є., Маліновська Н. В. «Теорія та методика розвитку рідної мови» (перевидання); Бенера В. Є., Шевченко Ж. М. «Соціальна робота у Республіці Польща»; Корнієнко С.М., Кодлюк Я. П. «Батьківські збори у початковій школі»; Невідомська Л.М., Лісняк С. «Старослов'янська мова»; Онищук І. А., Аксьонова О. П., Аніщук А. М., Артемова Л. В. «Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років».

За результатами проведення наукових форумів, конференцій, семінарів видано 7 збірників наукових праць, з них – 1 випуск фахового видання: «Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка. Випуск 11», «Кременецькі компаративні студії», «Актуальні проблеми гуманітарної освіти», «Креативний підхід у сучасній мистецькій освіті». Радою молодих науковців підготовлено збірники наукових праць «Literis et Artibus: нові горизонти», «Kremenets sciense: open air, або Наука в кросівках», Збірник матеріалів ІІ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку освіти: теорія, практика, інновації».

Науково-дослідна лабораторія «Сучасні тенденції у лінгводидактиці та дослідженні дискурсу» (науковий координатор – кандидат філологічних наук, доцент кафедри Семегин Т. С.) оприлюднила другий випуск збірника студентських наукових праць «Verba magistri». У збірник увійшли статті магістрантів – майбутніх фахівців англійської та німецької мов.

На належному рівні здійснювалась науково-методична робота кафедр. Науковці кафедри іноземних мов і методики їх викладання та кафедри української філології і суспільних дисциплін підготували науково-методичний форум для філологів Шумщини. Вчителі іноземних мов працювали у форматі лінгводидактичного семінару-воркшопу «Прогресивні технології навчання іноземних мов».

Під егідою кафедри української філології та суспільних дисциплін спільно з фахівцями методичного кабінету відділу освіти Кременецької райдержадміністрації та Кременецького краєзнавчого музею на організаційному полі Центру краєзнавства і туризму при згаданій кафедрі провели навчально-методичний семінар із проблем музейної педагогіки для вчителів суспільствознавчих дисциплін закладів загальної середньої освіти нашого району.

Науково-педагогічні працівники кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій провели навчально-методичний семінар «Актуальні проблеми трудового навчання та технологій у загальноосвітніх навчальних закладах», куди були запрошені педагоги – фахівці профілю із Кременецького і сусідніх районів нашої області.

Заслуговує на популяризацію така форма профорієнтаційної роботи як участь у ярмарках до дня міста Кременця, у фольклорно-етнографічному фестивалі «Братина», у з'їзді Пластового року 2019-2020. Науково-педагогічні працівники кафедри продемонстрували для учасників свята майстер-класи: оберегові ляльки «Нерозлучники», виготовлення браслетів в техніці макраме; майстер-класи з ліплення із глини, ковки металу.

У травні 2019 року проведено кафедрою мистецьких дисциплін та методики їх викладання науково-методичний семінар на тему «Креативний підхід у сучасній мистецькій освіті», до роботи у якому були запрошені як викладачі, так і студенти спеціальності «Музичне мистецтво».

Науково-педагогічними працівниками кафедри біології, екології та методики їх викладання спільно із НПП «Кременецькі гори» та Кременецьким ботанічним садом проведено науково-практичний семінар «Актуальні проблеми збереження біологічного різноманіття та перспективи розвитку природо-заповідного фонду» з участю представників національних природних парків «Хотинський», «Мале Полісся» та «Північне Поділля», природного заповідника «Медобори».

Кафедра спортивних ігор та туризму спільно з представниками Тернопільської федерації баскетболу, баскетбольного клубу «Тернопіль – ТНЕУ» провели семінар з теорії, методики і практики підготовки команд та організації змагань із баскетболу для вчителів закладів загальної середньої освіти і студентів спеціальності «Фізична культура». Урізноманітненням практичної частини семінару був майстер-клас «Технічна і тактична підготовка баскетболістів», який провів тренер Федерації баскетболу України Дмитро Третяк.

Науковці кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти підготували семінар-конференцію «Управління у системі дошкільної освіти», основним організатором і модератором якого виступила кандидат педагогічних наук, доцент Ірина Онищук.

АКАДЕМІЯ: ПОЧАТОК 20-Х РОКІВ XXI СТОЛІТТЯ

На базі академії відбувся семінар-практикум «Інноваційні методичні підходи у фізичному розвитку та оздоровленні дошкільників за оновленою програмою «Казкова фізкультура» з участю доктора педагогічних наук, доцента Бердянського ДПУ Миколи Єфименка.

У співпраці Студентського наукового товариства та Ради молодих науковців здійснюється впевнений поступ студентської науки у роботі наукових конференцій, конкурсів, виставок тощо. Проведена XV Студентська науково-практична конференція «Актуальні проблеми сьогодення очима молоді», за матеріалами якої видано збірник наукових праць «Студентський науковий вісник» Випуск 15.

У польському місті Хенціни відбулась XXII зустріч у рамках Міжнародного інтеграційного проекту для студентів, магістрантів і докторантів «Школа відкритого розуму» з активною участю студентів гуманітарно-технологічного факультету академії під науковим керівництвом кандидата філологічних наук, доцента Пасічник О.В.

На обласному етапі XX Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика студентка 41-У групи гуманітарно-технологічного факультету Ірина Жолоб здобула перемогу та нагороджена Дипломом I ступеня. Підготовку до конкурсу здійснювала кандидат філологічних наук, доцент Волянюк І. О.

Один із найважливіших показників ЗВО – підсумки вступної кампанії. У 2019 році на всі спеціальності і форми навчання подано 1347 заяв. Загалом до навчального закладу зараховано 597 студентів: 294 особи (49,2 %) – за регіональним замовленням і 303 особи (50,8%) – за кошти фізичних осіб. Обсяг регіонального замовлення на підготовку фахівців, доведений управлінням освіти і науки Тернопільської ОДА, становив 338 осіб (молодший спеціаліст – 57; бакалавр – 221; магістр – 60). У процесі структурування регіонального замовлення за бакалаврським рівнем зроблено акцент на прийом після коледжу за скороченим терміном навчання. Для таких вступників виділено 70 місць регіонального замовлення, що й було виконано. Нашим резервом залишаються коледжі, на базі яких ми здійснюємо набір за скороченим та нормативним термінами навчання. У 2019 році 141 студент зарахований за скороченим та 51 студент – за нормативним терміном навчання на II та III курси.

Міністерство освіти і науки України постійно здійснює моніторинг результатів вступної кампанії. Всім відомі тенденції діяльності МОН щодо скорочення кількості закладів вищої освіти. Тому маємо врахувати особливості вступної кампанії у 2020 році: підвищення мінімального прохідного конкурсного бала до 125 для вступників за регіональним замовленням на основі повної загальної середньої освіти; обов'язкове подання сертифікату ЗНО з української мови та літератури для вступників на основі ОКР молодшого спеціаліста для здобуття ступеня бакалавра; зміна термінів реєстрації електронних кабінетів, прийому заяв та документів, зарахування на місця регіонального замовлення та за кошти фізичних осіб.

Нами підписано 3 угоди про співпрацю між закладами вищої освіти України. Налагоджена партнерська співпраця з науково-освітніми інституціями Польщі: Вищою соціально-економічною школою у м. Пшеворськ, Вищою державною професійною школою в Холмі, Люблінською вищою школою в Риках, Мовною школою SAYHELLO SCHOOL м. Варшави; продовжено дію угоди про міжнародне співробітництво з Вармінсько-Мазурським університетом в м.Ольштині. Укладено угоди про співпрацю між Косівським інститутом прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, Кременецьким ботанічним садом, Національним природничим парком «Кременецькі гори». Підготовлено пакет документів для підписання угоди з Тернопільським національним медичним університетом імені І. Я. Горбачевського.

Вагомою подією окресленого періоду стало відзначення 200-ліття Волинського ліцею. Цій даті була приурочена частина заходів, яка пронизувала діяльність Академії упродовж минулого року. З нагоди ювілею в навчальному закладі проведено Міжнародну конференцію «Місто Кременець у культурно-освітньому просторі Центрально-Східної Європи», урочисту Академію з участю представників науки і освіти України та Польщі. Під час ювілейних урочистостей звання Почесного професора академії присвоєно доктору філологічних наук, професору, академіку Національної академії наук України, директору Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України Миколі Жулинському та доктору габілітованому, професору, декану гуманітарного факультету Вармінсько-Мазурського університету в м. Ольштині Анджею Шмиту.

Серед знакових подій також треба назвати освячення Міжконфесійної каплиці у корпусі № 2 і відкриття Мультимедійного ресурсного центру вивчення польської мови і культури, сформованого на навчально-матеріальній базі гуманітарно-технологічного факультету, який організовано у тісній співпраці з польськими науково-освітніми інституціями. Цій святковій даті приурочене нове видання «Ювілей 200-ліття Волинського ліцею у культурно-освітньому просторі України», яке побачило світ у львівському видавництві «Місіонер» в рамках виконання опіки Сенату Республіки Польща над Полонією і поляками за кордоном у 2019 році та Кременецькою міською радою.

У вересні 2019 року Академія приймала гостей із Польщі, Чехії та Литви – учасників XXXIV Зльоту Європейської родини шкіл ім. Юліуша Словацького на чолі з ініціатором зустрічей, одним із засновників і нинішнім керівником, відомим польським педагогом і громадським діячем Анджеєм Крулем. У рамках програми Зльоту пройшов Міжнародний фестиваль-конкурс «У колі поезії Юліуша Словацького» і традиційна висадка троянд у розаріумі Академії.

Професорсько-викладацький склад та студентство Академії виступали співорганізаторами та організаторами низки наукових зібрань, серед яких – наукова конференція «З історії Польщі та України» в рамках XV Міжнародного літературно-мистецького форуму «Діалог двох культур – 2019»; XIX Міжнародна наукова конференція «Особистість і суспільство: конфронтація чи консенсус» в рамках Міжнародного методологічного симпозіуму «Суб'єкт гуманітарного пізнання»; Всеукраїнська науково-практична конференція «Культурна спадщина олімпійського руху в системі гуманітарної освіти школярів»; V Всеукраїнська науково-практична конференція «Медико-біологічні проблеми фізичного виховання різних груп населення, ерготерапії, інклюзивної та спеціальної освіти»; «Освіта на Кременеччині: традиції та перспективи» у рамках IV Всеукраїнського семінару-турпоходу «Kremenets sciense: open air, або Наука в кросівках»; II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Сучасний стан та перспективи розвитку освіти: теорія, практика, інновації»; IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Litteris et artibus: нові горизонти»; XV Звітна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу за 2018 рік.

До перспектив наукової роботи в 2020 році віднесемо підготовку до відзначення 400-ліття відкриття у м. Кременці першої братської школи, що здійснювала підготовку вчителів для початкових класів інших братських шкіл. Важливе місце в наукових заходах займуть Міжнародна науково-практична конференція «Кременецький ліцей в європейському освітньо-науковому просторі»; Українсько-польський інтердисциплінарний симпозіум «Аспекти релігійного й церковного життя Волині й Люблінщини як суміжних історичних країв України й Польщі», «Культурологічний простір: виклики та перспективи» у рамках V Всеукраїнського семінару-турпоходу «Kremenets sciense: open air, або Наука в кросівках», V Всеукраїнська науково-практична конференція «Litteris et artibus: нові горизонти», а також XVI Звітна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу академії за 2019 рік та XVI Студентська науково-практична конференція «Актуальні проблеми сьогодення очима молоді».

Вагомою складовою організації освітнього процесу в Академії залишається виховна робота. На основі Наскрізної програми національно-патріотичного виховання студентства впродовж року здійснювались різнопланові заходи організаційно-виховної роботи серед студентської молоді. Органи студентського самоврядування істотно змінили структуру діяльності та змістове наповнення за певними напрямами. Так, було створено відповідні департаменти: департамент моніторингу освітньої діяльності, департамент студентської наукової роботи, департамент організаційно-виховної роботи. Минулої осені відбулись чергові вибори органів студентського самоврядування, яке змістило акценти у своїй діяльності відповідно до сучасних вимог.

Втілено заходи щодо створення належних умов для осіб з особливими потребами. Розроблено «Порядок супроводу осіб з обмеженими можливостями та інших маломобільних груп населення», встановлено пандуси, розміщено кнопку виклику чергового, визначено відповідальних за супровід вказаних категорій студентів. Завершується виготовлення необхідної нормативно-правової документації щодо доступності навчальних приміщень для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

Особлива увага звертається на соціально-психологічну підтримку здобувачів вищої освіти та профілактику виникнення конфліктних ситуацій. Розроблено й оприлюднено окремі положення щодо попередження конфлікту інтересів та розв'язання конфліктів: «Положення про освітнього омбудсмена та процедуру розгляду скарг здобувачів вищої освіти», «Положення про порядок виявлення, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів», «Положення про апеляцію результатів контролю знань здобувачів вищої освіти».

Серед організаційно-виховних заходів чільне місце займали заходи національно-патріотичного виховання, серед яких – багатогранне відзначення 205-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка (святковий концерт «У слові Шевченковім – сповідь душі», Шевченкові читання, музично-поетична вистава за творами Кобзаря «Є безсмертя зоря і слова є пророчі», студентський квест, присвячений перебуванню Т.Шевченка на Волині). Традиційний творчий звіт мистецьких колективів Академії та окремих її виконавців під час Шевченківських днів отримав високу оцінку обласного журі: колективи стали лауреатами цього огляду.

З метою вшанування подвигу Героїв Небесної Сотні та трагічних подій Революції Гідності проведено музично-поетичні композиції «Навіки у наших серцях» та «Палають серця на Майдані», в основу яких лягли нотатки Бориса Гуменюка «Блокпост» і поезія, написана на Майдані. За ініціативи ректорату академії піднято клопотання перед Тернопільською обласною радою щодо присвоєння Чорному Миколі – випускнику навчального закладу, який загинув на Сході України, звання «Почесний громадянин Тернопільської області». Завдяки партнерській підтримці Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні, Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара» в Академії вдруге відбулось урочисте вручення іменної відзнаки Героя Небесної Сотні Олександра Капіноса.

З метою вшанування пам'яті воїнів-афганців в Академії проведено виховний захід з нагоди 30-річчя виведення радянських військ із Афганістану.

Стали традиційними лекції-презентації, вечори-декламації, конкурси з нагоди Дня української писемності та мови, Дня поезії, Всесвітнього дня книги та авторського права. Кафедра української філології та суспільних дисциплін долучалася до відзначення річниць від дня народження Юліуша Словацького, Василя Сухомлинського, Ольги Кобилянської, Івана Нечуя-Левицького, Бориса Грінченка, Михайла Коцюбинського, Богдана Лепкого та інших.

Науково-педагогічними працівниками кафедри біології, екології та методики їх викладання проведено ряд екологічних акцій, форумів, заходів, присвячених екологічним проблемам довкілля. З нагоди Міжнародного дня захисту дітей був підготовлено дитячий мистецький пленер «Щасливе дитинство» для дітей з обмеженими можливостями; налагоджено тісну співпрацю кафедр із громадською організацією «Зоря надії». Тижні факультетів, що проходили протягом року, залишили позитивні відгуки на Кременеччині і сприяли профорієнтаційній роботі серед учнівської молоді регіону. Приємні враження справив святковий концерт «Об'єднані Музикою» з нагоди 25-річчя спеціальності «Музичне мистецтво», що зібрав велику кількість випускників Академії, гідних професіоналів мистецької ниви.

Здобувачі вищої освіти брали участь у заходах, спрямованих на організацію свого дозвілля: дискотеки, вечори відпочинку, брейн-ринги, екскурсії тощо. Концерт-дебют першокурсників в актовій залі «Перший раз ми на цій сцені» показав таланти нашого студентства. Ректорат надаватиме необхідну матеріально-технічну базу, щоб такі концерти, виступи, огляди згуртовували нашу молодь.

Серед масових заходів треба назвати традиційний благодійний різдвяний вечір під відкритим небом; концерт колядок та щедрівок для жителів міста Кременця, новорічну виставу для дітей «Диво у ліцейному провулку», яку підготували артисти театру «Пілігрим».

Продовжуємо приділяти особливу увагу дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, дітям з обмеженими можливостями та дітям, батьки яких перебувають на Сході України, з метою максимального залучення їх до організаційно-виховних заходів та надання їм психологічної, моральної та матеріальної підтримки. У цьому вирішальна роль належить кураторам академгруп, яким необхідно активізувати індивідуальну роботу з кожним студентом.

В основному, діяльність нашого навчального закладу слід визнати успішною. Суттєві зміни у нормативно-правовому полі функціонування вищої освіти в Україні, комплекс урочистих заходів , активізація співпраці із зарубіжними та вітчизняними освітніми і науковими інституціями, систематична презентація діяльності Академії на шпальтах преси, стабільна фінансово-економічна ситуація, істотні кадрові зміни, оперативна й адекватна реакція структурних підрозділів Академії на виклики щодо реформування системи вищої освіти – все це засвідчує про стабільний курс нашого ЗВО з орієнтацією на тенденції Нової української школи на старті 20-х років XXI ст оліття…

ЖИТИ ІНТЕРЕСАМИ КОЛЕКТИВУ

Василь ТРИФОНЮК
голова комітету профспілки

Стратегічна мета діяльності профспілок залишається незмінною: здійснення представництва і захист трудових, соціальн-економічних прав та інтересів працівників. Слід зауважити, що Профспілка працівників освіти і науки є найчисельнішою в Україні й об'єднує 1,5 млн. педагогічних, науково-педагогічних, наукових, адміністративно-технічних працівників і здобувачів вищої освіти усіх рівнів. Наша первинна профспілкова організація – одна із кількох тисяч їй подібних, що діють в національних закладах освіти і спрямовуються на розбудову своєї освітньої інституції, зміцнення її кадрового потенціалу, розширення, доцільне й ефективне використання матеріально-технічної бази, на гарантування здорових і безпечних умов праці, поліпшення матеріально-побутового забезпечення та життєвого благополуччя членів колективу навчального закладу. Досягнення такої мети уможливлюється лише спільними зусиллями, наполегливою працею, досягненнями й успіхами кожного на його робочому місці, реальним внеском працівників у спільну справу. В забезпеченні життєздатності трудового колективу навчального закладу важливу роль відіграють і навчальна діяльність студента, і фахово-технічні функції лаборанта і техпрацівника, і творчі зусилля викладача-науковця, й організаційний хист завідувача кафедри, декана факультету, члена ректорату.

Умови функціонування профспілкової організації та виконання колективом навчального закладу своїх статутних обов'язків з підготовки педагогічних кадрів щороку, на жаль, ускладнюється і за останнє п'ятиріччя академії та коледжу, як повноцінним суб'єктам національної системи освіти, довелося зустрітись зі значними труднощами, серед яких основними залишаються жорстка конкуренція на ринку освітніх послуг та ускладнений пошук свого абітурієнта для забезпечення ліцензованого обсягу контингенту студентів кожної зі спеціальностей, з яких ми готуємо фахівців для національної школи і дошкільної освіти. Труднощі навчального закладу ускладнюються тим, що доводиться діяти в умовах системних економічних проблем, нестабільності фінансового ринку, не прогнозованої динаміки цін на енергоносії, комунальні послуги, сировину та матеріали, знаряддя праці та навчальне обладнання, на ремонтні та будівельні роботи. Саме з цієї причини профком і ректорат академії намагались об'єднаними зусиллями мінімізувати вплив ускладнюючих факторів на навчально-виховний процес, на науково-педагогічну та науково-дослідницьку діяльність, на господарський і фінансовий сектор функціонування навчального закладу, на результати вирішення виробничо-економічних і соціально-побутових завдань.

Традиційними для нашого навчального закладу стали конференції трудового колективу, де ректор академії звітується про результати діяльності за минулий період, про роботу адміністрації із виконання положень Колективного договору, який було прийнято конференцією трудового колективу на п'ятирічний період і яким регламентуються взаємовідносини ректорату та колективу навчального закладу в особі профспілкового комітету. Особливістю таких взаємовідносин стало зосередження уваги на реальних проблемах працівників, вирішення яких здійснювалося шляхом покращення соціальної інфраструктури, в котрій перебувають всі учасники навчально-виховного і науково-педагогічного процесів.

З огляду на це профспілковий комітет здійснював свою роботу в різних організаційних формах, брав участь у вирішенні комплексу питань, насамперед тих, що стосуються організації та оплати праці, нормування робочого часу, відпочинку та охорони праці, соціального страхування, трудових спорів. Для успішного виконання своїх статутних завдань профком сформував профільні постійнодіючі комісії, які проводили роботу в організаційному, культурно-масовому та спортивно-масовому напрямках, предметно займалися питаннями охорони праці та поліпшенням житлово-побутових умов працівників. Інтереси трудового колективу профком представляв у комісіях із соціального страхування та трудових спорів. Слід зауважити, що організаційна робота профспілкового комітету тісно пов'язана з інформаційною, бо підготовка матеріалів до вивчення тих чи інших питань, проведення конференцій чи засідань профкому вимагали серйозного інформаційного забезпечення, особливо якщо це стосувалося захисту трудових і соціально-економічних прав та інтересів членів профспілки.

До першочергових завдань профкому належить здійснення роботи із забезпечення охорони праці шляхом проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних факторів фахової і виробничо-господарської діяльності, на недопущення нещасних випадків і аварій, на забезпечення належних умов праці науково-педагогічного й адміністративно-господарського персоналу та навчальної діяльності студентів. Для цього в академії організована система управління охороною праці, очолювана інженером з охорони праці Олександром Ємцем, а профспілковою організацією створена постійно діюча комісія з охорони праці під керівництвом члена профкому, старшого викладача Юрія Цимбалюка. Комісія здійснює громадський контроль за дотриманням адміністрацією вимог законів, нормативно-правових актів, Колективного договору з питань охорони праці, як важливого елемента захисту прав та інтересів членів профспілки у сфері їх службової діяльності. Члени комісії беруть активну участь у реалізації національних, галузевих і регіональних програм покращення умов, стану та гігієни праці й оздоровлення виробничого середовища, в розробці відповідних розділів Колективного договору, готують пропозиції щодо конкретних заходів із дотримання встановлених нормативів з охорони праці. Членам комісії, на жаль, доводилося входити до складу груп із розслідування нещасних випадків. Важливою формою роботи стала атестація робочих місць, а також постійний контроль за станом охорони праці у структурних підрозділах навчального закладу. Варто підкреслити, що фінансування охорони праці згідно із Законом України «Про охорону праці» здійснюється в обсязі 0,2 % від фонду заробітної плати. Враховуючи виняткову важливість безпеки працівників і студентів, комплекс заходів з охорони праці в академії фінансується в обсязі 0,5% фонду зарплати за рахунок спецкоштів.

Залишаються актуальними житлово-побутові питання, масштаби яких вимагають залучення значних ресурсів, капіталовкладень і використання відповідних фондів, якими

володіють тільки державні структури, що мають відповідні бюджетні кошти для здійснення соціальних програм. В компетенції нашої житлово-побутової комісії перебувають питання перевірки та постійного контролю за якістю харчування працівників і студентів. Тут можемо спокійно стверджувати: асортимент і якість харчування викладачів, студентів і працівників навчального закладу нарікань не викликають і відповідають чинним вимогам до закладів такого типу.

Важливим показником соціально-економічної захищеності працівників освіти, крім захисту трудових прав та інтересів, є забезпечення їхнього права на оздоровлення та відпочинок. Тут маємо дві складних проблеми: відсутність власних баз відпочинку та відрахувань із фонду заробітної плати до профкому на оздоровлення працівників. Вирішення таких фундаментальних питань знову ж таки стало можливим з участю відповідних державних структур.

Незважаючи на об'єктивні проблемні фактори зовнішнього походження, наш Колективний договір служив надійною нормативною базою для забезпечення соціальних пільг і гарантій працівників академії. Маємо визнати, що у зв'язку із внесенням змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», якими часткове фінансування путівок на санаторно-курортне лікування за рахунок фонду соціального страхування стало неможливим, такі путівки суттєво подорожчали, внаслідок чого зменшилася чисельність працівників, які змогли ними скористатися. Цю проблему ми частково пом'якшуємо за сприяння обкому профспілки працівників освіти і науки. Позитивним фактором у системі заходів із забезпечення належних умов праці та збереження здоров'я наших працівників є функціонування медичного пункту та стоматологічного кабінету. Враховуючи соціальну значимість оздоровлення та відпочинку членів трудового колективу та їх сімей, комітет профспілки і надалі використовуватиме всі важелі для максимально можливого вирішення цієї проблеми.

Найбільш доступними, а тому конкретними і предметними стали заходи культурно-масової роботи. Профком брав організаційну та фінансову участь у підготовці та проведенні різноманітних акцій та урочистостей: до святкових днів, професійних свят і ювілейних дат, до Нового року та Різдва Христового, до днів кафедр і факультетів, у святкуванні 200-річчя Волинського ліцею. А також здійснював матеріальну підтримку воїнам Збройних сил України, що знаходяться у зоні ООС. Профком і ректорат постійно вітають ювілярів, працівників і дітей членів колективу з нагоди свят. Студенти академії та коледжу щорічно влаштовують для наших дітей новорічні ранки із врученням призів, подарунків, сувенірів. Профкомом організовані екскурсії на Закарпаття, Прикарпаття, в Кам'янець-Подільський, Хотин, Чернівці, Львів, Умань, Канів. Такі поїздки носили не лише пізнавальний, а й оздоровчий характер. Потенціал культурно-мистецького життя та естетичного виховання в колективі посилюється діяльністю кафедр мистецького спрямування, творчістю самодіяльних митців, акторів студентського експериментального театру «Пілігрим», яким комітет профспілки надає практичну допомогу у проведенні різноманітних заходів. Без всяких сумнівів, можна сказати, що колективи художньої самодіяльності академії та коледжу посідають одне із проівідних місць не лише серед творчих колективів навчальних закладів Кременця, а й в області. Наші творчі колективи сприяють вихованню молодого покоління в дусі поваги до української національної культури, до народних звичаїв, традицій та обрядів, здійснюють відчутний внесок у розвиток самодіяльної народної творчості. Все це здійснюється завдяки поєднанню духовних зусиль і мистецького ентузіазму представників старшого і молодшого поколінь нашого освітянського колективу.

Однією із форм виховної роботи, організації відпочинку, зміцнення здоров'я, покращення фізичного стану, професійної майстерності та всебічної працездатності членів колективу є їх участь у спортивно-масовій діяльності, у заходах оздоровчого характеру. У цьому напрямку активно працює комісія з питань спортивно-масової роботи,яка налагодила ефективні контакти із кафедрами академії, факультетом фізичного виховання і біології, цикловою комісією фізичного виховання педагогічного коледжу. Результатом такої співпраці стало підвищення активності викладачів і студентської молоді у рамках проведення змагань різного рівня, вдосконалення оздоровчої роботи серед членів колективу, в тому числі із залученням їх до занять у спортивних секціях і до проведення різноманітних спортивно-масових заходів. Ефективність такої роботи позначилась і на тому, що окремі спортивні змагання набули статусу постійних і традиційних. Наприклад, став традиційним Міжобласний турнір з міні-футболу серед студентів навчальних закладів регіону, а також щорічний волейбольний турнір серед команд Південної Волині, присвячений воїнам-афганцям з Кременеччини. Постійною стала наша участь у Спартакіаді Тернопільської області серед спортсменів-викладачів закладів вищої освіти. Профком суттєво сприяє підготовці та проведенню згаданих змагань, виділяє відповідні кошти, закупляє призи і спортивне обладнання. Належним чином фінансується футбольна команда академії, що бере участь у Чемпіонаті України серед закладів вищої освіти під егідою Всеукраїнської студентської футбольної асоціації.

Здобутки і втрати в усіх сферах нашої діяльності – від основної, професійної, до сфери дозвілля та відпочинку – дають змогу та зобов'язують зробити висновки й окреслити вектори нашої діяльності з метою досягнення кращих результатів. Як завжди, першочерговим завданням залишається виконання всіх положень Колективного договору між ректоратом і трудовим колективом академії, для чого ми зобов'язані продовжувати пошук ефективних форм професійної роботи, спрямованих на всебічне задоволення потреб працівників навчального закладу. Профком повинен забезпечити найактивнішу участь кожного члена трудового колективу у вирішенні статутних завдань нашого навчального закладу. А для цього профспілковому активу необхідно долучатися до тісної співпраці із кожним структурним підрозділом академії та коледжу. І надалі залишається на порядку денному необхідність залучення працівників до всіх форм громадської діяльності: до спортивних, оздоровчих і культурно-масових заходів. Важливий момент роботи профкому – вдосконалення використання профспілкових коштів на допомогу малозабезпеченим членам трудового колективу, на проведення заходів, пов'язаних із відпочинком членів профспілки та їх дітей. Маємо тримати в полі зору службову й громадську діяльність особливо активних членів трудового колективу та заохочувати їх трудові успіхи та громадський ентузіазм.

Запорука успіхів кожного трудового колективу – в єдності інтересів, у спрямованості на досягнення спільно визначених цілей, бо саме на цій основі об'єднуються зусилля всіх і кожного, формується соціально-психологічний клімат взаєморозуміння та взаємодопомоги, складаються умови успішного функціонування всіх структурних підрозділів навчального закладу.

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК МЕТОДИЧНИЙ ЗАСІБ

Справжнє мистецтво має невичерпні можливості для формування людської особистості як в інтелектуальному, естетичному, морально-етичному, так і в психоемоційному її складниках. Чи не в найбільшій мірі це стосується мистецтва музичного, яке спільно з образотворчим мистецтвом і літературою складає потужну духовну тріаду впливу на становлення людини як одухотвореної особи, здатної до пізнання і творчості. Сучасні комунікативні мистецькі форми (кіно, телебачення, соціальні мережа) за своєю суттю є лише доповненням до віковічної тріади духовної культури людства. Тому наш молодий науковець Мар'яна Томашівська цілком обґрунтовано спрямувала свій дисертаційний науковий пошук саме у царину музичного мистецтва, обравши тему «Формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами українського народного музичного мистецтва». Робота була виконана в нашій академії. Її науковим керівником виступив доктор педагогічних наук, завідувач кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання, професор Олександр Дем'янчук.

Успішний захист дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук відбувся на засіданні спеціалізованої вченої ради у Житомирському державному університеті ім. Івана Франка. Нашому дисертантові опонували доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов Житомирського національного агроекономічного університету, професор Катерина Климова і кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г.Короленка, доцент Вікторія Ірклієнко. Лейтмотив дисертаційного дослідження – необхідність удосконалення професійної підготовки педагогічних мистецьких кадрів через наповнення її національним змістом і посилення культурологічної спрямованості навчання молоді на основі збереження і засвоєння духовно-історичних цінностей українського народу, що вимагає використання у фаховій музичній підготовці національного мистецького фонду.

Дисертант наголошує, що актуальність проблематики обумовлена комплексом суперечностей: між світовими тенденціями розвитку національного соціокультурного простору та станом, характером і змістом освітньої системи в Україні; між потребою у кваліфікованих фахівцях мистецького профілю та недостатньою увагою до модернізації їх підготовки; між ціннісно-культурним потенціалом українського народу і масовими стереотипами глобально технологізованої культури; між невичерпними можливостями і неперехідним значенням багатовікових надбань народної творчості у становленні молодої особистості та реальним станом морально-естетичної свідомості, духовно-культурної практики сучасної молоді; між необхідністю оновлення змісту та вдосконалення сучасної музичної освіти і недостатнім рівнем вирішення цієї проблеми в нинішній педагогічній теорії та практиці.

Актуальність та особливості проблематики вплинули на визначення мети дисертаційного дослідження: теоретичне обґрунтування й експериментальна перевірка ефективності моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами українського народного мистецтва. Для цього необхідно було визначити теоретичні підходи до проблеми дослідження, з'ясувати зміст і структуру, критерії та рівні професійної компетентності вчителя музики, окреслити місце і роль народного музичного мистецтва у підготовці педагогів-музикознавців і спроектувати й експериментально перевірити ефективність моделі формування такої компетентності. Тому об'єктом дослідження стала професійна підготовка вчителя музики, а предметом – структурно-функціональна модель формування його професійної компетентності засобами українського народного музичного мистецтва.

Дослідно-експериментальна робота за тематикою дисертації проведена на базі нашої академії, Рівненського державного гуманітарного університету, факультету мистецтв Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Дисертант досліджувала навчальну діяльність 296 студентів спеціальності «Музичне мистецтво» та 594 учнів загальноосвітніх шкіл, а також науково-педагогічну роботу 19 викладачів музичних дисциплін ВЗО та навчально-виховну роботу 36 вчителів музики ЗОШ. Результати дисертаційного дослідження склали основу оновлення та корекції змісту навчальних дисциплін «Методика музичного виховання», «Українознавство», «Українська народна музична творчість» і можуть використовуватись у наукових розвідках музикознавчого профілю, у практиці професійної підготовки та підвищення кваліфікації учителів мистецьких дисциплін і працівників освіти і культури.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше обґрунтовано проблему, конкретизовано зміст, форми, засоби і методи, розроблено структурно-функціональну модель, визначено критерії, показники та рівні процесу формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами українського народного мистецтва. Результати дослідження впроваджено в освітній процес Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка, Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки, Житомирського державного університету ім. Івана Франка, нашої академії, закладу загальної середньої освіти «Гімназія № 6» м.Кременця, Отиневицького ЗЗСО № 6 Жидачівського району на Львівщині. Апробація результатів дисертаційної роботи здійснена шляхом їх презентації на 5 міжнародних, 2 всеукраїнських і 3 міжвузівських науково-практичних конференціях і семінарах. Основні положення дисертації висвітлені у 21 публікації, у 3 фахових наукових виданнях України, у 2 зарубіжних наукових виданнях, у 3 збірниках наукових праць, у 9 збірниках матеріалів наукових конференцій та в інших виданнях. У роботі використано 275 літературних джерел, 7 з яких – іноземними мовами. До основного тексту додається 32 таблиці та 6 рисунків.

Здійснений теоретичний аналіз і власний досвід дозволили дисертанту актуалізувати проблему формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами народного мистецтва і на цій основі представити авторську модель досліджуваного процесу. Наступні наукові пошуки науковець бачить у дослідженні проблеми організації додаткової неформальної освіти вчителів музики, методики й особливостей інноваційного вдосконалення професійного навчання музики та у вивченні особистих мотивів і цілей професійної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

ВІТАЄМО!

Атестаційна комісія Міністерства освіти і науки України присвоїла вчене звання «Доцент»

КУЧЕР Тетяна Василівна
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Успішно захистила дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата наук

ТОМАШІВСЬКА
Мар'яна Мирославівна
кандидат педагогічних наук

ГРАЙ, СОПІЛКО, ГРАЙ...

Ніхто не здивується і навіть не заперечить, що останнім часом у нашому навчальному закладі сопілкарське мистецтво асоціюється із творчістю ансамблю сопілкарів «Дивограй», яким керує молодий музикознавець Мар'яна Томашівська. Без цього оригінального музичного колективу практично не обходиться жодне концертне дійство. Нещодавно керівник ансамблю успішно захистила дисертаційне дослідження із проблем методики музичного мистецтва і підкріпила свої науково-мистецькі пошуки серйозним навчально-методичним виданням. У видавничому центрі нашої академії побачили світ її «Методичні рекомендації щодо навчання студентів гри на сопілці». Вагомості книзі надає той факт, що практичною базою теоретичних висновків і методичних рекомендацій став досвід роботи автора з організації та керівництва ансамблем сопілкарів упродовж кількох останніх років. Тому видання і має назву-уточнення «з досвіду організації колективу сопілкарів "Дивограй"». Видання рекомендоване до друку вченою радою Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Його рецензували кандидат мистецтвознавства, професор кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання нашої академії, професор Б.І.Яремко та кандидат мистецтвознавства, голова циклової комісії викладачів диригування Луцького педагогічного коледжу І.В.Регуліч.

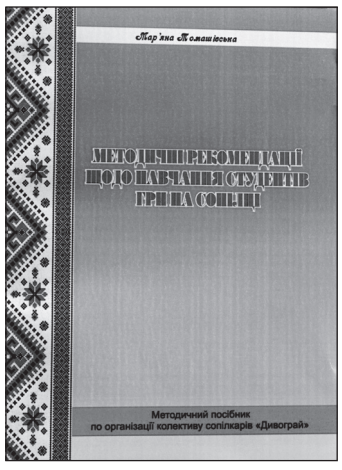

Автор посібника виходить із того, що вчитель має розвивати в учня тонке відчуття музики, формувати ціннісно-орієнтаційне ставлення до музичного мистецтва, допомагати бачити в музиці джерело людських почуттів і переживань та стимул до активної творчої діяльності. Фахівець-музикознавець вважає: мета музичного виховання полягає у формуванні у молодої людини музичної культури як важливої і невід'ємної складової культури духовної, а навчання гри на сопілці має розпочинатися із зацікавленості самим музичним інструментом, який надає широкі технічні та музичні можливості. Проста за конструкцією, невелика за об'ємом і вагою, з мінімальною силою вдування повітря, сопілка дозволяє оволодіти технікою гри не тільки студентові, а й навіть школярам молодших класів. Вона може використовуватися педагогами і на заняттях з музики: її тембр нагадує людський голос, тому з її допомогою можна контролювати точність інтонацій співу, вивчати складні елементи окремої вправи чи музичного твору в цілому. Наголошується, що під час навчання гри на сопілці юний музикант розвиває звуковисотний слух, музичну пам'ять, емоційність, набуває навиків ансамблевої гри, вчиться шанувати національний музичний інструмент і народну музичну творчість, розуміти музику й оцінювати її.

Різні типи сопілок (прима, альт, тенор, бас) дають змогу створювати інструментальні ансамблі сопілкарів, оригінальне колоритне звучання яких нагадує специфічне звучання хору. Сопілка прекрасно звучить в ансамблі з іншими народними інструментами та розширює його художньо-виражальні можливості. Українська хроматична сопілка є академічним інструментом, що широко використовується у професійних народних оркестрах України. Завдяки своїй побудові вона забезпечує дві робочі октави діапазону, приємне звучання, прекрасну кантилену, технічні можливості швидких темпів. На ній чудово звучать і лірика, і мажор, і мінор. Вона дозволяє сольне й ансамблеве виконання музичного матеріалу, участь у концертах, чим посилює інтерес до вивчення музичної культури, бажання оволодіти тайнами виконавської майстерності.

Автор посібника поставила за мету сприяння розширенню виконавських можливостей сопілкової гри в ансамблі, народних оркестрах, капелах, створенню теоретико-методичного фундаменту, на якому формувалась би школа гри на сопілці, а в загальному – зростали б інструменталісти-виконавці гри на цьому чудовому українському народному інструменті. Посібник складається із теоретичної і методичної частин. Перша включає в себе короткі відомості про інструмент та його будову, постановку сопілкаря, основні правила гри, звуковидобування, аплікатуру, дихання, методику видобування натуральних і альтерованих звуків та відповідні п'єси. Особлива увага приділена будові хроматичної сопілки та вивченню її аплікатури, догляду за сопілкою, окремо йдеться про виховання ансамблевого виконання.

У запропонованому репертуарі використано більше 30 творів українських і зарубіжних композиторів для ансамблю сопілкарів, серед яких знамениті «Вийшли в поле косарі», «Гандзя», «Колискова», «Веснянка», «Коломийка», а з класики – танець з опери «Запорожець за Дунаєм» та інші.

Без перебільшення можемо сказати, що цей посібник – гімн сопілці, праматері сучасних духових інструментів. Її емоційна сила оспівується в народних і авторських піснях. Як інструмент сопілка була відома єгиптянам, грекам, римлянам, іншим стародавнім народам. Нема у світі нації, яка не мала б музичного інструмента, подібного до сопілки за будовою та звучанням. В Україні вона займає одне із провідних місць у духовій групі народних інструментів та ефективно служить сучасному музичному мистецтву, сприяє естетичному вихованню молоді.

(За матеріалами наукової частини академії)

«БАТЬКИ – УЧНІ – ВЧИТЕЛІ»

Якщо аналізувати структуру цієї класичної педагогічної тріади, то доведеться однозначно визнати, що її вершиною виступає молоде покоління, котрому належить творити майбутнє та продовжувати справу батьків і вчителів, а відповідальна і почесна роль останніх – підготувати свою зміну до повноцінної та успішної діяльності у завтрашньому соціумі. Результати такої підготовки безпосередньо залежать від взаємодії педагогічного колективу із батьківською спільнотою, від їхнього взаєморозуміння у виборі форм, методів і засобів виховного впливу на дітей, від взаємоузгодження конкретних заходів навчально-виховного змісту, здійснюваних вчителями і батьками з метою залучення підростаючого покоління до активного засвоєння, творення і використання матеріальних і духовних цінностей сучасного суспільства.

Проблеми віковічної педагогічної тріади «батьки – учні – вчителі» висвітлюються у навчально-методичному посібнику «Батьківські збори у початковій школі», підготовленому кандидатом педагогічних наук, доцентом кафедри педагогіки та психології нашої академії Софією Корнієнко у співавторстві з тернопільським науковцем Ярославою Кодлюк. Книга побачила світ в обласному видавництві «Навчальна книга – Богдан» і включена до бібліотечної серії «Нова українська школа». Рецензували посібник доктор педагогічних наук, дійсний член НАПН України, професор Тернопільського НПУ ім. Володимира Гнатюка В.П.Кравець, доктор педагогічних наук, проректор з наукової роботи Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, професор В.Є.Бенера та завідувач відділу дошкільної та початкової освіти Тернопільського комунального інституту післядипломної педагогічної освіти Л.Б.Коненко. Видання адресоване вчителям початкової школи, студентам спеціальності «Початкова освіта» і батькам учнів молодших класів. Тут розкрито тематику, зміст, форми і методи проведення батьківських зборів у початковій школі, подано рекомендації щодо організації, навчання та виховання дітей у сім'ї.

Автори посібника виходять із того, що сім'я, родина належать до основних виховних інституцій, які формують особистість дитини – майбутнього активного суб'єкта суспільних відносин. Сім'я була і залишається одним із найпотужніших засобів виховання дітей. Згідно з Концепцією Нової української школи ключовим компонентом формули обновлюваної школи стає педагогіка партнерства, в основі якої лежить спілкування, взаємодія та співпраця між учителями, учнями та батьками як рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за кінцевий результат навчально-виховної діяльності як в умовах сім'ї, так і в освітньому просторі школи.

У цьому плані особливого значення набуває педагогічна культура дорослих членів родини, педагогічна підготовленість батьків до цілеспрямованої роботи з дітьми, що забезпечується педагогічною просвітою старших членів сім'ї. Автори переконують, що основною формою педагогічної просвіти батьків і найефективнішою формою спілкування з ними залишаються батьківські збори, з яких загальношкільні проводяться двічі на рік, а класні, як правило, – щомісяця. Частота проведення останніх обумовлюється потребою батьків молодших школярів у педагогічних порадах учителів із врахуванням динаміки і конкретних результатів навчально-виховної роботи з дітьми молодших класів. За змістом класні батьківські збори поділяються на три основні види: організаційні (на початку навчального року), підсумкові (в кінці навчального року) і тематичні (за тематикою педагогічної просвіти батьків). Графік і тематика зборів затверджуються педагогічною радою школи.

Тематична спрямованість батьківських зборів враховує вік дітей, навчально-виховні завдання школи, інтереси та потреби класного колективу, а також сприяє формуванню у членів родини школяра необхідних знань про виховання дітей в умовах сім'ї. Зокрема, батьків першокласників ознайомлюють із психологічними особливостями молодших школярів, консультують щодо правильної організації режиму дня учня, в тому числі його ігрової діяльності, наголошують на важливості позитивного мікроклімату в сім'ї для успішного виховання та навчання дитини.

Тематика батьківських зборів у другому класі ускладнюється: батьків інформують про особливості роботи зі шкільним підручником як засобом навчання, виховання та загального розвитку школяра, їм дають рекомендації щодо формування у дітей вміння вчитися та виховання позитивних моральних якостей.

Особливих знань потребують батьки третьокласників: їх необхідно озброювати методикою розвивального навчання, переконувати у важливості позитивного вирішення проблеми спілкування в родині, в тому числі між представниками різних поколінь. І в цьому контексті обов'язковим є застосування рідної мови, як головного засобу спілкування.

Батьки учнів четвертого класу підходять до «дорослих» проблем юного покоління, де акцентується увага на профілактичній роботі щодо уникнення шкідливих звичок (тютюнопаління, алкоголь, наркотики), на статевому вихованні дітей, на регулюванні впливу засобів масової інформації та соціальних мереж на світогляд і психоемоційний стан школярів, на активізації роботи із формування в учнів уміння самостійно вчитися.

Автори посібника пропонують творчий підхід до організації батьківських зборів. На їх думку, ефективність зустрічей педагогів із батьками значно зросте, якщо збори проводити у поєднанні офіційного компоненту з лекціями, бесідами, семінарами, практикумами, прес-конференціями, тематичними святами, диспутами, рольовими іграми. Книга наповнена конкретними рекомендаціями, збагачена важливим інформаційно-тематичним матеріалом, пропонує сценарії проведення батьківських зборів і взірці організаційно-методичної документації, інструктивні та консультативні матеріали, структуровані в розділі «Додатки».

У підсумку, навчально-методичний посібник «Батьківські збори у початковій школі» заслуговує на визнання настільної книги для вчителя молодших класів і батьків молодших школярів.

ОДА ЙОГО ВЕЛИЧНОСТІ LUPINUSу

Яскравим свідченням ефективної співпраці науковців різних закладів вищої освіти є авторська співтворчість нашого молодого науковця, кандидата сільськогосподарських наук Олени Тригуби з доцентом Тернопільського НПУ ім. Володимира Гнатюка Світланою Пидою. Нещодавно вони завершили роботу над монографією «Функціонування симбіотичної системи Люпин – Bradyrhizobium SP. (Lupinus) за сумісного застосування ризобофіту та регуляторів росту рослин». Книгу рекомендувала до друку вчена рада Тернопільського НПУ ім. Володимира Гнатюка, а рецензували академік НААН України, доктор біологічних наук, професор В.П.Патика, доктор біологічних наук, професор В.В.Грубінко, доктор сільськогосподарських наук, професор В.П.Карпенко та кандидат сільськогосподарських наук, доцент С.О.Приплавко.

Рецензенти зазначають, що у спеціальній літературі недостатньо відомостей щодо сумісного застосування препаратів азотфіксувальних мікроорганізмів і біологічно активних речовин для передпосівної обробки насіння видів роду Люпин. Тому дослідження ефективності інокуляції Люпину білого біопрепаратами сумісно із застосуванням регуляторів росту рослин має велике практичне значення. В роботі підтверджується, що вагомим фактором підвищення продуктивності агроекосистем виступає активізація мікробно-рослинної взаємодії шляхом внесення мікробних препаратів і регуляторів росту рослин, насамперед природного походження, чим інтенсифікуються фізіолого-біохімічні процеси у рослинах, підвищується їх стійкість до хвороб і активність мікроорганізмів ґрунту. Особливої уваги заслуговує висновок авторів монографії щодо технологічних перспектив вирощування Люпину білого із застосуванням біопрепаратів на основі активних штамів Bradyrhizobium SP. (Lupinus), здатних забезпечувати активну взаємодію мікро- і макросимбіонтів та оптимізацію процесу симбіотичної азотфіксації.

Актуальність теми монографії обумовлена тим, що на сьогодні значна увага приділяється альтернативним способам ведення сільського господарства, які б забезпечили максимальну врожайність і допомагали б отримувати екологічно чисту рослинну продукцію. Акцентований інтерес у цьому аспекті викликає люпин із високим вмістом у його насінні білків (до 50%), олії (до 20%), яка за якістю близька до оливкової і водночас із відсутністю інгібіторів травлення та інших антипоживних речовин. За вегетаційний період люпин здатний на площі в 1 га накопичувати в ґрунті до 220 кг молекулярного азоту з повітря та залишати з кореневими і післяжнивними рештками до 10 т органічних речовин, в яких міститься до 120 кг азоту, до 30 кг фосфору і до 50 кг калію. Крім цього, при його вирощуванні в ґрунті зберігається позитивний баланс гумусу і поживних речовин.

Вже на основі таких даних можна погодитись, що люпин дійсно вартий особливої уваги. Тим більше, він належить до рослини, які вписані в історію цивілізації і відіграють у житті людини визначну роль. Він навіть має власну історію, що розпочалась більше 4000 років тому у Давньому Єгипті та Південній Америці. Про нього згадують у своїх творах Гіпократ, Теофраст, Авіценна. В Європу люпин потрапив у другій половині XIX століття як сидеральна і кормова культура, а в Україну – на початку XX століття в якості зеленого добрива. Сьогодні нараховують більше 250 видів люпину. В сільськогосподарському виробництві здебільшого використовуються його 4 види: вузьколистий, жовтий, білий і багаторічний. На даний час Державний реєстр сортів рослин для поширення в Україні включає 27 сортів люпину, з них 25 – кормові, 1 – сидератний і 1 – універсальний. Насіння білого люпину, а також продукти його переробки використовуються у різних галузях харчової промисловості як доступне джерело повноцінних білків, ненасичених жирних кислот.

Білий люпин – світлолюбна рослина, що виявляється в його позитивному геліотропізмі – властивості повертати свої листки перпендикулярно до напрямку сонячних променів упродовж усього світлового дня. Нестача світла викликає посилений ріст стебел. У ранньому віці люпин краще переносить затінювання, ніж на пізніших етапах вегетації. Критичними періодами в онтогенезі культури є формування бобів і дозрівання насіння. Скорочення тривалості дня затримує настання фази цвітіння, проте в загальному люпин не надто реагує на зміну світлового періоду, хоча продуктивніше виростає при підвищеній інтенсивності світла. Будучи вимогливим до вологи, він потребує 17 % води відносно своєї маси та разом із тим стійкий до короткочасної посухи.

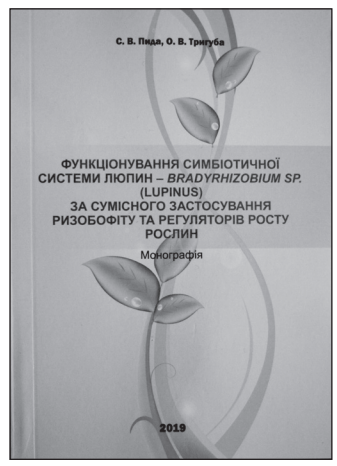

Економічна неспроможність та екологічна недоцільність хіміко-техногенного землеробства обумовлюють необхідність його всебічної екологізації та біологізації шляхом використання відновлюваних природних ресурсів. Головним фактором, який лімітує врожайність сільгоспрослин, є кількість доступного азоту в ґрунті. Бобові рослини в симбіозі з бульбочковими бактеріями здатні фіксувати молекулярний азот повітря і нагромаджувати його в ґрунті у кількості до 500 кг на гектар упродовж року. У сучасному землеробстві питома вага біологічного азоту в загальному його балансі не перевищує 10 % і складає до 8 кг на 1 га орних земель, що пов'язане зі скороченням площ бобових культур. Посіви зернобобових в Україні займають менше 1 млн. га, що втричі менше оптимальних потреб. При використанні всіх резервів фіксації азоту з повітря його питому вагу в агроекосистемах можна довести до 40 % (оптимально – 30%).

Як зелене добриво люпин знижує кислотність ґрунту, підвищує буферність і ємність поглинання, покращує структуру, зменшує щільність, збільшує водопроникність, сприяє підвищенню вмісту вологи. Крім цього, вирощування люпину розширює забезпечення тваринництва якісними кормами. У підвищенні врожайності сільгоспкультур люпин як зелене добриво не поступається підстилковому гною, торфоперегнійним компостам, а затрати на його вирощування і застосування у 2 – 3 рази менші, ніж на інші види добрив. Люпин покращує не лише орний, а й нижній горизонти ґрунту, виступає як активний його розрихлювач. Це потужне джерело надходження в ґрунт значної кількості органічних речовин – за рахунок зеленої маси і поживних кореневих решток. Він прискорює поглинання опадів, запобігає розмиванню ґрунтів, сприяє ефективному використанню вологи та сонячної енергії, знижує забур'яненість і токсичність, покращує фітосанітарний стан ґрунту, збагачує його органічними речовинами й азотом, а головне – його зелена маса та післяжнивні рештки – найдешевше й екологічно чисте органічне добриво.

Автори монографії називають люпин «сплячою красунею» з великим потенціалом, комплексним агроекологічним резервом підвищення врожайності сільськогосподарських культур із перспективою стати основою біологічного землеробства.

(За матеріалами наукової частини академії)

ДО ПРОБЛЕМ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Волинське видавництво «Терен» опублікувало колективну монографію «Інтегрований підхід до інклюзивної освіти осіб із порушеннями зору», присвячену 60-річчю утворення осередку Українського Товариства сліпих (УТОС) на Волині. Книга вийшла за сприяння науковців Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки та Науково-методичної лабораторії з питань дидактичних технологій інклюзивного та інтегрованого навчання суб'єктів освіти з порушеннями зору Волинського обласного центру реабілітації інвалідів зору. Видання побачило світ за редакцією доктора педагогічних наук, завідувача кафедри комп'ютерних наук Луцького національного технічного університету, професора Юрія Тулашвілі. Серед авторів – голова правління Волинської ОО УТОС Юрій Симончук, професор Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки Ірина Кузава, доцент цього ж університету Людмила Стасюк, науковий співробітник Волинського обласного центру реабілітації інвалідів зору, доцент Надія Савчук і доцент кафедри педагогіки і психології Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка Володимир Терпелюк.

Публікація наукової праці здійснена за рекомендацією вченої ради СНУ ім. Лесі Українки. Роботу рецензували доктори педагогічних наук, професори І.М.Мельничук (Тернопільський національний медичний університет ім. І.Я.Горбачевського), І.В.Дмитрієва (Донбаський державний педагогічний університет) й А.В.Лякішева (СНУ ім. Лесі Українки).

Автори монографії зазначають, що нова парадигма гуманізації соціуму на засадах пріоритету становлення особистості шляхом активізації процесів соціалізації кожного члена суспільства розширює можливості для незрячих і слабозорих людей у виході на активні позиції в українському суспільстві. У книзі висвітлюються актуальні питання соціальної адаптації цієї категорії громадян через інклюзивну освіту, що має інтегративний характер і охоплює їх дошкільне і загальноосвітнє навчання та професійну підготовку. Науково обґрунтовано історико-філософські, психологічні та методичні аспекти запровадження інтегративного підходу до інклюзивної освіти осіб із порушенням зору.

Матеріали монографії розкривають бачення авторами шляхів розвитку інклюзивної освіти в Україні, яке формувалось із врахуванням результатів досліджень, що проводилися з метою вивчення ролі рівносторонньої розвиваючої освіти осіб, котрі потребують корекції фізичного і розумового розвитку для їх становлення як соціально активних, творчих членів суспільства. Слід зауважити, що це вже друге видання монографії, яка була опублікована у 2014 році під назвою «Напрями та перспективи інклюзивної освіти людей із порушеннями зору в українському освітньому просторі». Книга суттєво доопрацьована і розширена, містить новий змістовий і методичний матеріал. В ній подано майстер-класи, розроблені за навчально-розвивальними методиками авторів монографії.

Науковці відкривають вікно в історію створеної 60 років тому Волинської ліги незрячих з ініціативи самих людей із проблемами зору та за підтримки місцевих органів влади. Завдяки цьому люди з інвалідністю зору отримали змогу освоювати різні види діяльності у Луцькому спеціалізованому виробничому цеху, створювати сім'ї, виховувати дітей і насамперед почувати себе повноправними та повноцінними членами суспільства. У них зникало відчуття меншовартості, а приходило усвідомлення єдності з усіма секторами суспільного життя. В монографії обґрунтовується теза, згідно з якою цивілізоване суспільство може досягти вагомих результатів у своєму поступі лише з урахуванням потреб та інтересів конкретної людини, а ставлення до людей з особливими потребами є показником культурно-цивілізаційного рівня суспільства, більше того, виступає важливим виміром стану демократії, дотримання загальнолюдських прав і забезпечення свободи.

У першому розділі подано докладний огляд основних підходів до запровадження інклюзивного навчання в освітньому просторі, проведено аналіз нормативно-правових актів інтеграції людей з особливими потребами, висвітлено досвід організації спеціальної освіти та інклюзивного навчання осіб із порушеннями зору за кордоном. Аналіз історичного розвитку методології соціально-психологічної реабілітації людей із порушеннями зору у світлі тифлопедагогічних технологій дозволив авторам другого розділу обґрунтувати концепцію впровадження інтегративного підходу до інклюзивної освіти громадян з особливими потребами. Зокрема, йдеться про використання компенсаторних функцій мікропроцесорних пристроїв як для розширення можливостей доступу осіб із порушеннями зору до інформації, так і для застосування комп'ютерної техніки в якості спеціального технічного засобу у навчальній і трудовій діяльності таких людей. Дошкільна інклюзивна освіта дітей із психофізичними порушеннями в її психолого-педагогічному аспекті склала зміст третього розділу монографії. У четвертому розділі здійснюється аналіз напрямків запровадження інклюзивного навчання дітей із порушеннями зору в загальноосвітній школі. Два заключні розділи видання присвячені розкриттю методології та висвітленню дидактичних підходів до комп'ютерної підготовки осіб із порушеннями зору й основ методики навчання в інклюзивному середовищі. Тут подаються матеріали із проведення майстер-класів, описуються різноманітні методичні розробки тренінгових занять, навіть готові сценарії.

Наш науковець, доцент кафедри педагогіки і психології Володимир Терпелюк розробляв проблематику інклюзивної освіти як одного з визначних чинників гуманістичного розвитку українського соціуму, аналізував особливості запровадження інклюзивного навчання осіб із порушеннями зору в загальноосвітній школі, висвітлював організацію роботи соціально-педагогічного інтерактивного театру в загальноосвітньому закладі в умовах інклюзії та запропонував комплекс дидактичного матеріалу для діяльності такого театру (психогімнастичні вправи, рольові ігри, спеціальні завдання, тренінги тощо).

Монографія збагачена добіркою важливих додатків, які розкривають порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх та вищих закладах освіти, надають рекомендації щодо психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами за основними типами порушень, щодо їх спеціалізованого технічного супроводу, а також пропонують окремі нормативні документи з питань інклюзивної освіти.

КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

відповідно до Закону України «Про вищу освіту»

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на заміщення вакантної посади науково-педагогічного працівника:

1. Доцента кафедри української філології та суспільних дисциплін – 1;
2. Старшого викладача кафедри української філології та суспільних дисциплін – 1;
3. Професора кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій – 1;
4. Доцента кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій – 1;
5. Професора кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти – 1;
6. Доцента кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти – 2;
7. Завідувача кафедри педагогіки та психології – 1;
8. Доцента кафедри педагогіки та психології –2;
9. Асистента кафедри спортивних ігор та туризму – 1;
10. Доцента кафедри теоретико-методичних основ фізичного виховання – 2;
11. Старшого викладача кафедри мистецьких дисциплін та методики їх викладання – 4.

Перелік документів, які подають на ім'я ректора академії: заява, список наукових праць і винаходів; документи, які підтверджують підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років (дипломи, сертифікати, свідоцтва, інші передбачені законодавством України документи); письмовий звіт за попередній період про наукову, навчальну, методичну, організаційну роботу.

Претенденти, які не працюють в академії, крім заяви, подають особовий листок з обліку кадрів (засвідчений за попереднім місцем роботи); 2 фотокартки розміром 4×6 см, автобіографію; копії документів про повну вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання, засвідчені в установленому порядку; копію паспорта громадянина України (стор. 1, 2 і 11); копію трудової книжки, засвідчену кадровою службою за основним місцем роботи із зазначенням дати засвідчення; список наукових праць і винаходів та інші документи, які свідчать про професійні якості претендента.

Термін подання документів на участь у конкурсі – 30 днів від дня опублікування оголошення у пресі (газета «Замок») та офіційному веб-сайті навчального закладу.

Документи подаються у відділ кадрів академії за адресою: вул. Ліцейна, 1, м. Кременець, 47003.

Телефон для довідок: (03546) 2-19-91, 2-24-15.

НОВЕ СЛОВО ВЧИТЕЛЯ

Підготовка педагогів-філологів, особливо вчителів іноземної мови, неможлива без залучення майбутніх фахівців до активної аналітико-пошукової діяльності, бо саме вона забезпечує такий важливий складник філологічної підготовки, як оволодіння методикою роботи з лінгвістичним матеріалом. З метою включення студентів до наукової творчості, формування у них навиків аналітичного мислення та озброєння необхідними навиками дослідження мовно-літературних текстів різних жанрів і напрямків науковці кафедри іноземних мов і методики їх викладання організували науково-дослідну лабораторію «Сучасні тенденції у лінгводидактиці та дослідженні дискурсу». Результати досліджень членів лабораторії публікуються у науковому часописі «Verba magistri» («Слово вчителя»), редакційну колегію якого очолює кандидат філологічних наук, доцент кафедри Тетяна Семегин. З нею співпрацюють доценти Наталія Воронцова, Орися Марунько, Денис Чик, Ольга Чик і доценти кафедри Наталія Янусь та Інна Клак. Технічний редактор видання – працівник мультимедійного центру гуманітарно-технологічного факультету Марія Грохольська.

Нещодавно вийшов друком другий випуск часопису «Verba magistri», на сторінках якого 36 студентів і магістрантів досліджують літературознавчі проблеми, загальнотеоретичні питання філологічної науки та конкретну методологічну проблематику англійської та німецької мов.

Загальнотеоретичні акценти зробили Юлія Артищук (граматикалізація та лексикалізація у науковому дискурсі), Світлана де Віта (поняття «термін» у сучасному мовознавстві), Іванна Додчук (концепт комунікації та його лінгводидактичне застосування), Василина Загороднічок (категорія модальності у мовах світу), Ірина Рабош (мовні фактори формування вторинної мовної особистості), Наталія Павлюк (особливості німецьких власних назв як лінгвістичної категорії) і Мар'яна Томків (дослідження мовної економії у мовознавстві).

Літературознавчу проблематику висвітлюють Мар'яна Войтюк (особливості перекладу емоційно забарвленої лексики у романі Шарлотти Бронте «Джейн Ейр»), Катерина Овчаренко (мовна репрезентація концепту Patience в англійському фольклорі), Ольга Волоско (життєвий світ британця у фразеологізмах з етнокультурним компонентом), Михайло Панчук (топос і філософія осені у збірці Івана Франка «Зів'яле листя»), Інна Сказко (комплімент як концепція ввічливості в романах В.С.Моема та Дж.Остен), Ірина Станіславчук (концепт містерії у британському преромантичному романі), Ірина Ульчак (презентація концепту любові в романах Н.Спаркса) й Алла Якимчук (сленг на сторінках інтернет-видань).

Теоретичні питання англомовної лінгвістики стосувалися мовної картини світу в національній лінгвокультурі (Надія Захарчук), стилістичної функції звуконаслідувальних слів (Наталія Літвінчук), функціонування біблеїзмів у ЗМІ (Наталія Ліщук), семантичних і невербальних складових у соціальних мережах (Ірина Петричук), структури та вербалізації конкретних тематичних концептів (Мирослава Пономаренко), особливостей англомовного політичного дискурсу (Христина Рослик). У німецькій лінгвістиці автори досліджували вербальне та невербальне заперечення (Вікторія Бистрицька), фразеологізми із власним іменем (Оксана Бугай), функціонування фразеологізмів з антонімічним компонентом (Юлія Захарчук), градуйовані утворення у німецьких та українських текстах (Тетяна Козяр).

Особливу увагу юних дослідників привернула методологічна проблематика. Їх, зокрема, зацікавили «Роль і значення лексико-граматичної компетенції у вивченні англійської мови» (Оксана Босак), «Концептуальне поле «вік людини» і засоби його вербалізації в англійській мові» (Марія Гузик), «Вигук як лінгвістична категорія: класифікація вигуків сучасної англійської мови» (Юлія Ковгар), «Методичні основи навчання монологічного мовлення на уроках англійської мови в ЗОШ: психолого-педагогічний аспект» (Віта Копач), «Лінгвальна репрезентація статі в англомовних медійних текстах» (Тетяна Яблонська), «Методика вивчення ідіоматичних одиниць на уроках англійської мови в ЗОШ» (Надія Товкач). Майбутні вчителі німецької мови зосередились на питаннях «Модифікаційні процеси приголосних у сучасній німецькій мові» (Віта Денисюк), «Особливості використання емфатичних граматичних конструкцій у німецькій мові» (Анастасія Ковалевич), «Шляхи формування лексичної компетенції учнів на уроках німецької мови» (Тетяна Мінчук), «Граматичні індикатори ввічливості у сучасній німецькій мові» (Тетяна Падальчук), «Особливості запозичень-англіцизмів у німецькій мові» (Аліна Суль).

Редакційна колегія часопису «Verba magistri» працює з юними авторами у напрямку розширення тематики й урізноманітнення форм і засобів науково-аналітичного пошуку у сфері іншомовної лінгвістики.

(За матеріалами наукової частини академії)

НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ – ЗАПОРУКА УСПІХУ

Валентина БЕНЕРА,
професор, проректор з наукової роботи

Наукова складова присутня в усіх секторах життєдіяльності сучасного соціуму, а в забезпеченні ефективного і продуктивного функціонування закладу вищої освіти їй належить визначальна роль. Організація наукової роботи та наявність висококваліфікованих кадрів складають науково-педагогічний потенціал освітньої установи і забезпечують її поступальний розвиток, гарантують успішне виконання статутних завдань. Генератором і ядром наукової діяльності в академії виступає вчена рада, яка цілеспрямовує і координує науково-дослідницьку роботу та фахово-педагогічний пошук вчених рад факультетів, наукової частини, профільних кафедр, Ради молодих науковців і Студентського наукового товариства.

У полі зору вченої ради – діяльність наших наукових центрів «Вища освіта України в умовах європейської інтеграції» та «Українсько-польське історичне пограниччя», а також аналітичні пошуки науково-дослідницьких осередків, що працюють при кафедрах. Фахові дослідження цих осередків зорієнтовані на вивчення «Теоретико-методичних засад підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності», «Виховних технологій формування ціннісного становлення особистості у системі неперервної освіти», «Психології духовно-релігійного становлення особистості», «Етнопсихологічних чинників становлення особистості». Тут же здійснюється аналіз «Проблем художньо-естетичної освіти та виховання студентської молоді в умовах національного відродження», досліджуються теми «Слов'янські літератури XX – початку XXI століття у контексті світової літератури: компаративний аспект», «Оптимізація фізичного виховання і спорту в системі освіти». Науково-практичну спрямованість має дослідження «Моніторинг стану флори Поділля та фізіології вищих рослин».

Продовжуються творчі пошуки наших науковців, які працюють над темами наукових лабораторій. Вони досліджують проблеми людини та фізіології здоров'я. сучасні тенденції у лінгводидактиці та дискурсі, взаємовідносини особистості та соціуму; аналізують виховні технології у системі безперервної освіти та фізкультурно-педагогічні чинники формування здорового способу життя молоді; розробляють питання екологічного моніторингу та методику експериментальної біології; вивчають творчість Уласа Самчука і Бориса Харчука як художній літопис XX століття. Інформаційне забезпечення творчих пошуків науково-педагогічних працівників академії та коледжу здійснюють бібліотека академії з її електронним сектором, офіційний веб-сайт у мережі Інтернет і газета «Замок».

Науково-пошукову роботу у стінах академії ведуть 123 науково-педагогічних працівники, з яких 78% мають наукові ступені та вчені звання. Це 17 докторів наук, професорів та 79 кандидатів наук, доцентів. 27 викладачів працюють над підвищенням свого педагогічного рівня. Кафедри української філології та суспільних дисциплін, теорії та методики дошкільної і початкової освіти повністю забезпечені працівниками з науковими ступенями і вченими званнями. Наближаються до такого показника кафедри біології, екології та методики їх викладання (92%) та іноземних мов і методики їх викладання (89%). Високий науково-педагогічний потенціал мають кафедри теорії та методики трудового навчання і технологій (86%) і педагогіки та психології (83%). Належним науковим потенціалом наділена кафедра теоретико-методичних основ фізичного виховання (78%). Рівнятися на своїх колег мають науковці кафедри спортивних ігор і туризму (50%). Посилити свої науково-творчі потуги належить кафедрі мистецьких дисциплін і методики їх викладання (44%).

За останнє п'ятиріччя 39 наших викладачів захистили дисертації на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора наук. Наш науковий потенціал має свою позитивну перспективу: 2 викладачі навчаються в докторантурі; 2 – подали докторські дисертації у спеціалізовані вчені ради; 4 – виконали вимоги на присвоєння вченого звання професора; 10 чоловік перебувають у статусі здобувача наукового ступеня доктора наук. Високою актуальністю відзначаються теми докторських дисертацій доцента Марії Шмир («Дидактичні основи реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителів іноземної мови») і доцента Ірини Онищук («Теоретико-методичні засади розвитку культури самовираження майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у художній діяльності»). Ряди наших дипломованих науковців поповнили Маріанна Ярощук, Юлія Мельник (загальна психологія, історія психології), Наталія Кікіна (загальна педагогіка, історія педагогіки), Ольга Микуляк (германські мови), Оксана Доманюк (теорія і методика дошкільної освіти), Інна Ратинська (теорія і методика виховання), Ірина Поляк (українська мова), Світлана Гуральна (музичне мистецтво) і Вікторія Якимович (порівняльне літературознавство). На науково-кадрове зміцнення академії активно працювали професор Михайло Пашечко, доценти Наталія Савелюк, Олена Пасічник, Ірина Онищук.

В академії продовжується підготовка здобувачів вищої освіти за третім освітньо-науковим рівнем зі спеціальності «Освітні, педагогічні науки». В нашій аспірантурі навчаються 13 аспірантів (8 – на денній та 5 – на заочній формах навчання). Надія Данік, Андрій Заблоцький, Олена Павлович та Оксана Петрів завершили навчання в аспірантурах інших закладів вищої освіти, а Сергій Сиротюк, Олександр Гурковський. Олександр Ястремський, Ольга Пуцик, Іванна Погонець і Тетяна Кіркова стали випускниками нашої аспірантури. Троє випускників аспірантури успішно захистили кандидатські дисертації: Оксана Доманюк, Оксана Швець, Мар'яна Томашівська.

Урізноманітнюються вектори наукової діяльності викладачів академії та педагогічного коледжу. Зокрема, до роботи в редакційних радах вітчизняних і зарубіжних наукових видань долучаються професори Афанасій Ломакович, Олександр Глотов, Михайло Пашечко, Віктор Чижик і доценти Наталія Савелюк, Ірина Сакакальська. Опонентами при захисті дисертаційних досліджень у різних спеціалізованих вчених радах виступали професор Олександр Безносюк, доценти Наталія Савелюк, Микола Курач. Людмила Врочинська. Інна Клак, Ольга Чик. Наукове керівництво дисертаційними дослідженнями аспірантів здійснюють професори Олександр Дем'янчук, Валентина Бенера. Олександр Безносюк, Віктор Чижик і доценти Наталія Савелюк, Микола Курач, Марія Боднар, Наталія Приймас, Любов Кравець, Олександра Панфілова.

Значна увага приділяється розвитку академічної мобільності. Здійснюється робота у програмі європейського Союзу Еразмус+. Академія зареєстрована на порталі учасників цієї Програми, де отримала Ідентифікаційний код учасника. У рамках Програми підписано угоди про співпрацю з окремими зарубіжними закладами вищої освіти і ведеться пошук нових партнерів. Серед нинішніх наших партнерів – польські науково-освітні інституції: Вармінсько-Мазурський університет в Ольштині, Люблінська Вища школа в Риках,

Мовна школа у Варшаві, Вища державна професійна школа у Холмі, Вища соціально-економічна школа у Пшеворську, а також освітні й науково-дослідницькі структури в Україні: Косівський інститут прикладного і декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, Тернопільський національний медичний університет ім. І.Я.Горбачевського, Кременецький ботанічний сад, Національний природний парк «Кременецькі гори». Важливого успіху в секторі міжнародного співробітництва досягли науковці кафедри іноземних мов і методики їх викладання: спільно з волонтерами США вони виграли Грант від Корпусу Миру США в Україні, що спрямовується для фінансування проєкту «Клуб громадської активності», у рамках якого студенти академії та коледжу й учні старших класів загальноосвітніх шкіл міста Кременця беруть участь у тренінгах із громадської активності, лідерства та волонтерства.

Стає традиційним наукове стажування наших викладачів за кордоном. Так, минулоріч в зарубіжних наукових установах вищого рівня стажувалися професори Михайло Пашечко (Люблінська політехніка), Олександр Глотов (Вища державна професійна школа у Холмі), Валентина Бенера (Технічний університет м. Варна, Болгврія), кандидати наук Тетяна Бешок і Вікторія Легін (Вища соціально-економічна школа у Пшеворську). Масовий академічний десант з метою фахового стажування здійснили наші науковці у Люблінську Вищу школу в Риках. До складу цієї групи увійшли молоді науковці різних кафедр академії: Олександр Омельчук, Марія Олексюк, Наталія Фіголь, Олександра Панфілова, Наталія Янусь, Тетяна Семегин, Володимир Терпелюк, Роман Дубровський, Олена Мороз, Василь Кучер. Олена Тригуба, Тетяна Балбус. Доктор історичних наук Ірина Скакальська та кандидати наук Тетяна Кучер, Олександра Панфілова, Іванна Саланда пройшли мовне стажування й отримали відповідні сертифікати згідно із Загальноєвропейською рекомендацією з мовної освіти.

Основна частина науково-педагогічних працівників академії та коледжу підвищують кваліфікацію у вітчизняних закладах вищої освіти та науково-освітніх установах. В Тернопільському НПУ ім. Володимира Гнатюка поглиблювали свої теоретичні знання й удосконалювали фахову майстерність професор Афанасій Ломакович, доценти Степан Шабага, Надія Бабій, Олена Фурман, Інна Волянюк, старші викладачі Олена Мороз і Анатолій Антонюк. НПУ ім. В.П.Драгоманова приймав професора Валентину Бенеру, а НУ «Острозька академія» – доцента Марію Боднар. В Рівненському ДГУ стажувалися доценти Людмила Врочинська, Ольга Дух, Ірина Онищук, Микола Швидків і старші викладачі Василь Райчук і Володимир Козачок. Доцент Ростислав Гарматюк підвищував свою кваліфікацію в Тернопільському НТУ ім. Івана Пулюя, доцент Ірина Комінярська – в Житомирському ДУ ім. Івана Франка, а доцент Софія Корнієнко – в Ізмаїльському ДГУ. Спеціалізовані наукові інституції обрали доценти Наталія Приймас (Тернопільський ОКІППО), Володимир Собчук (Кременецько-Почаївський ДІАЗ), Неля Цицюра (Кременецький ботанічний сад).

Результатом різнопланового моніторингу наукової діяльності викладачів стають рейтинги науково-педагогічних працівників академії. Топ-10 науковців академії – 2019 впевнено очолює професор Михайло Пашечко (3768 балів); друге місце – за професором Валентиною Бенерою (2724 бали), а третє – за доцентом Наталією Савелюк (1864 бали). У цьому рейтинговому списку – професори Афанасій Ломакович, Генріх Стронський, Олександр Безносюк, Володимир Папуша, доценти Ірина Скакальська і Микола Курач.

За рейтингом науково-педагогічних працівників у власному профілі академії (за кількістю бібліографічних посилань) незаперечну перевагу мають професори Валентина Бенера і Володимир Папуша. До десятки лідерів входять професор Михайло Пашечко, доценти Лілія Невідомська, Микола Курач, Марія Боднар, Наталія Савелюк, Микола Божик, Тетяна Бешок і Володимир Банах. Практикується рейтингове оцінювання наукової діяльності факультетів і кафедр. Здійснюється це за комплексними показниками, де враховуються наукові публікації, участь у наукових форумах, науково-кадрова динаміка й інші наукометричні параметри. Серед факультетів першість належить гуманітарно-технологічному (декан – доцент Микола Курач), а серед кафедр – кафедрі теорії та методики трудового навчання і технологій (завідувач – доцент Надія Бабій). Загальновизнано, що найважливішим показником видавничої активності науково-педагогічних працівників є публікації наукових праць у збірниках, внесених до наукометричної бази даних Scopus та Web of sciense. У цьому секторі вагомі досягнення мають наші науковці Михайло Пашечко, Людмила Головатюк, Тетяна Кучер, Олександр Омельчук і Віталі Цісарук, які опублікували свої статті у відповідних виданнях Польщі, Бангладешу, Ірану, а також Ірина Скакальська та Наталія Савелюк, чиї публікації з'явились у вітчизняних виданнях такого ж рівня.

Найефективніший спосіб оприлюднення результатів наукової діяльності – проведення наукових форумів, конференцій, симпозіумів, семінарів, бо саме вони забезпечують умови продуктивного діалогу між науковцями різних галузей знання та представниками різних науково-освітніх інституцій, чи, образно кажучи, між виробниками і споживачами наукової продукції.

До переліку таких наукових заходів входять міжнародні наукові конференції «Особистість і суспільство: конфронтація чи консенсус?» і «Місто Кременець у культурно-освітньому просторі Центрально-Східної Європи», а також традиційні «Діалог двох культур» і Зліт Європейської родини шкіл імені Юліуша Словацького. Всеукраїнський статус мали науково-практичні конференції «Культурна спадщина Олімпійського руху в системі гуманітарної освіти школярів», «Медико-біологічні проблеми фізичного виховання різних груп населення, ерготерапії, інклюзивної та спеціальної освіти» і «Сучасний стан і перспективи розвитку освіти: теорія, практика, інновації».

Збагачує скарбницю наукових заходів академії Рада молодих науковців, яка провела чергові всеукраїнські семінар-турпохід «Kremenets sciense: open air, або Наука в кросівках» і науково-практичну конференцію «Litteris et Artibus: нові горизонти». Знаковими подіями стали Звітна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу академії та коледжу і традиційна Студентська науково-практична конференція «Актуальні проблеми сьогодення очима молоді». Згадані наукові форуми були не лише простором науково-інформаційного обміну результатами досліджень, а й формою міжособистісного спілкування різнопрофільних фахівців і представників різних наукових установ. Виголошені доповіді та представлені наукові розвідки склали зміст відповідних колективних наукових видань.

Давно стала загальновизнаною теза про те, що наука здійснює свій творчий пошук не заради самої науки, а для вдосконалення життєдіяльності людини через упровадження результатів наукових досліджень у конкретні сфери функціонування соціуму. Зрозуміло, об'єктом наукової творчості науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти був і залишається навчальний процес. Конкретними результатами впровадження наукових знахідок наших фахівців у теорію, методику і практику стали їх наукові доробки, опубліковані у різних наукових виданнях. Публікацій, які знайшли своє конкретне застосування, впродовж останнього року оприлюднено 89 (48 – у фахових вітчизняних і 41 – у зарубіжних виданнях). Практичне значення мали 35 робіт тезового формату, 9 авторефератів, 9 навчально-методичних посібників, 6 монографій, 5 методичних рекомендацій та 1 патент. У практичній діяльності педагогічних працівників закладів освіти різного рівня знайшли своє застосування 76 наукових розвідок наших фахівців.

НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ – ЗАПОРУКА УСПІХУ

Валентина БЕНЕРА,
професор, проректор з наукової роботи

Доцільним вважаємо надати статистику наших наукових публікаційних здобутків. За останнє п'ятиріччя науковці академії та коледжу підготували 1124 наукових роботи. З них 287 – у фахових виданнях і 209 – у зарубіжних наукових часописах і збірниках. За цей період побачили світ 35 монографій. Упродовж минулого року монографічного успіху досягли доценти Денис Чик, Ірина Онищук, молоді науковці Володимир Терпелюк, Олена Тригуба і Наталія Фіголь. Авторами одноосібних посібників стали науковці-філологи Інна Волянюк («Актуальні питання української ономастики») і Роман Дубровський («Дивлюсь на світ дитячими очима» і «Читацький щоденник для студентів коледжу»), а також молодий музикознавець Мар'яна Томашівська («Методичні рекомендації щодо навчання студентів гри на сопілці»). У співавторстві навчально-методичні посібники підготували професор Валентина Бенера («Теорія та методика розвитку рідної мови» і «Соціальна робота у Республіці Польща»), доценти Софія Корнієнко («Батьківські збори у початковій школі»), Лілія Невідомська («Старослов'янська мова») й Ірина Онищук («Я у світі. Програма розвитку дитини від народження до 6 років»).

Побачили світ чергові випуски збірників наукових праць: «Науковий вісник. Серія: Педагогіка», «Актуальні проблеми», «Кременецькі компаративні студії», «Студентський науковий вісник», «Kremenets sciense: open air, або Наука в кросівках», «Litteris et Artibus: нові горизонти», «Сучасні тенденції у лінгводидактиці та дослідженні дискурсу», «Verba magistri», а також матеріали науково-методичного семінару «Креативний підхід у сучасній мистецькій освіті». Важливою формою авторської творчості науково-педагогічних працівників є підготовка підручників і посібників, як основного навчального знаряддя студента. За минуле п'ятиріччя наші викладачі поклали на студентський стіл корисну авторську бібліотечку 68 найменувань цієї важливої навчальної літератури.

Неможливо обійти увагою юну студентську науку. Крім згаданої конференції, Збірника студентських наукових робіт, майбутні педагоги мають на своєму рахунку й інші наукові досягнення. Зокрема, у польському місті Хенціни відбулась чергова зустріч у рамках Міжнародного інтеграційного проєкту студентів, магістрантів і аспірантів «Школа відкритого розуму», активними учасниками якої були наші юні науковці під керівництвом доцента Олени Пасічник.

Цього ж року на Зльоті Європейської родини шкіл ім. Юліуша Словацького студентки Вікторія Беринда, Ірина Кулик, Ірина Бевсюк стали переможцями філологічного конкурсу. Студентка Ірина Жолоб під керівництвом доцента Інни Волянюк досягла успіху на обласному етапі XX Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика.

Науково-дослідницька робота, творча пошукова діяльність науково-педагогічних працівників вимагає відповідного інформаційного забезпечення. Таку функцію виконує насамперед бібліотека академії, де працюють 8 відділів, в яких зафіксовано понад 22 тисячі користувачів (майже 18 тисяч читацьких відвідувань і понад 4 тисячі – віртуальних). Бібліотечний фонд наближається до 100 тисяч одиниць. За останній рік він поповнився на 3, 5 тисячі примірників видань 2,4 тисячі назв. На адресу бібліотеки надходять передплатні видання на суму до 90 тисяч грн. в рік. Стартувала благодійна акція «Подаруй бібліотеці книгу».

Важливі функції інформаційного обслуговування науково-педагогічного і навчально-виховного процесів виконує газета «Замок», в якій за минулий рік опубліковано більше 200 статей, з них 28 здійснюють аналітичний огляд наукових публікацій викладачів, 23 – дають інформацію про наукові заходи, 11 – про міжнародні зв'язки академії, 9 – про успішний захист дисертацій на здобуття наукових ступенів, 14 – містять матеріали з історії навчального закладу і регіону. В газеті постійно публікуються бібліографічні огляди. Вагома роль в інформаційному забезпеченні нашої роботи належить видавничому центру академії, який виготовляє наукову, навчальну і дидактичну продукцію для викладачів і студентів, здійснює друк і тиражування необхідних носіїв інформації (журнали, щоденники, плани, бланки, графіки, профорієнтаційні матеріали тощо).

Ми підходимо до важливої події в науковому житті академії – до «Декади науки – 2020». Цей традиційний науковий захід є і стимулом до активізації науково-творчої діяльності старшого та молодого поколінь науковців-освітян, і своєрідним оглядом наших наукових здобутків, і формою доручення фахівців академії та коледжу до інноваційного поступу сучасної академічної науки. Передбачається проведення фестивалів науки професорсько-викладацького складу і студентів на всіх трьох факультетах академії, Міжнародної науково-практичної конференції «Кременецький ліцей у європейському науково-освітньому просторі», Всеукраїнської науково-практичної конференції «Поляки на Волині», а також традиційного наукового семінару-турпоходу «Kremenets sciense: open air, або Наука в кросівках». Відбудуться звітні презентації роботи наукових лабораторій, гуртків і проблемних груп. Вчена рада академії визначить і відзначить номінантів конкурсу «Науковець року». І цим буде засвідчено, що тільки в єдності з наукою, лише в опорі на постійний науковий пошук можна досягти успіху в педагогічній теорії, методиці та практиці.

ПОКЛИКАННЯ МОЛОДИХ – БУТИ ЩАСЛИВИМИ!

Анатолій БАГНЮК
головний редактор «Замку»

Студентська молодість регламентована тільки в часі, та не обмежена своїм змістовим наповненням. У змісті та формах своєї енергійної, нестримної за характером життєдіяльності юнь не визнає обмежень – і в цьому її життєва перевага і безумовне щастя. Студентство – настільки щаслива соціальна група, що може дозволити собі не тільки жити щасливо, а й вирішувати проблеми щастя на теоретичному рівні. Студенти третіх курсів спеціальностей «Дошкільна освіта», «Соціальна робота» й «Інформатика», які вивчають спеціальний курс за вибором «Основи патопсихології та психотерапії», що його веде доктор психологічних наук Наталія Савелюк, отримали змогу не просто поговорити про щастя, а й охарактеризувати його як психодуховний, морально-естетичний і соціально-філософський феномен. Передбачений навчальною програмою семінар зі згаданого спецкурсу вони підготували і провели у формі студентської науково-практичної конференції. Активно працювали над підготовкою семінару-конференції староста 31-СР групи Інна Максимова та голова студентського наукового товариства, староста 31-ІФ групи Анастасія Пачковська, котра успішно виконала обов'язки модератора такого цікавого наукового дійства.

Текстове поле молодіжної дискусії за проблематикою щастя було різновекторним, різноплановим, багатоаспектним, але в загальному підсумку підтверджувало відомий постулат Авраама Лінкольна: «Більшість людей щасливі настільки, наскільки вони вирішили бути щасливими» і привело до беззаперечного, народною мудрістю утвердженого висновку про те, що «Щастя кожного – в його руках». А це означає, що кожен із нас – коваль своєї долі й архітектор свого щасливого життя.

Соціально-філософський аспект проблематики щастя з позицій евдемонізму, за яким людина народжена бути щасливою, вирішувала Ірина Поліщук. Для неї сенсом життя є формування можливостей для всебічного щастя особи. Її колега Надія Шанько переконувала своїх однокурсників, що джерела щастя треба шукати в собі самому через забезпечення гармонії своїх потреб і своїх можливостей, узгодження своїх тілесних бажань із духовним прагненнями. Юлія Левонюк аргументувала тезу, згідно з якою не можна бути щасливою людиною без урахування сучасних реалій, без усвідомлення власної нерозривної єдності з соціальним оточенням, без орієнтації на перспективи саморозвитку і насамперед із використанням власного і загального соціального досвіду. Своєрідним філософсько-світоглядним застереженням прозвучав виступ Олени Шкатуляк «Щастя – реальність чи ілюзія?», де вона аналізувала і предметність самого феномену щастя, і труднощі й перешкоди на шляху його досягнення конкретною людиною в конкретних життєвих обставинах.

До морально-етичного аспекту категорії щастя звернулася Леся Кошарець із визначенням місця та ролі особистого щастя у цілісній структурі людської долі та характеристикою щасливої долі людини в її особистісному та соціальному аспектах. Анастасія Комаринець, Ірина Воронко, Ольга Майструк підійшли до проблеми щастя зі сторони відомої класичної тріади «Віра. Надія, Любов». Віра – першоумова щастя, вона першою його уможливлює: віра у Вищу Силу як гаранта життєвого успіху, у власні сили в досягненні життєвих цілей – це два крила, що дозволяють людині досягти життєвих висот і бути щасливою. Ще один важливий фактор щасливого життя – надія, невід'ємна від віри, і виступає її конкретною проекцією на життєву практику. Без надії на успіх успіху досягти неможливо; без надії на щасливу життєву долю такої долі не зустріти і не здобути. Третій визначальний фактор забезпечення людського щастя – любов, як глибинне почуття до світу, до людей у світі і до себе серед людей, а також найвищий вияв любові – кохання як світле

інтимне почуття до єдиної у світі людини, з якою прагнуть пройти весь життєвий шлях і без якої щастя було б і неповним і взагалі стало би неможливим і навіть могло перейти у свою протилежність.

Щастя неможливе без належної якості та високого рівня міжособистісних стосунків і позитивного комунікативного середовища в соціумі. В цьому переконували своїх колег Марія Казьмір, яка комунікативною основою щастя бачить довіру між людьми – як у сфері міжособистісних взаємин, так і в секторі соціальних стосунків; Анастасія Пачковська, для якої надзвичайно важливим складником особистого людського щастя є високоморальні та взаємовідповідальні відносини між членами сім'ї. Олена Янцевич вважає, що ні життєвого успіху, ні людського щастя неможливо досягти без підтримки друзів, без доброзичливого клімату в соціальній групі, до якої належить індивід. Під особливим кутом зору проблему щастя розглядала Діана Іванюк: вона аналізувала цей важливий феномен людського буття з позицій підлітка. Складність аналізу полягала в тому, що у підлітковому віці індивід ще не має сформованого розуміння щастя і йому ще не доступні ефективні засоби досягнення стану щасливої людини. Образно кажучи, мова йшла про щасливий період становлення щасливої молодої людини. Щастя – в комунікації, а комунікація – це спілкування з людьми та світом, що найефективніше здійснюється у мандрівках – в «ходінні між людей» та в подорожах краями та країнами. Теза проста: щасливий той, хто бачить людей і світ, а ще щасливіший той, хто бачив багато людей і побував у багатьох країнах. Тобто щастя – у світі навколо нас. «Мандруйте – і будете щасливими!» – так вважає Юлія Майборода.

Про щастя мало говорити: щасливим треба бути, щастя треба мати. Бути і мати – без цього неможливе щастя жодного індивіда. Про щастя можна і треба говорити, але щастя треба і можна мати. Тобто щастя як соціально-моральна категорія структурується на теоретичному рівні, реалізується на рівні практичному і навіть прагматичному. Марія Ясковець обґрунтовує раціональний підхід до щастя, зафіксований в нашому національному фольклорі: найвище щастя – це здоров'я. Бо без здоров'я неможливе ні сприйняття щастя, ні його забезпечення, ні користування його благами. Цю думку розвиває Ірина Беднарчук у дослідженні «Щастя і спорт», а завершують такий підхід Дмитро Трачук несподіваною на перший погляд темою «Щастя і їжа» і Андрій Ковальчук – темою майже провокативною «Щастя і гроші». Однак їхній прагматичний підхід має серйозну наукову основу: людина як синтез духовного і тілесного начал може бути щасливою тільки в їх гармонійному поєднанні, а це означає, що духовність у щасті є складником пріоритетним, та первинним залишається тілесність як буттєва основа всіх людських прагнень, сподівань і досягнень.

Проте семінар-конференція не завершилася таким прагматичним акцентом. У фінальній частині студентського наукового дійства прозвучав духовний, мистецько-естетичний акорд: Юлія Якимчук переконала всіх, що морально-етична категорія щастя співзвучна й еквівалентна естетичній категорії прекрасного. Найкраще підтвердження цьому – музика, що пробуджує в людині високі та світлі почуття і настрої, робить її дійсно щасливою. Студентка стверджувала: щоб бути щасливим, треба слухати музику – і тоді розумітимеш музику життя. А таке життя обов'язково буде щасливим, бо звучатиме як прекрасна мелодія.

Всі учасники конференції прийшли до одностайного висновку: людина таки народжена бути щасливою!

МІЖНАРОДНИЙ СЕМІНАР-ТРЕНІНГ

Орися МАРУНЬКО,
кандидат філологічних наук

Міжнародна співпраця вищого закладу освіти із зарубіжними науково-освітніми та громадськими інституціями здійснюється у різноманітних формах. Однією з таких форм став Клуб громадської активності, співорганізаторами якого і партнерами в рамках його діяльності виступають Корпус Миру США в Україні, волонтер Корпусу Миру США в Кременецькій гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка Абрам Краузе та науково-педагогічний і студентський колективи нашого ЗВО. Безпосередньо нашу сторону в цьому Міжнародному проекті представляють науковці кафедри іноземних мов і методики їх викладання та студенти спеціальності «Іноземна філологія».

Реалізація проекту стала можливою завдяки тому, що наша кафедра іноземної філології спільно з волонтером Абрамом Краузе отримала Ґрант від Корпусу Миру США в Україні. Саме ці кошти забезпечують можливість здійснення заходів за програмою діяльності Клубу громадської активності, покликаного залучити до громадського життя та підвищити громадську активність учнівської та студентської молоді м.Кременця і регіону. Учні та студенти отримують змогу пройти в рамках проекту спеціальні тренінги з громадської активності, лідерства, волонтерства,

фахової успішності. Вони працюватимуть над проєктами, які наближатимуть їх до практики громадського життя, до конкретної участі у життєдіяльності громади, колективу, своєї контактної групи. Члени Клубу працюватимуть як команда, спрямована на покращення громадського клімату в міжособистісних відносинах, у групі, в колективі та у громаді в цілому.

Підкреслимо, що в цьому напрямі пріоритетною для нашого навчального закладу є робота з пошуку партнерів для співпраці в рамках програми Європейського Союзу Еразмус+. Перші кроки вже зроблено: наша академія презентована на Міжнородному інформаційному тижні Еразмус+ у Києві, завдяки чому ми зареєстровані на порталі учасників програми Європейського Союзу й отримали Ідентифікаційний код учасника (PIC Code). Крім цього, із двома польськими закладами вищої освіти підписано Угоди про співпрацю за програмою Еразмус+.

Наш конкретний внесок в реалізацію цієї програми – організація Клубу громадської активності, в якому розпочинаємо проведення безкоштовних тренінгів для старшокласників загальноосвітніх шкіл і студентів закладів вищої освіти, що дасть їм змогу формувати необхідні звички, здобувати спеціальні знання та набувати досвіду для досягнення успіхів у громадському житті та майбутньому кар'єрному зростанні. Важливо, що саме в Клубі молоді люди вчаться бути членами команди, спільно з командою якісно виконувати індивідуальні і громадські завдання, вирішувати щоденні та масштабні проблеми.

Перше засідання клубу громадської активності пройшло у формі семінару-тренінгу. Учасники заняття зустрілися з Іриною Дячук – засновницею Школи іноземних мов у Кременці, випускницею нашого навчального закладу, де вона отримала диплом вчителя англійської, німецької мов і зарубіжної літератури. Колишня випускниця запропонувала нинішнім студентам лекційне спілкування за темою «Слоган для всіх студентів», під час якого демонструвала процес формування позитивного мислення, дала рекомендації, як гармонізувати себе із самим собою і всім світом, щоб стати лідером власного життя і досягти визначених цілей.

Ще одна випускниця нашої альма-матер, а нині громадська діячка Вікторія Костюк, використовуючи власний досвід соціально-культурної роботи, розгортала тему «Громадянська участь і громадські послуги. Розвиток громад на основі прав людини». Лекторка дійсно має достатній досвід, щоби поділитися ним зі слухачами. Вона працювала начальником відділу освіти, культури, туризму, молоді та спорту Смизької територіальної громади Рівненської області, керувала агентством розвитку громад «Інтонація ЗМІНИ», Центром соціальних дій «CIVITAS» (Рівненщина), учасниця проекту «NIRAS Україна», проводить тренінги для персоналу ASC у місцевих громадах і для представників органів місцевого самоврядування. Нині Вікторія Костюк – голова Молодіжної ради у Смизькій територіальній громаді. Це дозволило їй ґрунтовно і предметно висвітлити проблему залучення вразливих груп громадян до активного громадського життя та прийняття рішень на місцевому рівні, а також удосконалення системи соціального захисту в об'єднаних громадах, питання децентралізації та стратегічного планування в регіональному розвитку.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та методики їх викладання Орися Марунько вела бесіду із членами Клубу з питань академічної мобільності студентів, у ході якої вона як учасниця молодіжних програм з академічної мобільності розкрила форми і напрямки реалізації міжнародних освітніх проектів Еразмус+ та інших аналогічних програм і ґрантів у США, Німеччині, Австрії та Україні.

Перший заступник голови Кременецької міської ради, член комунальної установи – Інклюзивного рекреаційного центру Кременецької міськради, член Кременецького районного центру Національної громадської організації «Антикримінальний вибір» (офіс Профілактика злочинності серед неповнолітніх) Микола Матвіюк виступив із лекцією «Як стати управлінцем: кар'єрний шлях», де розповів про формування навичок лідерства, досягнення успіху у сфері адміністрування й управління.

Проблему «Як підготувати ефективну проектну пропозицію» з учасниками засідання Клубу вирішував кандидат технічних наук, доцент кафедри технологій та обладнання зварювального виробництва Тернопільського НТУ ім. Івана Пулюя Валерій Лазарюк, який виясняв питання відбору ідей проекту, характеризував процес формування команди для його реалізації, зупинився на ролі і функціях партнерства, на розподілі завдань, координуванні та спілкуванні у процесі реалізації проекту, на організаційному та бюджетному його забезпеченні.

Перше засідання Клубу громадської активності підтвердило: молодь завжди прагне досягти високих цілей. І їй треба в цьому допомогти, підкріпити юнацькі поривання міцними знаннями, практичними навиками, ввести у сферу життєвої активності.

ДЕНЬ БЕЗПЕЧНОГО ІНТЕРНЕТУ

Таку назву носив актуальний виховний захід, підготовлений і проведений студентами 21-ТОк групи та їх куратором Маргаритою Ромашевською. Вони поставили перед собою мету дослідити позитивні і негативні сторони Інтернету, ознайомити студентів із небезпеками, які чатують на необізнаних користувачів цієї всесвітньої павутини, а також засвоїти шляхи їх подолання. Зі вступним словом про відзначення у світі Дня безпечного Інтернету до присутніх звернулася їх наставник Маргарита Ромашевська.

«Клавіатурний шпигун», «хробаки», «адваре», «дропери», «руткіт», «кібер-булінг», «кібер-грумінг», «спам», «грифери», «шантаж», «фішинг», «фармінг», «скрімінг», «онлайн-хижаки», «недостовірна інформація». Навряд чи багато з користувачів знайомі з такими неприємними несподіванками, що таїть в собі Інтернет. І ще менше, мабуть, знають про те, як із ними поводитись. Про це вели мову студенти Назарій Ремезюк, Назар Мінчук і Максим Кучерук.

Інформацію продовжив Борис Гусаковський. Його тема розкривала питання безпеки дитини в Інтернеті: від чого її слід захищати, про загрози, які стосуються особистої безпеки та безпеки інших, а також витоку персональної інформації. Доповнила виступ Катерина Ковальчук, яка запропонувала колегам цікаву і пізнавальну вправу «Квітка».

Як уберегтися від інтернет-залежності та як розпізнати залежність пробувала вияснити Марина Гнатюк за допомогою спеціально підготовленого опитувальника.

Дмитро Голуб торкнувся такої непростої і навіть страшної проблеми нинішніх підлітків, як кібер-булінг, або інтернет-мобінг, розповів про його причини, типи та запропонував пам'ятку для захисту від цього небезпечного явища.

Поради вчителям для захисту учнів озвучив Назарій Романчук. Його виступ розкривав цікаві і повчальні відомості про шахраїв, про групи смерті, про загрози, пов'язані з різними видами залежності та про дії вчителів щодо цих проявів. Розповіді студентів доповнювались демонструванням тематичних відеороликів. Присутнім запропонували пам'ятки «Безпечний Інтернет».

За завершення куратор групи Маргарита Ромашевська підвела підсумок, що Інтернет – це лише інструмент для отримання відповідей на свої запитання, підготовки рефератів, спілкування на великих відстанях, тому користуватися ним треба розумно.

НА ХВИЛІ ОЛІМПІАДНІЙ

Любов КРАВЕЦЬ,
кандидат педагогічних наук

Відбувся І етап Всеукраїнської студентської олімпіади з педагогіки та психології, організований науковцями однойменної профільної кафедри (завідувач – доцент Любов Кравець). На олімпіадне психолого-педагогічне поле бою вийшли 65 студентів, які представляли спеціальності

дошкільної та педагогічної освіти, англійської та німецької мов, історії, біології, української філології, фізичного виховання і соціальної роботи. Команда науковців кафедри у складі доцентів кафедри Наталії Фіголь і Володимира Терпелюка, старшого викладача Мар'яни Ярощук підготувала комплекс різнопланових завдань, спрямованих на визначення рівня підготовленості майбутніх педагогів до їхньої фахової діяльності, на виявлення якості знань і сформованості необхідних навиків за програмовим змістом основних спеціальних дисциплін.

Студенти других курсів семи спеціальностей виконували теоретичні завдання, педагогічні задачі проблемного характеру, тести на знання психолого-педагогічного глосарію, формулювали педагогічні поняття і категорії, демонстрували вміння застосовувати педагогічний інструментарій у вирішенні конкретних педагогічних ситуацій практичної спрямованості. Вони працювали у змістовому просторі проблем старту Нової української школи: визначали основні напрями становлення змісту освіти в сучасних умовах, характеризували форми навчання і нові професійні ролі вчителя НУШ, аналізували такі фундаментальні концепти, як «ідеал учителя» та «імідж педагога». Цікавим було практичне завдання із визначення зв'язку вікових особливостей учня з його реакцією на конкретні навчальні та життєві обставини.

У цьому секторі Олімпіади домінували студенти спеціальності «Історія»: вони здобули більшу частину призових місць. Перші місця майбутнім історикам принесли Марія Остапчук і Юлія Кононьчук, другі – Назар Багнюк і Юлія Хомук, а треті – Катерина Гуцало й Ольга Ониськів. Серед переможців – завтрашній вчитель біології Анастасія Мазур (І місце), Марія Бабій (ІІ місце), а також представник фізичного виховання Ігор Шманько (ІІ місце), український філолог Ірина Оліщук (ІІІ місце) та її колега з німецької філології Юлія Радченко (ІІІ місце).

Студенти спеціальності «Фізична культура» Андрій Кулініч і Назарій Демидюк та майбутній біолог Марія Янків названі найактивнішими учасниками педагогічного сектору Олімпіади. Зрілою науковістю відзначилися роботи англійського філолога Оксани Панько, біологів Ірини Копитчак і Олени Ничипорко, соціального педагога Назарія Хмари. Особливу професійну творчість виявили український філолог Іванна

Драчук, завтрашній фахівець з німецької мови Марія Рубова та соціальний педагог Олена Корнєєва.

За титул найсильнішого психолога боровся 31 першокурсник, а перемогу здобула український філолог Маріанна Доберчак. На другому місці – її «німецька колега» Марія Поліщук, а третю сходинку п'єдесталу пошани посіла майбутній дошкільний педагог Юлія Корун. Креативний підхід до виконання конкурсних завдань продемонстрували історики Віталій Вавренчук і Дмитро Васильків, англійські філологи Марія Білоус, Марія Демидюк і Юлія Михнєєва. Профільний підхід із застосуванням творчих ідей до вирішення фахових завдань виявили майбутні вчителі української мови і літератури Лілія Антоляк та Ірина Кармазин, а також прихильники інформатики Артем Гненний, Роман Рудий і Володимир Філіпчук.

Організатори Олімпіади із задоволенням відзначають, що всі учасники психологічного сектора були оригінальними і творчими у здійсненні професійного підходу до вирішення складних конкурсних завдань. А їм було над чим попрацювати: вони конкретно визначали мотиваційний, вольовий, пізнавальний, емоційний структурні компоненти особистості та рівні її потреб; здібності, характер і самосвідомість молодої людини; здійснювали класифікацію моральних, естетичних, інтелектуальних почуттів і диференціацію індивідної та особистісної поведінки, загальних і спеціальних здібностей; встановлювали відповідність між змістом наукових напрямків і концепцій та науковою творчістю їх представників, а головне – писали творче есе на тему «Краще всього себе пізнаєш не споглядаючи, а діючи», де характеризували зміст і актуальність своєї

майбутньої професії.

Студенти спеціальності «Соціальна робота» висвітлювали поняття, форми та принципи майбутньої фахової діяльності, її завдання і функції, суб'єкти й об'єкти; демонстрували своє розуміння соціалізації, ресоціалізації, соціальної реабілітації; розкривали технологію соціально-педагогічної роботи, характеризували напрямки сімейного виховання, пояснювали феномен соціального сирітства; описували систему соціальних послуг, виясняли сутність і компоненти соціально-педагогічної допомоги, а також вирішували проблемні ситуації з практичної сфери соціально-педагогічної допомоги. В цій номінації, як і належить, призові місця дісталися більш досвідченим фахівцям соціальної роботи – третьокурсникам: І місце – у Вероніки Борейчук, друге – в Анастасії Паляниці, третє – у Марії Котяш. Домінували представники цього курсу і в номінації «Креативний підхід до виконання завдань». Належну фахову креатуру продемонстрували Ольга Лавор, Інна Максимова, Вікторія Загородня, Микола Базилійський і Андрій Бурма. Монополія третьокурсників була порушена в номінації «Творчі ідеї та професійний підхід»: у цю сферу «прорвалися» першокурсники Тетяна Москалюк, Богдана Гладинюк і Самуїл Владика. Третій курс представляли Любов Сергійчук і Костянтин Слюсаренко.

Олімпіадні бої І етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з педагогіки та психології відшуміли. А їх відлуння підтверджує, що покоління майбутніх педагогів наполегливо освоює ази освітянської науки і практики, щоб належно відповідати високим критеріям Нової української школи.

ДЛЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИХОВАНЦІВ

Дарія ГАВРИЛЮК

У рамках вивчення навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні основи роботи з обдарованими дітьми» здобувачі вищої освіти 11-ДОм групи разом з викладачем кафедри педагогіки, кандидатом педагогічних наук, доцентом Любов'ю Кравець побували в ДНЗ № 5 м. Кременця.

Методист Олена Пташнюк розповіла про аспекти роботи з обдарованими дітьми в їхньому навчальному закладі. У процесі спілкування із практичним психологом Вікторією Альоновою магістранти зрозуміли, що основою роботи з обдарованими дітьми в межах ДНЗ є виявлення можливостей, прогнозування потреб і створення індивідуальних моделей розвитку дитини.

Під час заняття, яке проводила креативна вихователька старшої групи Тетяна Марко, майбутні вихователі спостерігали, як вдало тут створені умови для творчого потенціалу вихованців завдяки залученню до різних видів діяльності. А ще познайомилися із музичним керівником Тетяною Сторожук, яка на своїх заняттях вміє налагодити контакт із дітьми, може виявити їхні інтереси та здібності, створити необхідні умови для розвитку їх творчої діяльності.

У садочку також звертають особливу увагу на вивчення іноземної мови. Творчий учитель іноземної мови Лідія Корнійчук на своїх заняттях використовує такі методи: бесіди за ілюстраціями до книжок, перегляд діафільмів за казками, ігри тощо. У міру засвоєння дітьми програмового матеріалу вона готує звітні свята іноземною мовою для батьків, вихованців та працівників дитсадка.

Під час перебування в даному дитячому садочку представники КОГПА ім. Тараса Шевченка побачили естетично, дбайливо оформлене приміщення, познайомились із талановитими та відповідальними працівниками та переконалися, що тут для кожної дитини створені необхідні умови для її гармонійного розвитку.

СВЯТО ЗАКОХАНИХ СЕРДЕЦЬ

Андріана МОСКАЛЮК

У наші серця знову завітало свято, найдивовижніше і найпрекрасніше свято кохання, тобто відомий усім День святого Валентина. Надворі ще зима, та в серце вже постукала весна. Справжнє кохання не боїться холоду і розквітає будь-якої пори року. Тож ми радо вітали у цьому залі усіх закоханих і тих, хто ще сподівається знайти своє кохання.

Тож сьогодні ми дізналися про світлі почуття і найкращі емоції наших учасників. Свято відкрив виступ студентського гурту «Studband» у складі Ярослава Намчука, Назара Бончика, Софії Коваль, Михайла Карого, Ірини Кондратюк, Тетяни Потапчук, Ольги Дець із піснею «Не питай» (керівник Світлана Гуральна).

Свято любові, свято найкращого почуття, яке окрилює, дає натхнення, радість і захоплення. Бо кохання – це не тільки почуття людяності й шляхетності: воно має в собі дуже велику силу, завдяки якій продовжується життя на землі. Саме це і спробувала донести до глядачів Христина Ямнич у пісні «Сила».

Кохання – це святе почуття, яке існує стільки ж часу, скільки існують люди. Це, мабуть, найцінніший плід на дереві людських почуттів. Як знак своїх найкращих почуттів, студентки 21-Мк групи подарували оригінальний танець «Смайл».

Сьогоднішнє свято принесло всім масу приємних вражень, можливість зустрітися із Святим Валентином, взяти участь у цікавих і веселих конкурсах, а комусь, можливо, і знайти своє кохання. На нашому вечорі ми обирали найніжнішу, найтендітнішу, найчарівнішу дівчину, яка стане Міс Валентиною, і визначали найвродливішого, наймужнішого, найпринаднішого хлопця, який стане Містером Валентином.

Із Днем святого Валентина, святом юності й кохання, молодості й краси нас привітав дует у складі Христини Ямнич і Дарії Сульжик жартівливим твором «Галя балувана».

Поспішили до нас і кумедні та веселі Параска із Палажкою, ролі яких виконували Андріана Москалюк і Діана Лабунець із гумористичною композицією «Перед святом».

Та найголовніше і найцікавіше, звичайно, було попереду, коли почалися конкурси з участю шести красивих і романтичних пар. Їх виступи оцінювало журі у складі Бончик Ольги Анатоліївни, Колісецького Сергія Миколайовича і Тригуби Олени Василівни.

Під час першого конкурсу під назвою «Я вас люблю» представники кожної пари по черзі зізнавались одне одному в коханні за допомогою міміки, жестів, рухів, однак при цьому не дозволялося говорити сокровенних слів. Другий конкурс «Політ кохання» виявляв найталановитіших майстрів слова і полягав у складанні фрази-зізнання із використання якогось певного даного слова. Третій конкурс «Я – модельєр» вимагав вигадати ексклюзивне вбрання для своєї дівчини, за допомогою туалетного паперу змайструвати для неї костюм і дати цікаву назву образу.

Поки конкурсні судді визначали найкращу пару, ми мали нагоду продовжити насолоджуватись концертними номерами Олександра Ніколайчука (поезія «Вона прийшла» у фортепіанному супроводі Олени Козлової), солістів Павла Мандзюка («Море зайвих слів») і Дарії Сульжик («Свіча»), а також студентів 21-Дк групи («Пісня сміливих дівчат») та 22-Дк групи з піснею «Я люблю тільки тебе».

І нарешті настав час, коли, за результатами журі, ми разом з вами дізналися, що переможцями конкурсу «Міс Валентина і Містер Валентин 2020» стала пара № 6 у складі Лідії Кузьмич і Михайла Карого.

На завершення святкової програми прозвучала пісня «Ти мої Вітрила» у виконанні солістки Андріани Москалюк, гітариста Михайла Карого та піаністки Діани Лабунець.

Наше свято не закінчилось, а кожного дня продовжується у всіх люблячих серцях. Саме цього побажали присутнім та учасникам конкурсу його ведучі Андріана Москалюк і Діана Лабунець.

У ДЗЕРКАЛІ ЛІРИЧНОЇ ДУШІ...

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Саме у переддень святого Валентина ми отримали чудову нагоду зазирнути у глибини душі і з радістю доторкнутися до розмаїтої творчості молодої красивої жінки, викладача музичних дисциплін нашого навчального закладу, кандидата мистецтвознавства Світлани Гуральної, яка запросила нас на свій черговий сольний концерт «У дзеркалі ліричної душі».

Світлана Гуральна – досить активна творча натура, серед головних захоплень якої – інструментальна музика, вокал і поезія. Вона є дипломантом Всеукраїнського академічного огляду-конкурсу молодих піаністів пам'яті професора Олександра Бугаєвського і дипломантом Міжнародного фестивалю-конкурсу «Талановита молодь України», лауреатом і переможцем конкурсних творчих звітів закладів професійної та вищої освіти, а також переможцем XXII обласного творчого конкурсу авторської пісні та поезії. Тому структуру цього святкового дійства склали інструментальні, вокальні та поетичні твори.

Одним із найвидатніших композиторів світу і творців світової музичної класики, безперечно, вважається представник стилю бароко, німецький композитор, органіст і скрипаль Йоганн Себастьян Бах. Та, безперечно, не всім відомо, якою була улюблена страва композитора? Він понад усе полюбляв ласувати оселедцевими головами і одного разу знайшов всередині них справжні золоті дукати. Правда це чи ні, ми не будемо стверджувати, проте нетлінне золото його вічної музики радує слух людей ось уже майже пів тисячоліття. Програму нинішніх виступів відкрив твір Йоганна Себастьяна Баха «Концерт № 5 для фортепіано з оркестром фа мінор, І частина » у виконанні камерного оркестру під керуванням Володимира Козачка, соло на фортепіано – Світлана Гуральна.

Серйозна музика, звичайно ж, надихає на серйозні життєві роздуми. Поетичну частину концерту розпочав авторський вірш «Прийшли думки», який прочитала Олена Сабадишина.

Мабуть, не кожен знає ім'я польського композитора і піаніста французького походження, якого по праву вважають національним героєм Польщі? Звичайно, це великий Фредерик Шопен. У дитинстві Фредерік грав у повній темряві. У момент гри на фортепіано він гасив всі свічки. Саме таким чином маленький геній міг налаштуватися. Навіть коли він був в гостях і його просили зіграти, він просив погасити свічки в кімнаті. Ця звичка збереглася у нього до самої смерті. «Етюд № 5, твір 10 соль-бемоль мажор» Фредерика Шопена допоміг нам доторкнутися до високого мистецтва епохи Романтизму.

Вчені ще й донині не можуть до кінця збагнути такого дивовижного феномену людини, як синестезія, або кольоровий слух. Одним із відомих «власників» кольорового слуху був пізній романтик, імпресіоніст Олександр Скрябін. У трирічному віці Олександр міг кілька годин підряд грати на піаніно. А протягом життя виношував образ містичного твору «Містерія», в якому повинен був з'єднатися весь філософський і музичний досвід Музиканта і вважав це своїм головним призначенням. Сьогодні до уваги присутніх – «Етюд Фа дієз мінор, твір 8, № 2» Олександра Скрябіна. Можливо, саме музика композитора із незбагненним кольоровим слухом спонукала нашу поетку до написання твору «Недосказане», який озвучила Юлія Коруна. Решту недоказаного Світлана Гуральна виразила у пісні Лесі Горової «Зима» (аранжування Сергія Родька). Ще одну грань романтичної душі нашої авторки відкрив вірш «Телефонний дзвінок» у виконанні Юлії Радченко.

До позитиву нашого молодого науковця і педагога треба віднести вміння створити в учнівському колективі своєрідну творчу лабораторію, підібрати контингент однодумців, які сміливо імпровізують із мелодією та поетичним словом. Це яскраво показав виступ нещодавно створеного студентського естрадного гурту «Studband» у складі Ярослава Намчука, Назара Бончика, Михайла Карого, Ірини Кондратюк, Тетяни Потапчук, Ольги Дець і солістки Софії Коваль, які виконали пісню Святослава Вакарчука «Не питай» (керівник Світлана Гуральна).

Як і більшість тогочасних освічених галичан, юрист за професією Анатоль Кос знав кілька іноземних мов: польську, німецьку, французьку, англійську, грецьку, італійську, латину. Та життя внесло свої корективи – і він став відомим українським композитором і музикантом Анатолієм Кос-Анатольським, який прославив українську пісню в усьому світі. До речі, у помешканні композитора неподалік центру Львова досі все так, ніби він щойно вийшов у консерваторію… На концерті прозвучала «Коломийка» А. Кос-Анатольського. Карпатські мотиви української пісні підхопив дует у складі Світлани Гуральної та її вихованця, студента Технічного коледжу Тернопільського НТУ ім. Івана Пулюя, лауреата Міжнародного вокального конкурсу «Кришталевий жайвір-2019» Володимира Бойка піснею Надії Слободи «Ой скрипалю» (аранжування Валерія Ільківа). Ліричну тематику виступів продовжив авторський вірш «Чудовий хлопче, озовися!», який запропонувала Іванна Скоропляс.

На відміну від Баха, українському співакові MELOVINy (Кості Бочарову) не пощастило народитись у сім'ї знаних музикантів. Однак у чотирирічному віці його настільки заворожила мелодія Бетховена «До Елізи», яка звучала із подарованої бабусею шкатулки, що бажання присвятити себе музиці стало доленосним. Ми впізнаємо його по сильному голосу і неординарній зовнішності. А ще в нього є цікаве захоплення: колекціонує окуляри, кулі зі снігом і лабораторний посуд. Витаючи на вітрилах музики, слухаючи музику вітрил, до нас знову звернулися солісти естрадного гурту «Studband» піснею Mélovina «Вітрила».

В культурно-музичних презентаціях останніх років серед багатого мистецького арсеналу все частіше з'являється ім'я Івана Небесного. Нині він презентує генерацію композиторів, що сміливо розширюють обрії традицій і уявлень про музичний світ. Іван Небесний є одним із композиторів-пошукачів, твори якого виконуються вже більше десятиріччя не лише в Україні, а й на теренах далекого і ближнього зарубіжжя: в Польщі, Чехії, Литві, Австрії, Великобританії, Бельгії, Нідерландах. Музика для митця є сферою його глибоких міркувань, засобом прояву патріотичних переконань. Винуватиця творчого звіту запропонувала твір І. Небесного «Фантазія-етюд» та авторську пісню «Мамо» (аранжування Сергія Родька, хореографічна композиція – тернопільського клубу спортивного танцю «Мальви», тренер Ірина П'яничук).

Ні в кого не може виникнути ні краплини сумніву в тому, що найвище щастя – це щастя материнства. Тому, незважаючи на успіхи у житті та роботі, найбільшим своїм досягненням Світлана Гуральна вважає десятирічного синочка, Богом даного Богданчика. І визнанням цього безцінного щастя авторка щиро ділиться у своїй поезії «Щастя моє», презентовану Вікторією Бершедою.

Зовсім не дивно, що напередодні Дня святого Валентина особливо хочеться любові, уваги, ніжності та тепла, кожен із нас мріє знайти своє кохання чи зберегти вогник уже існуючих почуттів. Тож як фінал сольної програми «У дзеркалі ліричної душі» Світлана Гуральна з найкращими побажаннями подарувала нам ще одну авторську пісню – «Повір у любов» (аранжування Валерія Ільківа; хореографічний супровід – колективу «Мальви»).

Яскравим і душевним акордом концерту став символічний і трепетний фрагмент танцю із сином і вручення квітів присутній у залі мамі у знак вдячності, поваги і безмежної любові.

Ми дякуємо Світлані Гуральній за хвилини музично-пісенно-поетичного спілкування. Побажаймо їй нових успіхів у роботі, творчості та коханні! У концерті звучали вірші Ліни Вересень. Програму підготували Василь Скоропляс та Ніна Багнюк. Вірші виконували читці студентського експериментального театру «Пілігрим».

КРАСА, ВІДТВОРЕНА ДУШЕЮ

Валентина КАЩУК

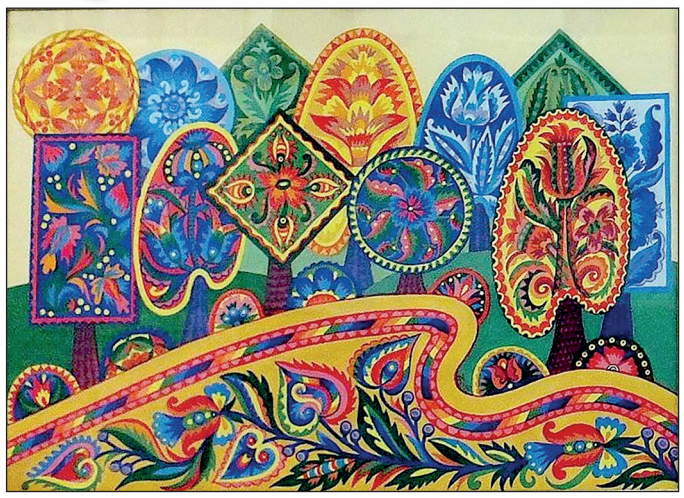

Для шанувальників образотворчого мистецтва Кременця та гостей міста вкотре відкрила двері Виставкова зала Кременецького краєзнавчого музею, де презентували свої твори художниці жіночого мистецького гурту «Палітра». Колекція їхніх полотен регулярно мандрує містами нашого регіону і, звичайно ж, поповнюється новими екземплярами. За останні два роки колективні та персональні вернісажі наших мисткинь проходили у Тернополі, Острозі, Збаражі. Вишнівці, Почаєві. Нинішня виставка зафіксувала 17-річний творчий шлях активного молодого колективу художниць.

Свої роботи виставили на суд зацікавлених глядачів 9 авторів. Іванна Погонець залишається вірною живопису («Літній мотив. Лілії» та «Весняний ліс», олія, полотно; «Троянди» акварель, папір), Марія Швед запропонувала вишивку «Поцілунок» за мотивами однойменної картини Густава Клімта і декоративні живописні картини «Терези» та «Близнюки» із серії «Знаки зодіаку», виконані аквареллю, Катерина Склярук – олійні твори «Літній натюрморт» і два портрети («Катруся», «Оленка») й архітектурний пейзаж аквареллю, Богдана Гуменюк – акварельні натюрморти «Квіти», «Півонії», «Святкове зілля», «Гладіолуси» та пейзажі «Етюд», «Зимовий етюд», «Літній настрій» Юлія Трачук – полотна «Чоловічий портрет», «Ясний ранок», «Усамітнення»

та «Осінній натюрморт» на ДВП.

Необхідно відзначити і досить нестандартні графічні роботи «Політ», «Душа гарбузової насінини», «Легенда про підземну королівну» і «Сніговії» Юлії Янчук, яка сміливо експериментує з такими матеріалами, як лайнери, маркери. Крім цього, свіжості та значущості її роботам додають дивовижні опоетизовані назви.

В силу певних обставин не всі мисткині «Палітри» були учасницями цього вернісажу. Та ми віримо, що вони були у творчому пошуку, результати якого порадують наш зір наступного разу. Бо краса, відтворювана жіночою душею, ніколи не має завершення. Просто і щиро побажаймо «Палітрі» живих яскравих барв!

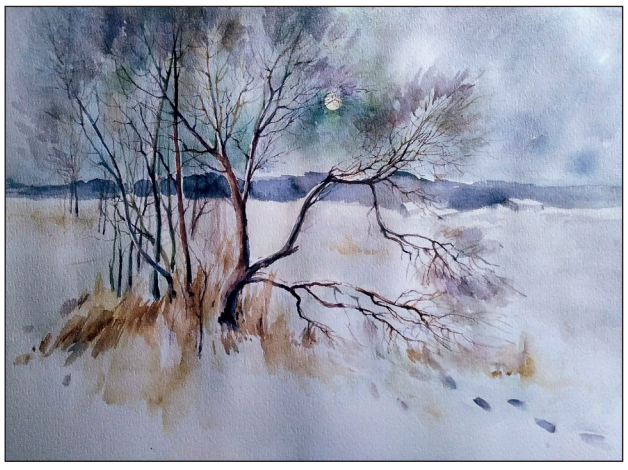

Після творчої перерви свою традиційну роботу демонструє Зоя Мацишина: назва її гобелену «Пробудження» також говорить сама про себе і надихає на нові чудові роботи.

По праву може гордитися своїми свіжими творами наш науковець, кандидат мистецтвознавства Олександра Панфілова: всі сім представлених на виставці живописних творів виконані протягом минулого року (олійні полотна «Дорога», «Світанок», «Бузок біля хати», «Осінній вечір» і виконані аквареллю на папері «Соняхи», «Сутінки» та «Яблуні»).

І, як завжди, не має жодних меж творча фантазія керівника жіночого гурту «Палітра», майстра народної творчості України Тетяни Балбус, яка потішила відвідувачів вісьмома декоративними наволочками, чотирма хустинами і двома скатертинами, що містять друковані принти авторських малюнків за мотивами народного мистецтва, а ще шістьма роботами із серії «Абстракції та асоціації» (ДВП, акрил, контури) та чотирма творами із серії «Палітри декоративних розписів України» (картон, гуаш), виконаними протягом 2019 року.

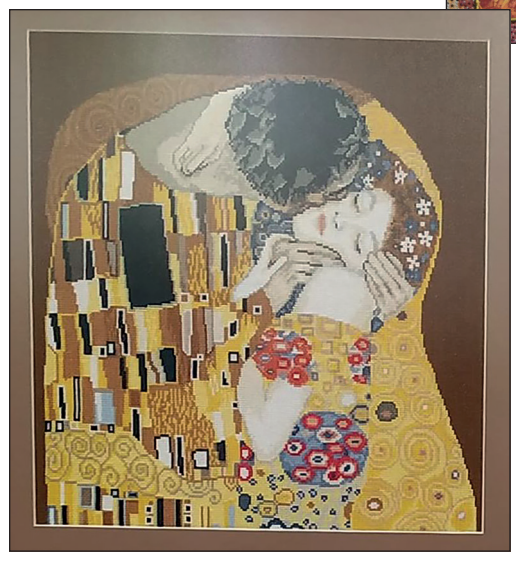

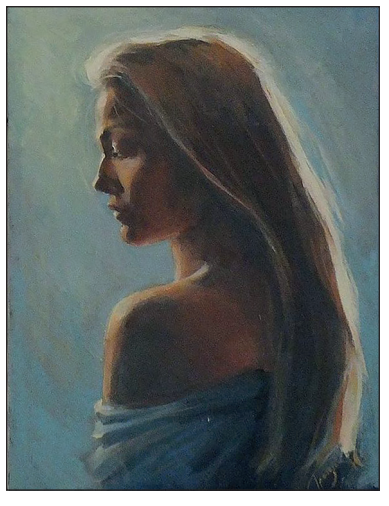

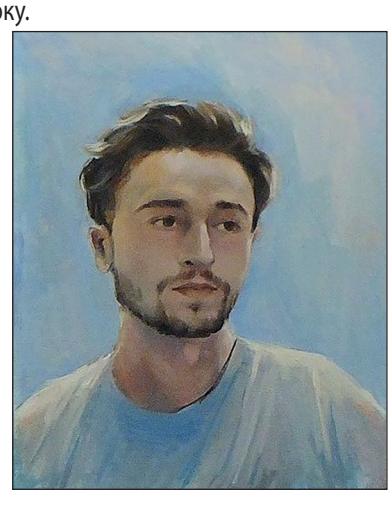

НАГОРОДЖЕННЯ КРАЩИХ СПОРТСМЕНІВ

Анжела МАЙБОРОДА

Актова зала ім.Тадеуша Чацького нашої академії приймала гостей із нагоди вшанування кращих спортсменів та тренерів Тернопільської обласної дитячо-юнацької спортивної школи із зимових видів спорту за підсумками роботи у 2019 році. Вела урочистості акторка студентського театру «Пілігрим» Вікторія Бершеда.

В офіційних змаганнях різних рівнів спортсмени ТОДЮСШ вибороли 209 індивідуальних і командних медалей, з яких 75 – золоті, 58 – срібні та 76 – бронзові, а в цілому здобули 10 тисяч 54,5 рейтингових очок згідно з таблицею оцінки виступів спортсменів Міністерством молоді та спорту України.

З вітальним словом до присутніх звернувся директор Тернопільської ОДЮСШ Володимир Приймак. Церемонію нагородження проводили президент Федерації біатлону Тернопільської області Віктор Щур, директор Тернопільської обласної школи вищої спортивної майстерності, депутат Тернопільської обласної ради Олег Лабінський, начальник управління фізичної культури та спорту Тернопільської ОДА Віталій Тріль, перший заступник голови Кременецької РДА В'ячеслав Онишкевич, голова Кременецької міської ради Олексій Ковальчук і начальник відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Кременецької міськради Андрій Станіславенко.

Серед тих, кого вшановували у цей день, з особливою гордістю хочемо назвати п'ятірку кременчан – спортсменів української національної збірної команди, учасників III Зимових юнацьких Олімпійських ігор у швейцарській Лозанні: учня Кременецького професійного ліцею Андрія Пилипчука (лижне двоборство), ученицю Кременецької ЗОШ №1 ім. Галини Гордасевич Юліанну Туницьку (санний спорт) і студентів нашого ЗВО Валентина Ящука (лижне двоборство), Віталіну Герасим'юк і Тетяну Пилипчук (стрибки на лижах з трампліна). Крім них, до нагородження були представлені наші відомі вихованці Олександр Шумбарець, Артем Куцевич та Іван Пилипчук.

Нагороди отримали керівники спортивних колективів, а також ректор КОГПА ім.Тараса Шевченка, професор Афанасій Ломакович, директор педагогічного коледжу Оксана Камінська і голова циклової комісії фізичного виховання Катерина Єрусалимець.

Свої мистецькі вітання у палітру урочистостей вплели ансамбль барабанщиць, солісти Дарія Сульжик, Ірина Федоришин, Володимир Поцілуйко – аматори сцени Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, а також Анастасія Бойчук із ансамблю танцю «Орієнталь» Районного будинку культури, Юлія Соляр та Ірина Коменярська зі зразкової вокально-естрадної студії «До-мі-сольки» РБК і старша група мистецького центру «Антре-Арт».

УСПІХ НАШИХ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ

Віктор ГОЛУБ,
голова Федерації волейболу Кременеччини

У місті Шумську відбувся своєрідний Чемпіонат Південної Волині з цього популярного виду спорту. Поєдинки проходили у форматі спортивного турніру «Волейбольні ігри», в яких брали участь команди із Великих Дедеркал, Ланівець, Шумська, а місто Кременець представляла команда нашого волейбольного клубу «Кременець – Академія». Змагання були організовані за сприяння Шумської райдержадміністрації, а депутатський корпус Кременецької міської ради належно підтримав нашу команду.

Турнір проводився за коловою системою. Його відкрила зустріч «Кременець – Академії» із господарями майданчика. Першу партію наші спортсмени виграли без особливих проблем, а в другій, недооцінивши суперника, «розслабились», уступивши шумчанам з різницею у 2 очка. В третій партії довелося мобілізувати всі сили, пригадати досвід турнірних боїв, який мали і волейболісти, і тренер команди, доцент Володимир Прокопович, котрий вніс відповідні корективи до гри, – і кременчани не дозволили господарям турніру святкувати перемогу.

Наступну гру «Кременець – Академія» провела із командою Великих Дедеркал. Інтрига полягала в тому, що за команду суперників грав капітан «академіків» (у Чемпіонаті області) Любомир Бонк. Але це їм не допомогло, бо злагоджена гра кременчан, їх зібраність у боротьбі за кожне очко та кожен м'яч не залишили волейбольним опонентам жодних шансів на успіх.

Відповідь на питання, хто стане неофіційним, але фактичним чемпіоном Південної Волині з волейболу, дала

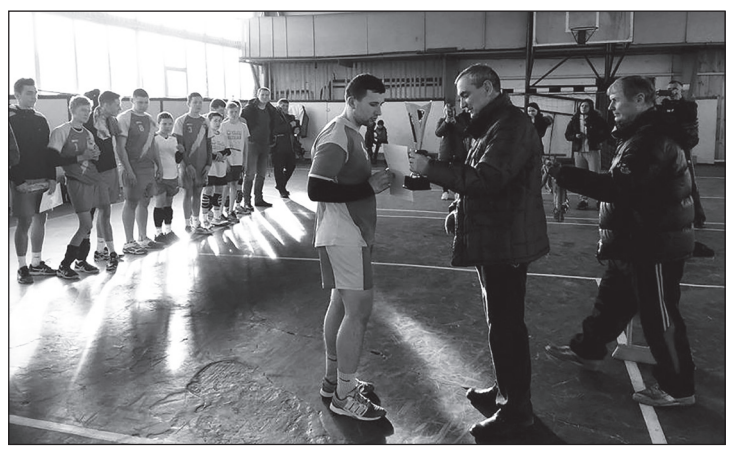

зустріч «Кременець – Академії» із ланівчанами. Наша команда зійшлась у вирішальному двобої зі своїм принциповим і традиційним суперником (в тому числі і на минулорічному Чемпіонаті Тернопільської області). Знов, як і на початку турніру, наші спортсмени здолали суперника у першій партії, але в другій виникли серйозні проблеми по ходу гри – і розрив у рахунку на користь ланівчан досяг 7 очок! Однак і цей дефіцит «Кременець – Академія» зуміла подолати й у прямому смислі вирвала перемогу із рук суперника.

Отож, південно-волинське чемпіонство далося нам досить непросто! Зате підкреслимо, що всі партії турніру були видовищними і проходили з високою спортивною та емоційною напругою. До успіху команду привели тренери Володимир Прокопович і Анна Леськів-Бондарчук, а здобули її студенти академії Андрій Саєнко (капітан команди), Назар Демидюк, Ігор Шманько, Ігор Демеца та їхні колеги з педагогічного коледжу Тарас Цимбалюк і Богдан Савчук. Родзинкою виступу «Кременець – Академії» стала участь у її складі в амплуа «ліберо» чемпіонки та володаря Кубка України, чемпіонки Португалії та Іспанії, професійного гравця міжнародного рівня Тетяни Гузенко-Прокопович, яка потужно підтримала команду у захисті та прийомі м'яча, а головне – продемонструвала чоловікам, як треба боротися за перемогу до останньої хвилини гри.

ЧИРЛІДИНГУ – КРЕМЕНЕЦЬКИЙ ІМПУЛЬС!

Валентина КАЩУК

Цей окремий самостійний вид спорту, що поєднує в собі елементи шоу й танців, зародився в США в 1870-і роки і найбільшого поширення набув до середини XX століття.

Всеукраїнська федерація чирлідингу офіційно зареєстрована в нашій країні 24 листопада 2004 року, а 22 лютого 2005-го Наказом Держкомспорту України йому було надано статус виду спорту, офіційно визнаного в Україні. З того часу щорічно проводяться Чемпіонат і Кубок України з чирлідингу, розвиток якого в регіонах здійснюється через відокремлені підрозділи Федерації. Відповідні обласні та міські організації проводять чемпіонати та кубки областей та міст країни, мають низку цікавих регіональних заходів. Чудовим показником роботи федерації чирлідингу є останній Чемпіонат Європи, на якому збірна України виборола сім медалей.

Федерація веде широку просвітницьку та освітню роботу. Проводить курси та семінари з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців, тренерів, суддів з чирлідингу, впроваджує передовий досвід у практику діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл, загальноосвітніх навчальних закладів, ЗВО України.

7 червня 2017 року Міністерство освіти і науки України затвердило нову Програму з фізичного виховання для школярів, до якої включено варіативний модуль «Чирлідинг». Ця важлива перемога Федерації відкрила нові перспективи занять чирлідингом для шкільної та студентської молоді.

Наприкінці січня у Кременецькому педагогічному коледжі відбувся семінар із практичними заняттями з чирлідингу, який провели наші гості з Києва – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, президент Федерації чирлідингу і чирспорту України Андрій Боляк і голова суддівської колегії Федерації, майстер спорту з чирлідингу Наталія Боляк.

Ініціатором заходу виступила циклова комісія викладачів фізичного виховання педагогічного коледжу на чолі з головою комісії Катериною Єрусалимець. Учасниками майстер-класу «Впровадження в освітній процес з фізичної культури чирлідингу» стали школярі та вчителі фізичної культури загальноосвітніх шкіл Кременецького та Шумського районів, викладачі і студенти Кременецького лісотехнічного коледжу, Дубнівського коледжу РДГУ, Кременецького педагогічного коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка, а також інструктори фізичного виховання закладів дошкільної освіти м.Кременця.

Цей цікавий захід, на думку організаторів, може і має дати потужний імпульс розвитку чирлідингу на Кременеччині.

КРАСА, СПОРТ І СВЯТО

Галина КЕДРИЧ

У спортивному комплексі Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка відбувся 5-й Міжобласний турнір з футзалу серед дівчат, присвячений Міжнародному дню 8 Березня. У змаганнях брали участь вісім команд, які були поділені на дві групи: I група – «Академія» м. Кременець, ДЮСШ м. Шумськ, «Славутчанка» Крупецької ОТГ, «Ураган» м. Бережани; II група – «Чемпіон» м. Тернопіль, «ДЮСШ» смт. Гоща, «ДЮСШ» м. Бережани, «ДЮСШ» м. Славута.

Ігри в групах відбувалися по коловій системі. З кожної групи виходило по дві команди, а далі ігри проходили за олімпійською системою. Головним суддею змагань був Василь Довгаль; судді, які обслуговували змагання, – Василь Коханець, Олександр Ємець, Микола Довгий, Олег Трачук; секретарі – Тетяна Гутник Андрій Саєнко; хронометрист – Іван Томаєр.

За третє місце змагалися «ДЮСШ» м. Бережани та «Чемпіон» м. Тернопіль. Фортуна посміхнулася «ДЮСШ» м. Бережани: вони обіграли «Чемпіон» з рахунком 2:1. У фіналі зустрілися «Академія» м. Кременець і «Ураган» м. Бережани, де знову ж спостерігалося, що успіх був не на стороні господарів – і прислів'я «Не забиваєш ти – забивають тобі!» справдилось: із рахунком 0:2 переможцем турніру стала команда «Ураган» м. Бережани.

Крім загальнокомандних кубків, медалей, грамот, організатори змагань та меценати підготували індивідуальні призи кращим гравцям турніру, а також усім присутнім у спортивному залі з прекрасної половини людства було подаровано квіти. Під час урочистого нагородження кандидат наук з фізичного виховання та спорту, декан факультету фізичного виховання та біології, доцент Олександр Бережанський та начальник відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Кременецької міської ради Андрій Станіславенко з великою приємністю вручили нагороди у номінації «Кращий гравець турніру» Олені Манзюк, Світлані Вербіцькій («Академія»), Анні Лапшинській, Анастасії Лапшинській (ДЮСШ м. Бережани), Анні Горн (ДЮСШ смт. Гоща), Софії Дідук (ДЮСШ м. Шумськ), Юлії Зубар («Ураган» м. Бережани), Вероніці Михайлюк (ДЮСШ м. Славута), Ірині Дишлюк («Славутчанка» Крупецької ОТГ), Анастасії Гримак («Чемпіон» м. Тернопіль).

За підготовку та популяризацію футболу серед дівчат були нагороджені подяками представники команд Галина Кедрич і Тетяна Кіркова («Академія» м. Кременець), Володимир Дуда («Ураган» м. Бережани), Володимир Левчук («Чемпіон» м. Тернопіль), Сергій Попов (ДЮСШ м. Шумськ), Юрій Роман (ДЮСШ смт. Гоща), Валентин Келюх («Славутчанка» та ДЮСШ м. Славута), Андрій Гарас (ДЮСШ м. Бережани).

Даний турнір є потужним кроком до профорієнтації закладу, популяризації та розвитку цього виду спорту, пропаганди здорового способу життя і гарною нагодою черговий раз вшанувати жіноцтво.

Організації та проведенню цього традиційного і посвятковому видовищного турніру сприяли дружний колектив кафедри спортивних ігор та туризму, голова ППО студентів Андрій Заблоцький і голова ППО працівників КОГПА ім. Тараса Шевченка Василь Трифонюк; місцеві спонсори Дмитро Гуславський (фірма «Панорама»), Сергій Крндратюк (магазин «Візит»), стоматологія Жаловських, Ігор Дем'нчук (кафе «Асторія»), підприємець Максим Трофимлюк, юрист ТОВ «Кременецьке Молоко» Олег Трачук і любителі футболу Юрій Кучерявий, Олександр Гоцанюк, Ігор Жуков, Роман Клак, Василь Коханець, Олександр Саюшев.

ОНОМАСТИКА ДЛЯ МАГІСТРАНТІВ

У видавничому центрі нашої академії побачив світ навчально-методичний посібник для магістрантів «Актуальні питання української ономастики» авторства науковця кафедри української філології та суспільних дисциплін, кандидата філологічних наук, доцента Інни Волянюк. Робота рекомендована до друку профільною кафедрою, рецензована кандидатом філологічних наук, доцентом Лілією Невідомською. Матеріали посібника структуровані у трьох змістових модулях. Кожен з них містить тези лекцій, систему ключових понять, якими повинен оперувати магістрант, розробки практичних занять, списки рекомендованої основної і додаткової літератури.

Перший змістовий модуль розкриває «Структуру онімного простору української мови». Автор висвітлює зміст і значення ономастики як науки про власні назви, сутність власної назви та її диференційні ознаки, дає критерії систематизації пропріальних одиниць. Особливістю цього модуля виступає лекція-презентація «Топоніми. Прагматоніми». Практичні завдання вводять магістранта у сферу ономастики через топоніми та прагматоніми як предметний життєпростір людини. Цьому сприяють запропоновані аналітичні завдання та завдання з цікавої ономастики. Осмислити навчальний матеріал допомагають конкретно сформульовані питання для обговорення. Вказані ключові поняття необхідні для оволодіння змістом даного навчального матеріалу.

Підвищеною теоретичною складністю відзначається другий змістовий модуль «Деривaційні та функціональні особливості онімів». Магістранти освоюють денотатно-кваліативні, мотиваційні й етимологічні особливості онімів і здійснюють це через визначення типології пропріативів і мотиваційної структури ономастикон. Вони виясняють етимологію власних назв, походження та способи запозичення онімів. У цьому ж модулі йдеться про особливості творення власних назв і шляхи їх виникнення, про хронологічну типологію онімів і деривaційну структуру онімного простору, про словотвірні типи онімів і семантику пропріальних твірних основ. Специфічним змістовим навантаженням наповнена тема «Стилістичні особливості пропріальних одиниць», де розкриваються функції онімної лексики, специфіка функціонування власних назв у різностильових текстах і емоційно-експресивні ознаки пропріальних одиниць. Практичні завдання другого модуля орієнтують магістрантів на розкриття комплексу особливостей онімів у їх зв'язку з об'єктами відображення (на прикладах окремих ойконімів, зоонімів, гідронімів, антропонімів) і на висвітлення процесу творення власних назв. Важливим формально-змістовим моментом модуля є використання актуальної соціально-політичної інформації, локального вербального матеріалу, а також текстів художньої літератури.

Третій змістовий модуль спрямований на проблемні питання вивчення пропріальної лексики. Насамперед ідеться про становлення ономастичних студій в Україні з одночасним акцентом на загальнотеоретичних проблемах ономастики та на конкретиці історичних етапів національних топонімічних досліджень. Окремо приділена увага вивченню антропонімії. Магістрантам запропоновано самостійно опанувати типологію онімної лексики, поширення онімів у мовному просторі, а також дослідження власних назв інших типів в Україні. Завершується третій модуль висвітленням питань кодифікації пропріальних одиниць, структурування та підвищення культури мови. Конкретно аналізуються офіційні та неофіційні ситуації у різних сферах вживання онімів. Під таким кутом зору розкриваються правописні особливості власних назв, пояснюється відмінювання онімів. Практичні завдання передбачають проведення аналітичної роботи в проблемних тематичних групах «Дослідники топонімії» та «Дослідники антропонімії» учасники яких зосереджуються на висвітленні форм і способів дослідження топонімії та антропонімії в Україні. Магістрантам пропонується тематика наукових повідомлень: «Класифікація ойконімів України». «Продуктивність і локалізація основних словотвірних моделей в ойконімії України», «Апелятивна і пропріальна номінації», «Способи творення українських прізвищ». Не залишені поза увагою специфіка вживання онімів у різних сферах спілкування та їх правописні особливості, для чого підготовлені відповідні практичні завдання.

Рекомендована література в її основному і додатковому списках забезпечує джерельну базу вивчення програмового змісту спеціальної навчальної дисципліни «Актуальні питання української ономастики».

ПУТІВНИК ДЛЯ ЧИТАЧА

Вчена рада гуманітарно-технологічного факультету академії рекомендувала до друку «Читацький щоденник для студентів коледжів», підготовлений головою Ради молодих науковців, кандидатом філологічних наук Романом Дубровським. Мета цього оригінального видання – допомогти студентам у вдосконаленні навичок осмисленого читання творів, усвідомленні їх змісту та художніх особливостей. Для цього Щоденник містить перелік рекомендацій щодо ефективного читання художньої літератури, творчі портрети кожного із письменників, вивчення творів яких передбачені чинними навчальними програмами, відомості з теорії літератури і вправи, спрямовані на перевірку вміння їх практичного застосування. Видання розпочинається рекомендаціями про те, як із ним працювати і як читати художню літературу взагалі. Пропонується список творів, що підлягають аналізу згідно із навчальною програмою, – шедеври 34 класиків української літератури. Автор дає пропозиції щодо вивчення сучасної «молодої» української літератури і творчості письменників рідного краю, пояснює систему епічних і драматичних жанрів та методику визначення віршованого розміру, знайомить із видами і жанрами лірики, подає орієнтовні схеми аналізу епічного, драматичного і ліричного творів.

Привертає увагу запропонована автором Щоденника структура аналізу творчості письменника: крім біографічної довідки й інформації про основні твори, визначена схема висвітлення знакового визначального твору письменника (жанр, тема, ідея, структура, персонажі, проблеми, відгуки критиків), а також власні оцінки твору письменниками, їхні висновки та судження. Читачеві пропонується знайти суттєві цитати, фрагменти й епізоди твору, підготувати тестові завдання із правильними відповідями для взаємоперевірки.

Необхідно сказати і про «родзинку» «Читацького щоденника» – цікаві факти із життєтворчості відомих представників українського письменства, серед яких – фантастична пунктуальність Івана Нечуя-Левицького; неприязнь Панаса Мирного до оприлюднення його біографічних даних; «поліглотність» Івана Франка, котрий володів 14 іноземними мовами і переклав українською мовою твори майже 200 авторів 37 національних літератур; декламування напам'ять «Кобзаря» Ольою Кобилянською упродовж декількох годин; музичні здібності Лесі Українки, з голосу якої записано 220 народних мелодій; пристрасть Павла Тичини до писання творів тільки олівцем; авторство ідеї по нейтральний статус України Івана Драча; відмова Ліни Костенко від звання Героя України через невизнання поетичної творчості політичною заслугою; написання творів Олесем Гончарем тільки у ранкові години; щоденник Павла Загребельного, який можна буде відкрити лише у 2029 році та багато інших несподіваних відомостей, які переконують в тому, що талант в усьому неповторний і закликає нас жити не тільки творчо, а й цікаво.

НАУКА У КРОСІВКАХ: ПОХІД ЧЕТВЕРТИЙ

Рада молодих науковців академії продовжує віртуальні за формою, та цілком реальні за змістом туристичні семінари-походи маршрутами творчих наукових пошуків. Четвертий маршрут походу проліг у текстуальний простір минулого, сьогодення та перспектив розвитку регіональної освіти в її теоретичному і практичному аспектах. Об'єктом дослідження стали традиції та перспективи освітянського поступу на Волині, розвиток традиційних художніх ремесел на Кременеччині, мистецьке краєзнавство регіону, а також вивчення природничих наук у навчальних закладах Кременця. Згадані проблеми аналізувалися нашими молодими науковцями в минулому році, а матеріали цієї наукової акції увійшли до збірника наукових статей «Kremenets sciense: open air, або Наука в кросівках». Загальну редакцію видання здійснив голова Ради молодих науковців академії, кандидат філологічних наук Роман Дубровський. Книгу до публікації готувала очолювана ним редакційна колегія у складі кандидата філософських наук Олени Мороз, кандидата сільськогосподарських наук Олени Тригуби, кандидатів педагогічних наук Олександра Омельчука і Віталія Цісарука.

В тематичному полі «Традиції та перспективи освіти на Волині» теоретичні пошуки здійснювали кандидат філософських наук Олена Мороз («Особливості виховної роботи під час класних та позакласних занять у Волинській духовній семінарії кінця XIX століття»), магістрантка нашої академії Тетяна Фількевич («Світоглядно-педагогічні виміри виховної діяльності викладачів Волинської духовної семінарії») і магістрант Чернівецького НУ ім.Юрія Федьковича Андрій Любунь («Публіцистична та видавнича діяльність Арсена Річинського»).

На матеріалах регіональної тематики підготовлені аналітичні розвідки науковців, які досліджували «Розвиток ремесел на Кременеччині: новітній погляд на традиційний досвід». Такий погляд продемонстрували аспірантка Катерина Годун у статті «Вивчення декоративно-ужиткового мистецтва Кременеччини майбутніми вчителями технологій», магістрантки Юлія Шкред у дослідженні «Роль гурткової роботи «Інтер'єрна текстильна лялька» у розвитку творчих здібностей учнів» та Антоніна Тригуба у близькій до цієї тематики розвідці «Творчий проект зі спеціалізації «Українська народна вишивка»».

Частина молодих авторів-науковців обрали літературно-мистецький напрям аналітичних пошуків. Їх статті опубліковані в розділі «Література та мистецтво Великої Волині очима молодих дослідників». У цьому тематичному просторі працювали редактор збірника Роман Дубровський («Проблема взаємодії наукового літературного краєзнавства та шкільної практики» (на прикладі творчості Галини Гордасевич)), здобувач Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки Галина Мартинюк («Інтертекстуальність у художньому вимірі ляментів»), магістранта Богдана Хомич (« «Денники» Петра Сороки як літературний феномен»). Доцент Олена Пасічник і магістранта Марія Гаврилюк звернулися до складної в теоретичному і важкої у соціальному планах таборової тематики («Концтабори і каторга: перевернутий світ (за творчістю Уласа Самчука)»). Магістрантка Алла Дубровик досліджує «Жаргонізми та їх стилістичну роль у новелах Бориса Антоненка-Давидовича». Фахову мистецьку проблематику в її методичному контексті розробляла магістранта Софія Горобець («Специфіка інтерпретаторської діяльності майбутнього музиканта-фахівця»).

Розділ «Розвиток природничих наук у навчальних закладах Кременця» представлений двома одновекторними, проте по-різному цікавими і змістовними студентськими дослідженнями: «Рослини-індикатори» (Яна Радисюк) і «Тварина-індикатори» (Інна Славинська).

Збірник доповнено фотозвітом про семінар-турпохід.

СТАЖУВАННЯ ЗА РУБЕЖЕМ

Стажування в зарубіжних науково-освітніх установах належить до особливо ефективних інноваційних форм підвищення кваліфікації, теоретичного рівня і методичної майстерності науково-педагогічних працівників національних закладів вищої освіти. Науковець кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання, викладач циклової комісії музичних дисциплін педагогічного коледжу нашої академії, кандидат мистецтвознавства Світлана Гуральна пройшла науково-педагогічне стажування в Куявському Університеті у Влоцлавеку (Республіка Польща) за темою «Проблеми та процес реформування освіти в галузі культурології та мистецтва в Україні та ЄС» за фахом «Культура і мистецтво». Стажування в обсязі 180 годин проходило під керівництвом очільника відділу дидактики Куявського Університету Джоанни Шулерецької.

Разом із науковцем нашої академії стажувалися фахівці мистецького профілю з Львівського НУ ім. Івана Франка, НПУ ім. М.П.Драгоманова, Вінницького ДПУ ім. Михайла Коцюбинського, Дніпропетровської академії музики ім. Михайла Глінки, Державного університету інфраструктури і технологій (м.Київ), Львівської національної музичної академії ім. М.В.Лисенка, Національної музичної академії України ім. Петра Чайковського, Київського НУ культури і мистецтв, Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, а також двох історико-культурних інститутів: Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника та Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії (м.Запоріжжя).

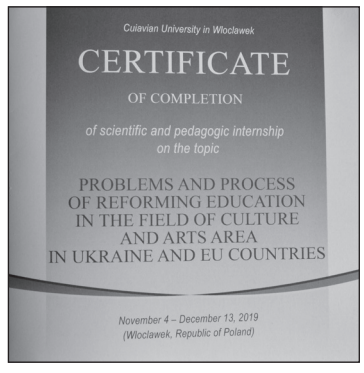

Матеріали стажування оформлені в однойменному збірнику наукових праць, де кандидат мистецтвознавства Світлана Гуральна представлена власним дослідженням «Заклади духовної освіти Галичини кінця XIX – першої половини XX ст. у розвитку літургійно-хорової практики регіону». Наш автор зазначає, що духовне мистецтво впливає на процес об'єднання суспільства у межах християнської культури, формує ціннісні маркери та морально-етичні норми і в кінцевому підсумку творить важливі компоненти аури національної ментальності. Це актуалізує потребу вивчення форм і конкретних здобутків історичного поступу національної духовної культури, насамперед її сакральної складової. Тісна співпраця духовенства і представників музичних кіл позитивно впливала не лише на мистецький розвиток регіону, а й на пожвавлення освітніх процесів. Обов'язкове навчання співу та музики в народних школах ішло паралельно із розвитком літургіки та богослужбового співу. Це обумовлювалося потребами підвищення якості церковної хорової музики, в тому числі через активізацію її вивчення у світських навчальних закладах. Дяки та регенти церковних хорів здобували необхідні знання і навики в освітніх установах різного профілю та рівня (гімназіях, бурсах, початкових народних школах), де вони опановували основи церковного співу, вивчали богослужбові та паралітургійні музичні твори. Крім цього, організовувалися диригентські курси. Постійна співпраця церковних і світських музичних колективів на богослужбових та інших духовних акціях збагачувала культурно-мистецьке життя Галичини кінця XIX – першої половини XX ст.

Згадане наукове дослідження молодого музикознавця стало підтвердженням успішного проходження науково-педагогічного стажування у закладі вищої освіти сусідньої держави.

(За матеріалами наукової частини академії)

НАУКА І ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ПО-КРЕМЕНЕЦЬКИ

Інна КЛАК,
кандидат педагогічних наук

З ініціативи випускниці нашого навчального закладу, а нині вчителя-методиста відділу освіти Скалатської об'єднаної територіальної громади Наталії Соловської на базі Староскалатської ЗОШ пройшов семінар-практикум «Інноваційні підходи при вивченні іноземних мов» для вчителів іноземної мови Підволочиського району.

Активними учасниками наукового зібрання стали науково-педагогічні працівники Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, кандидати педагогічних наук, доценти кафедри іноземних мов і методики їх викладання Інна Клак і Надія Яценюк. Спільно з волонтером Корпусу Миру США Абрамом Чарльзом Краузе, волонтером німецької організації «Молодь за кордоном» Девідом Ґреґором Майєром та вчителями ЗОШ вони провели ворк-шоп, під час якого презентували процес впровадження інтерактивних форм роботи з використанням мультимедійних технологій на уроках англійської та німецької мов.

У рамках семінару-практикуму, крім Староскалатської школи, наші науковці відвідали також Колодіївську та Новосілківську ЗОШ, де провели профорієнтаційну роботу зі старшокласниками. Школярі мали нагоду дізнатися про правила вступу до нашого ЗВО, ознайомитися з умовами навчання в академії, а також наживо поспілкуватися з волонтерами іноземними мовами.

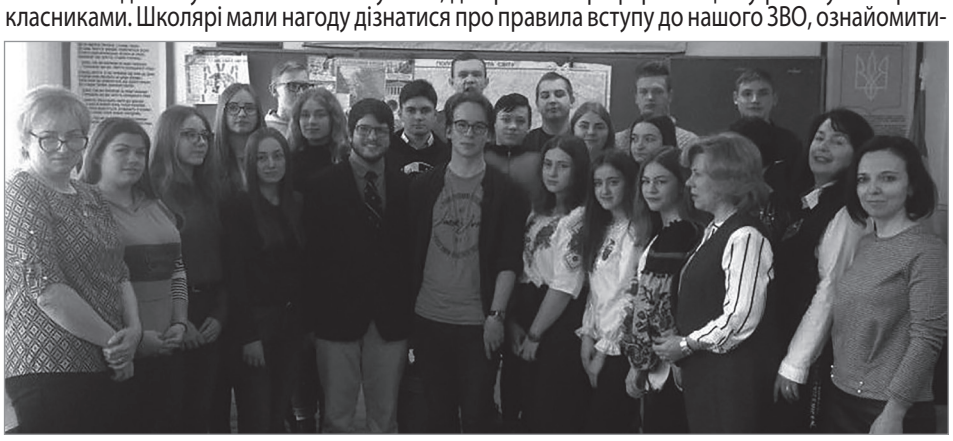

Практичний науковий форум залишив яскраві позитивні враження у місцевих педагогів та учнів, окремі з яких вже вважають себе потенційними абітурієнтами Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

ПРОФОРІЄНТАЦІЯ: НОВІ ПОГЛЯДИ

Галина КРАВЧУК,
практичний психолог
Кременецької гімназії №3

Що таке «профорієнтація» в умовах сьогодення? Як допомогти старшокласникам знайти свій шлях у світі професій, яких наразі є понад 50 тисяч, а потім стати успішним у своєму виборі? Які сучасні діагностичні методики розкривають наш особистісний потенціал? Як навчитись дорослим у повній мірі реалізовуватись у своїй професійній діяльності, використовувати «паралельні» можливості та відчувати моральне і матеріальне задоволення від того, чим займаємось?

На ці та схожі запитання шукали відповіді практичні психологи та соціальні педагоги загальноосвітніх закладів міста Кремнця, учасники науково-практичного семінару практичних психологів та соціальних педагогів «Сучасна профорієнтація як ресурс самореалізації особистості», який відбувся наприкінці лютого на базі Кременецької гімназії №3.

Новітні погляди на проблему очима науковців та практиків, огляд та апробація традиційних і сучасних методів у роботі з дітьми, участь у творчому майстер-класі, жвава дискусія та обмін досвідом – все це становило зміст програми наукового зібрання, яке пройшло динамічно, «на одному подиху».

Учасниками семінару стали викладачі кафедри педагогіки та психології нашої академії Любов Кравець і Наталя Бабій та здобувачі вищої освіти спеціальності «Дошкільне виховання» Дарія Гаврилюк і Марія Головко, керівники гуртків Кременецького РЦДТ Лілія Фурсик та Марія Бондарчук, педагоги ЗОШ, а також майстер виробничого навчання Кременецького професійно-технічного ліцею Катерина Бодяк, яка презентувала для колег смаколики з нагоди Масниці.

Усі, хто долучився до підготовки та проведення семінару, в захопленні від творчої, пізнавальної, доброзичливої атмосфери, яка переповнювала дане дійство, а також отримали задоволення від власної самореалізації, творчості та креативу, які відкривають безліч нових можливостей для подальшої співпраці.

МОЛОДЬ – ПРО ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК

Анатолій БАГНЮК,
головний редактор «Замку»

Нинішніх молодих людей непросто і навіть важко зацікавити тим, що (як би це банально не звучало) для них нецікаве. Молодь завжди прагне до нового, до яскравих емоцій, змін і розбурханих роздумів. Це в повній мірі підтвердило нестандартне семінарське заняття із вікової психології, запропоноване доктором психологічних наук, доцентом Наталією Савелюк студентам 21-ПС групи нашої академії у формі студентської науково-практичної конференції на тему «Роль різних факторів у психічному розвитку людини».

Відкрила науковий міні-форум його координатор, а заодно і староста групи Яна Авдіюк вступним словом, в якому зосередила увагу на системі факторів, які визначають психічний і поведінковий розвиток дитини: біологічному (спадковість, генетика), соціальному (виховання, навчання) та активності самої особи. Кожен з них по-своєму дуже важливий, проте, ні біологічні передумови, ні соціальне середовище не може впливати на людину поза її власною активністю.

Досить актуальне питання важливості генетики у кризових станах озвучив Назар Хмара. Свою доповідь він почав ознайомленням із поняттям психогенетики, яка шукає генетичні передумови відмінностей між людьми. Багатьох дослідників не цікавлять індивідуальні відмінності, вони ставлять питання людському виду в цілому. Адже протягом ста років психологи припускали, що єдиний значимий фактор в поясненні відмінностей між людьми – це навколишнє середовище. Але за допомогою психогенетики виявлено, що різниця в ДНК людей пояснює майже половину відмінностей між ними. Генетика не просто «має значення» - вона грає величезну роль майже у всіх областях психології: психічне здоров'я людини, захворюваннях, когнітивних здібностях, розвитку особистості або шкільних досягненнях. Доповідач відкрив завісу над дослідженнями близнюків і заглибився у процес вивчення сімей із прийомними дітьми, які показали ключову роль генетики в формуванні людини.

Ролі генетики у розвитку дитини присвятила свій виступ і Олена Корнєєва. Вона зауважила, що кожна щойно народжена дитина є носієм комплексу генів усіх своїх родичів: як близьких, так і найдальших. У зв'язку з цим у неї формується свій, індивідуальний, спадковий фонд, спадкова визначена біологічна програма. Це дає їй можливість індивідуально розвиватися. Здійснення цієї спадкової програми можливе лише в тому випадку, якщо, по-перше, дитина має досить якісні спадкові ознаки, а по-друге, має можливість вільно їх розвивати завдяки сприятливому впливу навколишнього середовища. Коли виникає несподівана ізоляція дитини, нехай і з найкращими структурними особливостями мозку, від людського суспільства, то вона припиняє розвиватися як особистість. Доповідачка завершила розмову цікавими відомостями про генетичний контроль інтелекту та генетику обдарованості.

Досить серйозну тему «Соціальний аспект у розвитку особистості» розкрила Вікторія Хертель. Вона зробила акцент на людині, котра є індивідом, як суб'єктом суспільства, з притаманними задатками, і формується як особистість у системі суспільних відносин завдяки цілеспрямованому вихованню, яке в широкому соціальному сенсі нерідко ототожнюють із соціалізацією, тобто процесом соціального розвитку людини в результаті стихійних і організованих впливів всієї сукупності факторів суспільного буття. Молодий науковець зупинилася на трьох основних групах факторів, які істотно впливають на соціалізацію людини (макрофактори, мезофактори, мікрофактори)і зробила висновок, що вплив соціуму складає домінуючу частку формування особистості, а батьківський приклад — це фундамент, на якому будується характер і доля людини.

У виховному впливі батьків на становлення дитячої особистості своїх колег переконувала Інна Онищук. Першим університетом життя для дитини є сім'я, в якій вона народилася. І які б якості батьки не намагалися розвивати в дитині, головне – будувати виховання на любові. Діти, вихована авторитетними батьками, в подальшому житті досягають найбільших успіхів, вони стають самостійними, відповідальними і впевненими в собі людьми. Дівчина запропонувала декілька ситуативних розповідей про «погані» гени чи неправильне виховання і насамкінець звернулася з такими словами: «Якщо ви хочете бачити своїх дітей щасливими, то почніть виховувати себе, і виховувати дітей у вас не буде потреби».

Сходинками самореалізації повела у своєму виступі присутніх Юлія Охнівська. Бо самореалізація – це здатність людини пізнати себе і здійснити своє покликання. Тому що кожна людина має потребу у самореалізації, проте не всі усвідомлюють її значення. Мистецтво самореалізації – це здатність усвідомити і реалізувати свій особистий потенціал, спроможність жити динамічно і натхненно, рости, розвиватись, вдосконалюватися, рухатись уперед, ставити перед собою цілі і досягати їх, долаючи перепони, знаходити оптимальні рішення для себе й оточуючих. Одногрупники мали нагоду ознайомитись із поглядами відомих психологів із цього питання і зокрема із теорією американського психолога Абрахама Маслоу, який визначив основні характеристики самореалізованих людей.

А конкретний шлях до самореалізації особистості вказала своїм ровесникам Світлана Вербіцька на прикладі непростого і яскравого життя знаменитої американської акторки Сари Джесіки Паркер і одного з відомих християнських проповідників із надзвичайно нелегкою долею і всеперемагаючою волею до життя Ніка Вучича. А ще запропонувала поради для самоактуалізації як універсальні навички: структурне мислення, що дозволяє беземоційно визначити проблему і підібрати варіанти її вирішення і є корисною для правильної побудови пріоритетів; чітка комунікація – вміння чітко донести важливу інформацію і не відволікатися на несуттєві деталі; вирішення проблем, тобто вміння знайти ключові питання, сфокусуватися на них і, власне, вирішити проблему; лідерство та командна робота, навичка, якою володіє кожна людина; гнучкість, або відкритість для нової інформації; сміливість і незалежність, життєво важливі для «виштовхування» із зони комфорту; моральна стійкість, без якої шлях до успіху не може бути легким. Крім цього, необхідно знайти наставника, інвестувати в себе, вивчати щось нове, фокусуючись на якості та не боятися спроб.

НАША МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ...

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Цьогорічну святкову концертну програму мистецьких колективів Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка та педагогічного коледжу з нагоди 206-ї річниці від дня народження Великого Кобзаря у залі Гуго Коллонтая відкрили камерний хор під керуванням Алли Афанасенко із солістом Сергієм Шегерою й оркестр народних інструментів з керівником Надією Найчук, які виконали пісню Андрія Кушніренка «Молюсь за тебе, Україно». Бо все життя нашого геніального поета-пророка – це невмируща молитва за Україну, її волю, за її минуле, сьогодення і майбутнє, за її долю-недолю, мужність і силу, за працелюбний, співучий і незборимий народ.

Продовжили концерт твори українських авторів, які запропонували солісти Олексій Боднар («Коли закінчиться війна» Сергія Стеценка й Анатолія Суського), Яна Кондратюк («Тарасова мати» Петра Осадчука й Олексія Яковчука), Володимир Поцілуйко («Сам собі країна» Андрія Кузьменка), вокально-інструментальний гурт «Вишиванка» під орудою Валерія Яскевича та Інни Ратинської («Червона ружа» Любові Забашти й Ігоря Шамо), народний художній вокальний ансамбль «Калина» під керуванням Олени Новик з хореографічною замальовкою авторства Наталії Ткач («Весняні барви» Тетяни Свентух), вокальний ансамбль викладачів з керівником Аллою Афанасенко («Полечко-поле» в обробці Рубена Толмачова), капела бандуристів з керівником Іриною Харамбурою («Горнусь до тебе, Україно» Андрія Бакая і Павла Дворського), та українські народні пісні у виконанні ансамблю сопілкарів («Гандзя», обробка керівника Мар'яни Томашівської), заслуженого артиста України Миколи Швидківа та його вихованки Ілони Данилюк («Місяць на небі», обробка Костянтина Скорохода), хор народного співу, яким керує Ольга Пуцик («Розвивайся, зелений байраче» в обробці Андрія Медрижевського).

Та переважну частину програми традиційно склади твори на слова Тараса Шевченка: «Така її доля» Володимира Заремби в інструментовці Валерія Яскевича (оркестр народних інструментів під орудою Надії Найчук і квартет «Кремінь» у складі Володимира Дзюми, Володимира Іванюка, Павла Яловського та Сергія Шегери), «Огні горять» Сидора Воробкевича (заслужений артист України Микола Швидків, концертмейстер Інна Чорноока-Омельчук), «Тополя» Платона Майбороди (камерний хор, керівник Алла Афанасенко, концертмейстер Алла Савчук), «Заповіт» Кирила Стеценка (курсовий хор педагогічного коледжу під керуванням Любомири Люлюк, концертмейстер Ірина Козачок), «Стоїть явір над водою» (студентський квартет у складі Ольги Дець, Ілони Данилюк, Олексія Боднара та Володимира Поцілуйка, модератор Ілона Данилюк), «Думи мої! Ви мої єдині» Івана Майчика (вокальний ансамбль викладачів під керуванням Алли Афанасенко), «У перетику ходила» – музика народна (хор народного співу під орудою Ольги Пуцик, керівник оркестрової групи – Валерій Яскевич), «Встає хвиля з-за лиману» – музика народна в обробці Миколи Гвоздя (капела бандуристів з керівником Іриною Харамбурою). Ведучі програми, актори студентського театру «Пілігрим» Ірина Бевсюк, Ірина Кулик і Михайло Карий читали актуальні уривки з поетичних творів нашого Кобзаря.

А на завершення концерту прозвучала «Фантазія» Василя Попадюка у виконанні симфонічного оркестру (керівник Володимир Козачок) та солісткисопілкарки Мар'яни Томашівської, до яких приєднався камерний хор із фінальною піснею Тараса Шевченка і Миколи Лисенка «Радуйся, ниво неполитая!».

Твори Тараса Шевченка звучали, звучать і завжди звучатимуть у всіх концертах як наша з ним спільна, потужна і нескінчена молитва за рідну землю…

Програму виступів підготували Микола Сиротюк, Алла Афанасенко, Надія Найчук, Володимир Козачок. Режисер – Василь Скоропляс, оператори по звуку – Левко та Роман Харамбури.

НАЙЦІННІШИЙ із ДАРУНКІВ

Ольга СТАВІНСЬКА

Міжнародний день дарування книг – одне з наймолодших свят в календарі: його святкують 14 лютого з 2012 року. Започаткувала цей день Еммі Бродмур – засновниця відомого сайту дитячої книги «Delightful Children`s Books» в США. Якось її син запитав, чому не існує особливого дня, коли люди дарують один одному книги? Еммі вдалося донести важливість такого дня та надихнути людей приєднатися до благодійної акції. І тепер цієї чудової традиції дотримуються по всьому світу. Вважається, що у цей день мають об'єднатися і ті, хто дарує книги, і ті, хто прищеплює любов до читання. Адже книга – один із найцінніших винаходів людства, що сіє правду, добро, любов.

Дарування книжок – гарна традиція читачів, друзів і партнерів нашої бібліотеки, якої вони дотримуються незалежно від дати календаря. Працівники книгозбірні також продовжують її: ми знайомимо читачів з іменами благодійників і їхніми книжковими дарунками. Вже декілька разів бібліотечний фонд поповнюється приватною колекцією місцевої педагогічної династії Левандовських, друге покоління яких є викладачами КОГПА ім. Тараса Шевченка. Оксана Миколаївна багато років викладала гімнастику в нашому навчальному закладі; Юрій Йосипович – педагог, знаний в місті і за його межами поет, фотомитець, композитор; їхня дочка, Плевачук (Левандовська) Любов Юріївна, – випускниця, а нині старший викладач нашого ЗВО, кандидат наук з фізичного виховання і спорту; син, Роман Левандовський, – випускник філологічного факультету, поет, дипломант міжнародних українсько-польських конкурсів, фотограф, художник-графік. Завдяки книжковим дарункам цієї родини бібліотека поповнилася на 981 примірник художніх творів і видань з історії, мистецтва, літературознавства, медицини і спорту, а також науково-популярної та навчальної літератури українською, російською англійською та польською мовами.

Подаровані книги є відображенням Всесвіту цієї родини, адже свою бібліотеку вони збирали протягом десятиліть і вона розкриває різносторонній світ своїх талановитих господарів, щирих шанувальників Слова. Завдяки такому творчому заряду Роман сам є автором книг. «О серце, де ти?» – перша збірка молодого представника сім'ї відразу в декількох аспектах: поезія, проза, гумор, ілюстровані також автором.

Будучи прихильником сучасного кіномистецтва, Роман постійно знаходить в ньому натхнення, що відобразилося в його новій збірці «Cinema: поезії», яка підкреслює своєрідність світосприймання уже зрілого 33-літнього поета. Так як режисери намагаються показати глядачам своє бачення цікавих історій за допомогою відеоряду, так і автор у свій власний художній спосіб знайомить читачів з тим, що відбувалося у його житті за останній десяток років на Батьківщині та за її межами.

Зі всього різноманіття книжкової колекції хочеться виділити найбільш цікаві матеріали, які стали цінними і єдиними примірниками в книжковому фонді бібліотеки нашого ЗВО, зокрема, літературознавче дослідження «Улас Самчук на Закарпатті» (Герц М. І.), яке знайомить з менш відомими фактами творчості та громадської діяльності Уласа Самчука в період його боротьби за незалежність Карпатської України.

Маловідомим широкому загалу сторінкам новітньої історії України – подіям, пов'язаним із виникненням і розвитком руху протесту в 1960 – 80-х роках, присвячена книга Г.Касьянова «Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років». У центрі уваги автора – протистояння української інтелігенції тоталітарній державі. Спроби національно-культурного відродження 60-х років і його придушення, формування опозиції режиму, політичні течії в дисидентському русі, український самвидав, репресії проти інакодумців – всі ці проблеми розглядаються автором у контексті загальної еволюції тоталітарної системи до її занепаду.

Для істориків, філологів, викладачів та студентів, людей захоплених історією та літературою рекомендуємо цінне видання Археографічної комісії, Інституту української археографії та історії України «Хроніка з літописців стародавніх» (Софонович Ф.). «Хроніка» визначного культурного діяча України XVII століття Феодосія Софоновича – одна з перших узагальнюючих праць з історії України з найдавніших часів до 1673 року. Вона складається з трьох частин: про Русь, початок і назву Литви, про землю Польську. У першій частині висвітлюється історія Київської Русі, другій і третій – історія України в XIV – XVII століттях на фоні історії Литви та Польщі.

В історії української літератури XVI – початку XVII століть чільне місце займає оригінальна полемічна проза. Серед письменників-полемістів того часу підноситься велична постать талановитого майстра полемічного слова Івана Вишенського – борця проти поневолення рідного краю, непримиренного противника католицької експансії на Україні. У книзі «Вишенський І. Твори» вміщено всю творчу спадщину полеміста, що дійшла до нашого часу. Це видання є першою спробою перекладу сучасною українською мовою творів давнього письменника, здійсненою Валерієм Шевчуком з метою воскресити в пам'яті нащадків образ давнього бунтаря, який будив людське сумління на зламі XVI-XVII століть, щоб людина глибше пізнала себе і щоб ближчим став «золотий вік» розуму й добра.

Земна людина у сумнівах, у метанні від зневіри до впевненості в собі, від розпачу до надії повинна здолати шлях до себе Небесного. Прагнення до Вічності – характерна риса творчості Миколи Реріха – живописця, археолога, мислителя, мандрівника, який багато подорожував і захоплювався Україною, її мовою і культурою. Хочеться нагадати, що він відновив технологію нешліфованої мозаїки, котра застосовувалась в Київській Русі і була традиційною для візантійсько-давньоруського мистецтва. За ескізами М.К. Реріха було створено мозаїчне панно у Троїцькому соборі Почаївської лаври (1910). У збірнику «Реріх М. К. Про вічне...» представлена літературна спадщина художника: статті, нариси, листи, есе, оповідання, вірші, в яких розглядаються питання педагогіки, виховання і самовиховання людини для перетворення, розширення та витонченості свідомості, щоб іти шляхом Світла. Книга розрахована на широке коло читачів, які цікавляться питаннями духовного, естетичного та морального виховання.

Філософські роздуми про сенс життя, проблемі смерті та безсмертя, про майбутню роль Людини у Всесвіті присвячені останні праці Миколи Михайловича Амосова – легенді світової науки, який увійшов у першу десятку особистостей, котрі визначили вигляд України в XX столітті. У книзі Амосова М. М. «Природа людини» автор описує загальну методику створення моделей складних систем, які він вважає важливим інструментом розвитку біології, медицини, психології та соціології. Висловлено гіпотези про механізми мислення, дані модельні уявлення про свідомість, підсвідомість, волі, творчості та інших феноменів психіки. Розглянуто біологічні і соціальні потреби людини, вплив ідеології на формування його переконань. Автор викладає погляд на тренування як універсальний засіб підтримки здоров'я і довголіття.

Кожна людина, проживши своє життя, залишає певну згадку про себе на землі: хтось – прекрасні твори мистецтва та літератури, хтось був покликаний навчати або лікувати… Родина Левандовських сконцентрувала в собі багато талантів, головний із яких – безкорисно дарувати добро. Їх із вдячністю будуть згадувати ще багато років працівники та читачі навчального закладу. Тому що книжкова колекція відтворює культурне життя і представляє наукову цінність епохи, знайомить із видатними особами і популярними авторами другої половини XX – початку XXI століть. У даному огляді відображена краплина у різноманітті згаданої книгозбірні, а в прес-релізі на сайті бібліотеки представлений весь список подарованої літератури., з якою ви можете ознайомитись, завітавши до нашої бібліотеки.

ДОРОГА ЙОГО ЄДИНА…

Ніна БАГНЮК

Цього лютневого дня йому виповнилося б 61… Та доля розпорядилася так, що свого 60-літнього рубежу він не переступив…

Студенти і викладачі нашої академії підготували і провели годину споминів, приурочену світлій пам'яті кандидата педагогічних наук, декана гуманітарного факультету, доцента Володимира Мазурка.

Колеги і вихованці, рідні, знайомі та друзі прийшли віддати данину шанобливої пам'яті педагогу, організаторові, наставнику, депутатові, люблячому братові і сину.

Частково перефразовуючи слова із поезії Василя Симоненка, якою відкрила вечір спогадів ведуча Ірина Бевсюк, хочеться ще раз підкреслити, що

Він був на землі людиною,
І того хотів чи ні,
Усмішка його – єдина,
Мука його – єдина,
Очі його – одні…

Бо не віддзеркалювалась на його обличчі непроста доля, бо погляд добрих очей і щира усмішка приховували його потаємні душевні муки. Натомість сила духу випромінювала безмежну любов до світу, до людей і насамперед – до рідної матері.

Підготовлена фотопрезентація поступово вела присутніх життєвим шляхом Володимира Мазурка, який стартував у невеличкій хатинці с.Старий Тараж, у дружній і поважній родині чуйного сільського фельдшера та його дружини, улюбленої вчительки місцевих школярів. Потім дорога пролягла через школу і була ретельно зафіксована у батьківських світлинах та розповіді класного керівника, продовжилась у Кременецькому педагогічному училищі, спогадами про яке поділився однокурсник Олег Кругляк, груповий керівник Володимира Юрій Чеболда, викладачі Катерина Єрусалимець і Олег Слободенюк. Випускник училища, вчитель трудового навчання, його односелець Станіслав Курач розповів про захоплення свого друга подорожами. Пізніше «фотодовідник» розкрив хоч скупі, та досить цікаві сторінки армійської служби, початку учительської роботи, про яку ми дізналися від його колеги Олександра Петровського.

Та найдовший відрізок життя, безперечно, стосувався діяльності Володимира Мазурка у нашому навчальному закладі, окремі епізоди якої презентували доктор педагогічних наук, професор Валентина Бенера і кандидат педагогічних наук, а заодно сусідка по «ліцейному дворику» Інна Клак.

Ще один його добрий сусід, кандидат історичних наук, доцент Олександр Соловей згадав про спільну роботу в районній раді, депутатами якої вони неодноразово обиралися, сприяючи розвитку нашої альма-матер і всієї Кременеччини.

Наголошуючи на порядності та доброті свого улюбленого куратора групи, цікавими і до болю щемливими моментами із життя своєї дружної студентської групи попросив колег поділитися один із випускників Андрій Нитка, бо його самого військовий обов'язок покликав у гарячі точки боїв на Сході України…

Несподівану інформацію про причетність Володимира Мазурка до прем'єри вистави «Ромео і Джульєтта» повідала акторка театру «Пілігрим», ведуча дійства Ірина Бевсюк, а для продовження запросила до слова керівника театру Василя Скоропляса та юного актора Назара Прокопіва.

У перервах між розповідями звучали записи улюблених пісень Володимира Григоровича, щирі поетичні посвяти вдячного студента Павла Старуха та молодої колеги Ольги Цьмух-Горобець. Та найбільш зворушливою виявилась фінальна світлина, що зафіксувала останні кроки земного життя Володимира Мазурка після творчого звіту факультету, які він зробив по дорозі у вічність…

Хай же вона буде дорогою світлої пам'яті, де його згадують всі, з ким він ділив свій земний шлях, а душу нехай охороняють Небесні Сили, вистраждані материнськими молитвами.

Павло СТАРУХ

* * *

Люди чимось схожі до книг
Ще одну вже життя прочитало...
Та, напевно, він був серед них
Тим по правді студентським
журналом,
Бо він знав, коли «задовільно»
Хтось в навчанні заледве пливе.
Щось в людей з тими книгами спільне,
Щось в людей, як і в книгах, нове.
Точно знав, коли «добре» вдалося
Комусь з нас подолати ту лінь
І коли вже іспит «на носі»,
Десь у вирі студентських гонінь.
На «відмінно» він бачив, що хитрі
Не хворіють – це просто обман.
І тепер ці студенти не витруть
Світлий спогад, яким був декан…
На столі в нього стоси заяв,
Десь в шухляді чекають плани.
В коридорі хтось з нас зустрічав
Із усмішкою голос декана…

Ольга ЦЬМУХ-ГОРОБЕЦЬ

* * *

Промайнуло все золото осені, вже і зима на порозі.
Холод – ззовні, всередині ж – гаряче і невтямки.
Все вагаючись, як воно краще – віршами чи, може, у прозі,
Серце плаче і пише сумбурні тужливі рядки.

Як же так? Все життя роздавав, а собі не залишив нічого…
Як же так? Позавчора у залі концерт, а сьогодні – прощання.
Він любив мандрувати. Сьогодні – мандрівка до Бога…
Знаю, так мало бути, але ж чому так зарання?

Непоправна, безмежна нам рана і втрата,
І по світу рознеслась новина скорботна нараз.
Я дивлюсь фотографії свого «ін'язного» «тата» –
І не вірю, що більше його вже нема серед нас…

Пам'ять вічна і світла нехай йому буде між нами,
Теплі спогади серце зігріють в найтяжчі хвилини.
Спілкуватися можем тепер хіба що молитвами,
Які линуть за спокій дорогої усім нам Людини.

ВОНИ БУЛИ УЧНЯМИ КРЕМЕНЦЯ

(до портрета учнів Волинської гімназії 1805 – 1819 рр.)

Назар БАГНЮК

(Початок у номері 19-24 за 2019 р.)

Результатом аналізу таких спостережень став висновок Чацького про необхідність шкільних реформ, які він бачив у наступному: заснування максимальної кількості парафіяльних шкіл, розширення мережі повітових училищ, підбір здібних учительських кадрів, оновлення й удосконалення тогочасних вимог до викладання, забезпечення гідних умов праці та побуту педагогів, полегшення доступу до навчання дітям із незаможних родин і, що дуже важливо, заснування на Волині вищого навчального закладу, бо Віленський університет був неспроможним задовольнити освітні потреби регіону з причини недостатніх своїх масштабів, насамперед матеріальних і кадрових можливостей. Імператорський уряд доручив Чацькому підготовку реформ, ядром яких стала турбота реформаторів про максимальне охоплення дітей шкільною освітою та створення необхідних навчальних і матеріальних умов для функціонування шкіл.

Для цього Т.Чацький зі своїм соратником Г.Коллонтаєм підготували «Проект гімназій у Волинській та інших губерніях для хлопчиків і дівчат», «Проект Волинської гімназії та всіх інших шкіл, що будуть створені у Волинській губернії», а також оформили інформаційно-довідковий матеріал про стан освіти в цих губерніях. Останній документ реформаторам був потрібний для конкретної роботи з вирішення проблем заснування шкіл і підбору вчительських кадрів. Основним завданням у цьому напрямку став збір пожертв від місцевої шляхти і духівництва. З такою метою Чацький зустрічався з Волинським духовенством на його зібраннях, виступав із промовами про заснування шкіл у краї та гімназії у Кременці і конкретно домігся того, що церковні та монастирські структури зобов'язалися передавати восьму частину своїх прибутків на потреби місцевого шкільництва. У підсумку, йому вдалося відкрити 126 початкових шкіл і повітові училища у Володимир-Волинському, Любарі, Бердичеві, Овручі, Житомирі та Вінниці (і це всього за десять років роботи візитатором!).

Проте головною метою своєї реформаторської діяльності Чацький вважав відкриття гімназії в Кременці. Весь комплекс заходів, здійснюваних ним і Коллонтаєм для організації навчального процесу в гімназії, свідчив про те, що кінцевою метою їх реформаторських зусиль було новаторське для того часу навчання та виховання молоді, її інтелектуальний розвиток, моральне вдосконалення та культурний рівень. Це підтверджували і зміст розробленого ними Статуту гімназії, й організація навчального процесу, і заходи із забезпечення сприятливих умов навчання, і система гарантування навчальної дисципліни, і запровадження практики опіки старших гімназистів над молодшими, і формування учнівських самоврядних структур (учнівський суд, наукове і літературне товариства), і створення умов для проведення культурних заходів розвивального характеру, і вільний доступ гімназистів до бібліотечного фонду, і забезпечення їм можливостей розвивати власні таланти та здібності у різних позанавчальних формах діяльності (гуртки, студії, творчі колективи, роботи в майстернях). Таким чином, все, що здійснювалося реформаторами освіти початку XIX століття, спрямовувалось на учнівське середовище з метою впливу на його світогляд і підготовку до активного суспільного життя, зрозуміло, у повній відповідності із соціально-економічними та соціальними потребами тодішніх владних груп.

Волинська гімназія 1805 – 1819 років стала визначним навчальним закладом свого часу і нашого краю, де молодь здобувала ґрунтовні знання, формувала науковий світогляд, засвоювала елементи етикету і принципи міжособистісного спілкування, а також центром духовної культури Південної Волині, і цим перетворила Кременець в осередок культивування освіти та чинник культурного руху. Учні гімназії (а в окремі роки їх чисельність сягала 700 чоловік, що було солідною статистикою для цього часу!) з головою поринали в освітньо-наукове і культурно-мистецьке життя. А цьому сприяла діяльність високоосвічених і досвідчених педагогів, в основному випускників Краківської академії, науковців-фахівців із Франції, Німеччини, Англії, Чехії, а ще наявність однієї із найбільших і найбагатших на території тогочасної України бібліотек з цінними стародруками, рідкісними виданнями різними мовами, багатьма тисячами книг наукового, світоглядно-популярного, культурно-мистецького змісту та навчально-пізнавального характеру і спеціалізованих лабораторій та навчальних кабінетів, астрономічної обсерваторії, зразкового ботанічного саду з оранжереями та численними рідкісними рослинами.

Потужний пізнавально-мистецький і морально-етичний вплив на гімназистів мали самі архітектурні споруди історичного комплексу, де функціонувала гімназія. Зобов'язані визнати, що Кременець першої третини XIX століття з його відомим навчальним закладом як освітньо-науковий, літературно-мистецький і загальнокультурний осередок краю був абстрагованим від національного українського довкілля, української історичної традиції та конкретної тогочасної соціально-культурної ситуації. Своєрідність оцінки діяльності Волинської гімназії, а згодом і її наступника, Волинського ліцею, включає той негатив, що ці навчальні заклади все-таки функціонували поза зв'язком із народом, на землі якого та за кошт якого існували. Якщо піти далі, то й заснований на базі розформованого Волинського ліцею Університет св.. Володимира в Києві також не був національною, тобто українською, культурно-освітньою інституцією, не мав українського характеру, хоча його перший ректор, відомий український учений Михайло Максимович, заклав основи київської школи українознавства і так чи інакше, навіть нехай опосередковано, інтелектуальний потенціал і матеріальна база майбутньої українознавчої творчості частково закладалась у Кременці, ще в рамках гімназії, хоч її творці цього і не передбачали.

Засновники Волинської гімназії виходили з того, що турбота про освіту виступає найважливішим виявом патріотизму, бо спрямована на забезпечення прогресивних перспектив національного розвитку. За їхнім переконанням, освіта не тільки дає знання молодій людині, а й формує громадянську позицію, збагачує гуманістичними моральними принципами, стимулює до активного публічного життя. Саме на це були спрямовані система навчання та навчальні програми, які своїм рівнем стояли вище від тодішніх офіційних вимог і настанов. Програми передбачали можливість здобувати знання з основних галузей тогочасної науки і набувати необхідних навиків практичного життя. Пріоритетне значення мало вивчення іноземних мов і природничо-математичних дисциплін. Належна увага приділялася фізичному розвиткові гімназистів, підтримці їх творчих інтересів і здібностей шляхом вибору додаткових навчальних предметів, участі у наукових дослідженнях разом із викладачами. У цьому вбачаємо прогресивні моменти гімназійних навчальних програм, навіть їх функціональну подібність до сучасних навчальних планів, якими також надається можливість вільного вибору студентами окремих навчальних дисциплін.

Система навчання у Волинській гімназії фактично була підготовкою до свідомого сприйняття і розуміння лекційних курсів університетського рівня. Навчальні програми Волинської гімназії були складнішими за навчальні програми

інших тогочасних освітніх закладів, тому учні, котрі прибували до Кременця з інших освітніх установ, змушені були складати кваліфікаційний екзамен, за результатами якого їх зараховували до певного класу чи курсу. У самій гімназії для переведення до наступного класу гімназисти проходили три випробування: два піврічні екзамени з предмета й один підсумковий. Була і така форма підведення навчальних підсумків, як «публічний виступ», що проходив у формі показових іспитів у присутності батьків, запрошених гостей, серед яких були зацікавлені особи, місцева еліта, меценати навчального закладу.

Підхід до організації навчального процесу в контексті його документального оформлення багато в чому нагадував сучасні навчально-організаційні заходи: програми вивчення кожного навчального предмету готувалися до початку навчального року; у цих програмах подавався складений окремими викладачами конкретний зміст матеріалу з навчальної дисципліни та визначалася кількість годин на її вивчення; обов'язковим був перелік літератури, користуючись якою гімназист міг у повному обсязі засвоїти навчальний матеріал. Характерно, що без знання рекомендованої викладачем літератури успішно скласти іспит із даного предмета було просто неможливо. Варто зауважити, що навчальними програмами гімназії, крім вивчення класичних навчальних дисциплін, передбачалось освоєння гімназистами таких модерних навіть для нинішнього часу предметів, як історія природи, природне і політичне право, політична економія, технологія і хронологія, порівняльна граматика і бібліографія, метеорологія і метрологія та інші. Навчальні програми діяли впродовж двох років і наприкінці другого року зазнавали аналізу, тобто своєрідного моніторингу зі сторони педагогічної ради гімназії, що сприяло актуалізації цього навчального документа і забезпечувало внесення до нього необхідних коректив, продиктованих освітніми змінами чи вказівками або рекомендаціями освітянського керівництва.

Вимоги до гімназистів ставилися надзвичайно високі. Серед них – обов'язкове використання і знання всього комплексу рекомендованої основної і додаткової літератури. Зі своєї сторони керівництво гімназії серйозно піклувалося про забезпечення навчального процесу відповідною літературою і лише після цього ставило перед ними конкретні вимоги щодо активного і грамотного її використання. Гімназисти користувалися навчальними книгами офіційного походження. Окремі з таких видань були російськомовними, а частину навчальної літератури виписували із-за кордону. Готували і видавали навчальну літературу й у своєму видавництві. До послуг гімназистів були і тексти лекцій їх викладачів. Частина таких текстів була переписана від руки. Важливим джерелом знань служили власні конспекти учнів гімназії, які вони робили з особливою ретельністю і з дотриманням відповідних вимог.

Навчальні програми гімназії враховували принципово важливі моменти та складники освітньої роботи з молоддю: озброєння учнів належними теоретичними знаннями, їх моральне і громадянське виховання, підготовка до публічного життя та формування почуття приналежності до рідної школи, усвідомлення спільності з іншими її вихованцями усіх поколінь. Саме в останньому полягав зміст відомого вислову Тадеуша Чацького: «Пам'ятай, що ти був учнем Кременця…».

На реалізацію таких програмних цілей спрямовувалась система навчання, що переважала системи інших тогочасних освітніх закладів, бо надавала ширші можливості в освоєнні ґрунтовних знань, в оволодінні практичними навиками суспільної діяльності і дозволяла поряд з освоєнням гуманітарних і природничо-математичних предметів розвивати духовні і фізичні якості гімназистів, навіть надавати їм навиків наукових досліджень, підвищувати їх культурний рівень участю в музичних, хореографічних, образотворчих, літературних і спортивних формах навчальної і позанавчальної діяльності.

Знання і практичні навики гімназистів підлягали моніторингу зі сторони керівництва гімназії та безпосередньо викладачів: при вступі вони складали кваліфікаційний екзамен, під час навчального року – піврічні (за нинішніми мірками – семестрові), а по завершенні – підсумкові екзамени. Крім цього, найкращі учні брали участь у своєрідному змаганні, де вони демонстрували свої знання та вміння.

Якщо у класах гімназії заняття проводились у формі звичайних уроків, то на курсах, як вищій формі організації навчальної роботи, – у формі лекцій; педагогів, які проводили уроки, називали вчителями, а тих, які читали лекції, – професорами.

Згідно із графіком навчального процесу навчальний рік у Волинській гімназії розпочинався 1 вересня і завершувався наприкінці червня. Початок і завершення гімназійного року відзначались яскравими урочистостями на зразок сучасних «останніх дзвінків» та «посвят у студенти», проте мали цікаві доповнення: вже згадані змагання відмінників і підсумкова лекція визначеного керівництвом гімназії викладача. Літні канікули тривали з 20 липня до 31 серпня. Були вільні дні і під час навчального року: релігійні свята, серед яких Різдво і Великдень – по кілька днів, бо гімназисти отримували право відвідувати домівки, а в інші релігійні свята залишалися в Кременці та брали участь у святкових богослужіннях. Вільними днями були дні народження царя і членів царської сім'ї, а також дні роботи педагогічної ради навчального закладу. Після смерті засновника гімназії Тадеуша Чацького (1813) було вирішено вшановувати його пам'ять – і з'явився День пам'яті Чацького.

До графіка навчального процесу були тісно прив'язані тижневий розклад занять і розпорядок дня гімназистів. Заняття часто проводились у суботу та неділю. Було поширеним таке навчальне явище, як самостійна робота (хоча тоді вона так не називалася), бо матеріал окремих дисциплін був настільки об'ємним і складним, що його не встигали охопити на уроках чи лекціях – і виникала потреба працювати над ним ще й у домашніх умовах, тому в гімназії призначалися опікуни та репетитори. З цієї ж причини практикувалися платні додаткові заняття з окремих складних дисциплін. Навчання розпочиналось о восьмій годині ранку після богослужіння в костелі. За розкладом передбачалося 5 годин занять: 3 – до і 2 – після обіду. У вівторок і четвер після обіду занять не було, а цей час відводився для вивчення додаткових дисциплін. Для курсів розклад був складнішим, ніж для класів: старші гімназисти повинні були навчатись по 10 годин у день (4 – до і 6 – після обіду), крім 1 – 2 днів, визначених для додаткових занять. Додаткові заняття могли проводитись і в неділю, після Служби Божої.

Структура навчального процесу у Волинській гімназії заслуговує особливої уваги, бо саме вона визначала та впливала на життєву напругу молодої людини – гімназиста, визначала стиль діяльності, форми використання навчального і позанавчального часу. До гімназії приймали дітей 8 – 9 років, які вже мали початкову освіту, отриману, як правило, у сільських повітових школах. Навчатись їм доводилось упродовж 10 років, а це означало, що по закінченню навчання у гімназії вони ставали повноцінними громадянами суспільства з відповідними знаннями, наділеними оформленим у достатній мірі світоглядом та певними практичними установками на наступні життєві перспективи. Згадані 10 навчальних років були наповнені різноманітними подіями і процесами, визначеними й обумовленими Статутом гімназії та статусом гімназистів. Статут визначав норми, завдання, форми і навіть рамки життєдіяльності гімназиста, а статус зобов'язував їх суворо дотримуватися. Якщо згадати слова Т.Чацького, то бути учнем Кременця, як виявляється, дуже непросто, а забути це було неможливо. І не стільки через довготривалість навчання, скільки через специфіку та зміст навчального процесу.

Навчання проводилось у форматі чотирьох одноріч них класів як початкового рівня підготовки та трьох дворічних курсів як вищого рівня освітніх знань у рамках гімназії. Причому у перших чотирьох класах основна увага приділялась «тренуванню пам'яті», а на трьох дворічних курсах – «тренуванню розумових здібностей». Тобто все було організоване досить логічно й обґрунтовано: в молодшому віці наголошувалось на образному освоєнні навчального матеріалу (бо пам'ятаються образи!), на старших курсах – логічному мисленню (бо мислять поняттями!), а в кінцевому підсумку синтез образного сприйняття та логічного мислення дозволяв гімназистам і засвоювати програмовий матеріал рівня гімназії, і готуватися до навчання на вищому, університетському, рівні. Така ступеневість спостерігається вже у самій гімназії: 4 викладачі працювали у чотирьох перших класах, де вивчали російську, польську, французьку та німецьку мови і латинь, а також арифметику, етику, географію. Завданням викладача було підготувати своїх вихованців до навчання на наступних трьох дворічних курсах.

ВОНИ БУЛИ УЧНЯМИ КРЕМЕНЦЯ

(до портрета учнів Волинської гімназії 1805 – 1819 рр.)

Про особливу увагу до вивчення іноземних мов свідчить розподіл академічних годин між предметами. На вивчення кожної з мов у кожному з чотирьох класів виділяли по 4 години на тиждень, а польську мову та латинь вивчали спарено, по 6 годин на тиждень. Нинішні студенти наших ВЗО можуть тільки позаздрити такій академічній щедрості колишніх навчальних планів і програм та побудованих на їх виконання графіків навчального процесу. Проте кожна медаль має дві сторони: з однієї – гімназист-поліглот – явище позитивне, а з іншої – одночасно засвоювати 5 мов гімназисту-підлітку надто важко, тому і малопродуктивно.

Був ще один негативний момент гімназійних навчальних планів: мало академічних годин залишалося на інші предмети, насамперед на факультативні. Вихід знайшли в тому, що такі предмети вводили за невелику додаткову плату, завдяки чому гімназисти мали змогу опановувати окремі практичні дисципліни, необхідні для інтелігентної людини того часу (малювання, хореографія, музика, фехтування, верхова їзда та деякі інші, без яких на той час не можна було вважатися культурною людиною та увійти до вишуканого товариства). Таким чином, гімназистам давали не лише необхідний обсяг знань, а й готували до повноцінного світського життя.

На старших курсах шість викладачів вели шість обов'язкових предметів: математику і логіку (спарено), фізику, хімію та історію розвитку природи (спарено), загальну історію, право, літературу. Якщо створення навчально-методичної пари «математика – логіка» можна обґрунтувати, бо логіка присутня при вивченні всіх предметів і тим більше такої точної науки, як математика, то формування пари «хімія – історія розвитку природи» вимагає особливих міркувань для її аргументації, хоча хімічні процеси належать до природних, але вони відсутні у процесах механічних і фізичних, які також є складниками природних процесів. Однак ці два предмети читали у «прив'язці» один до одного.

Окрім обов'язкових, старшокурсники гімназії вивчали ще дев'ять факультативних дисциплін: грецьку граматику, слов'янську граматику, бібліографію, вищу математику й астрономію, анатомію та фізіологію, садівництво і рільництво, будівництво і практичну механіку, хірургію, акушерство і ветеринарію. Перелік факультативних предметів свідчить про намагання педагогів гімназії дати своїм вихованцям широкий спектр різноманітних знань, корисних для організації життєдіяльності людини в суспільстві.

Вивчення програмових дисциплін здійснювалось у три етапи. Весь термін навчання на шестирічних курсах поділявся на три рівних відрізки – бенніуми, по два роки в кожному. Виходить, що бенніум – це щось протилежне нашому сучасному семестру: якщо семестр – це половина навчального року, то бенніум фактично об'єднував два навчальних роки. На першому бенніумі, тобто упродовж двох перших курсів, гімназисти мали основними предметами математику, логіку та загальну історію; на другому – фізику і право, а на третьому – історію розвитку природи з хімією та літературу.

Передбачався і четвертий бенніум як додатковий: після успішного завершення навчання на перших трьох бенніумах, тобто після засвоєння вказаних навчальним планом дисциплін, гімназисти за добровільним принципом могли вивчати вищу математику й астрономію. Розкладом занять створювалась можливість відвідувати факультативи. Цікавим було академічне навантаження викладачів і гімназистів: тижневе навантаження викладача складало 10 годин, а денне навантаження гімназиста – 4 години, тобто 20 годин у тиждень, бо вже тоді субота була тільки резервним робочим днем.

Навчальні плани Волинської гімназії певним чином порушували офіційні стандарти, що застосовувались до навчальних документів цього типу, бо вони були спробою гармонійно поєднати гуманітарні та природничо-математичні дисципліни, а також своїм змістом спрямовувались до рівня університетських програм, що закономірно формувало низку труднощів як у викладацькій роботі педагогів, так і в навчальних зусиллях самих гімназистів. Необхідно сказати ще про одну особливість навчальних програм Волинської гімназії, яку не можна вважати недоліком і яка досить предметно стосувалася гімназистів після завершення ними навчання. Це вивчення предметів рільництва, садівництва, акушерства, ветеринарії, хірургії, будівельної справи і практичної механіки, що було, безумовно, корисним для матеріального життєвого облаштування гімназистів у їх соціально-побутовій діяльності.

Гімназисти навчалися за класно-урочною системою занять, за якою викладач у рамках визначеного часу (уроку) з постійним складом учнів і за чітким розкладом працював над навчальним матеріалом, передбаченим програмою даної дисципліни. Діяла система контролю за навчанням і поведінкою гімназистів, що робили префект, дозорці, цензори, котрі фіксували та інформували керівництво гімназії про навчальні успіхи чи упущення, рівень дисципліни чи проступки гімназистів. Ті з вихованців, які досягали кращих успіхів у навчанні та відзначалися зразковою поведінкою, сиділи на перших партах, а відстаючі у навчанні та порушники дисципліни – на останніх. Окрім цього, з числа кращих гімназистів призначались «аудитори», як помічники класних керівників для контролю за виконанням домашніх завдань і для спостереження за дисципліною присутніх на заняттях. Існували «біла» і «чорна» книги, до яких відповідно заносились імена кращих у навчанні і поведінці та відстаючих в оволодінні знаннями та порушників навчальної дисципліни. Записи в таких книгах оприлюднювались перед усіма учнями та викладачами гімназії. Таким чином, питання гласності результатів навчання і виховання, інформація про дійсний стан справ вже тоді відігравали важливу роль у навчально-виховній роботі закладу освіти.

Завдяки дворівневій структурі навчання у Волинській гімназії молодь отримувала і загальну середню освіту, що дозволяло випускникам обіймати нижчі адміністративні посади і підготуватися до навчання в університетах. Три дворічні курси дозволяли освоїти чотири групи теоретичних і практичних дисциплін: фізико-математичні, морально-політичні, літературно-гуманітарні та художньо-мистецькі. Якщо на нижчому рівні у класах вивчали мови і предмети загальноосвітнього циклу, то на курсах навчалися за програмою, що перевищувала гімназійні вимоги і в якій домінували природничо-математичні науки.

За задумом організаторів гімназії, вона мала дати своїм вихованцям, які не могли здобути університетської освіти, достатньо глибокі теоретичні знання та надійну практичну підготовку. Образно кажучи, Волинська гімназія для дітей із незаможних сімей ставала «замінником» університетського навчання і давала підготовку до реального життя. Діти з волинських сімей учнями гімназії ставали в основному після закінчення парафіяльної школи або відповідного навчання в домашніх умовах. Окремі вступали до гімназії після повітових шкіл. Вони складали вступні іспити, за результатами яких їх розподіляли у відповідні класи або курси, що визначалося рівнем підготовки вступника. Десятирічне навчання у гімназії давало ґрунтовну теоретичну і результативну практичну підготовку, внаслідок чого колишні кременецькі гімназисти вступали у доросле життя як різнобічно освічені та практично зорієнтовані люди. Основні види їх занять після виходу зі стін гімназії: господарська діяльність у сімейних маєтках (за нинішнім терміном – аграрний бізнес), служба чиновниками у різних офіційних установах, вчителювання у парафіяльних і повітових школах, а окремі поверталися учителями до рідного Кременця і навіть викладачами своєї альма-матер. Вони, за заповітом Тадеуша Чацького, добре пам'ятали, що були учнями Кременця.

Навчальне та позанавчальне життя учнів гімназії регулювалося основним документом навчального закладу – Статутом, де чітко вказувалися права й обов'язки гімназистів, форми і система їх навчальної діяльності та порядок визначення і система контролю за результатами їхнього навчання, за рівнем навчальної поведінки і характером моральних вчинків. Всі гімназисти перебували під контролем дозорців, які призначалися батьками учнів спільно з керівництвом гімназії. Дозорцем міг стати учень старших класів. Кожен із них під своєю опікою мав кілька учнів і, крім контролю за їх навчанням та поведінкою, був зобов'язаний допомагати в оволодінні навчальними дисциплінами, насамперед при підготовці домашніх завдань. Результати своєї роботи дозорці відображали у щомісячних рапортах на ім'я префекта. Поточні спостереження за гімназистами дозорець фіксував у спеціальній книзі обліку, яку наприкінці навчального року здавав префектові, а на початку наступного – отримував нову. Успішні та сумлінні дозорці мали високі шанси зайняти посаду викладача, що сприяло позитивному вирішенню кадрових питань. Крім дозорців, у кожному гімназійному класі був цензор, який щодня доповідав префекту про відсутніх на заняттях, про відхилення від дисциплінарних вимог чи моральних норм, які трапились під час занять. Треба наголосити, що були і нелегальні цензори, корті спостерігали і доповідали керівництву не тільки про дії гімназистів, а й про виконання своїх обов'язків дозорцями та легальними цензорами. Тобто існувала кількохрівнева структура контролю за діяльністю гімназистів.

Нагромаджена за навчальний рік інформація систематизувалася, дані про навчання та поведінку гімназистів, легальна та нелегальна складова отриманих відомостей певним чином аналізувалася, на основі чого формувалися конкретні висновки щодо окремих учнів, класів і курсів гімназії. А ці висновки, у свою чергу, визначали зміст і характер адміністративних заходів керівництва навчального закладу. Згадана інформація фіксувалась у відповідних відомостях і складених в кінці навчального року звітах про поведінку й успішність учнів гімназії. Порівняльний аналіз таких звітів давав змогу зробити висновки про позитивну чи негативну динаміку в роботі з гімназистами та визначити джерела успіхів чи розкрити причини педагогічних невдач.

Керівництво гімназії не надавало переваг жодному із навчальних циклів, кожен з яких займав відповідне місце в озброєнні гімназистів теоретичними знаннями та практичними навиками. Зокрема, ґрунтовні знання отримували учні гімназії із природничих наук. Ці науки викладали як курс природничої історії із включенням до нього загальної біології, зоології та ботаніки, що дозволяло дати гімназистам належну підготовку в цьому секторі наук про розвиток життя на Землі, про тваринний і рослинний світ. Провідним природознавцем гімназії та ліцею став австрієць Віллібальд Бессер, якого Тадеуш Чацький запросив до Кременця з Відня і який розпочав роботу в гімназії з 1809 року. Вже на той час Бессер був автором 2-томної наукової праці із флористики, де дав опис і класифікацію 1215 видів рослин і фактично розпочав ботанічні дослідження на теренах України. саме через педагогічну діяльність Бессера кременецькі гімназисти отримали змогу долучитися до здобутків і цінностей європейської біологічної науки. Вчений не лише проводив заняття, а й більше двох десятиріч керував Кременецьким ботанічним садом, перетворивши його в один із кращих ботанічних садів Європи, і водночас готував і видавав у Кременці флористичні каталоги, що мали значну наукову цінність. Він також вів наукове листування з відомими європейськими природодослідниками того часу. Спільно зі своїми помічниками та з участю гімназистів і ліцеїстів В.Бессер зібрав велику гербарну колекцію з більш як 60 тисяч одиниць. Таким чином гімназисти долучалися не лише до теоретичної складової природничо-наукових знань, а й брали безпосередню участь у природничих дослідженнях.

Учні та викладачі Волинської гімназії активно залучалися до різних форм музично-естетичної діяльності, насамперед через вивчення предметів естетичного спрямування, де визначну роль відігравали не тільки викладачі, а й випускники, які з часом здійснювали відчутний вплив на культурно-мистецьке життя регіону. Треба зауважити, що навчальні програми освітніх закладів царської Росії не передбачали введення музики й образотворчого мистецтва до обов'язкових предметів, а надавали право навчальним закладам робити це за власний кошт. Керівництво гімназії скористалося такою можливістю – і музичну освіту гімназистів поєднало з навчанням церковної музики, запровадило гру на музичних інструментах, ввело заняття з композиції та вокалу. Для забезпечення музичної освіти гімназистів Т.Чацький запросив до Кременця випускника Неаполітанської консерваторії, скрипаля Яна Лензі, флейтиста з Віденської академії Гжегожа Байєра, вокаліста і фахівця духової музики, німця Яна Роллє, фахівця з хорового співу, чеха Юзефа Ваняучека, котрий сам писав музику. Окремі його музичні твори («До Бога», «До Сонця») гімназисти і ліцеїсти виконували у костелі під час Служби Божої. Саме з його ініціативи музична підготовка вихованців здійснювалась на двох рівнях: початковому та досконалому. Викладачі музики забезпечували учнів нотним матеріалом, а керівництво навчального закладу ретельно дбало про інструментальну базу. Як наслідок, випускники гімназії та ліцею отримували відповідну музичну підготовку і здобували визнання мешканців краю як виконавці творів музичного мистецтва.

З музично-естетичним вихованням тісно пов'язувалось викладання образотворчого мистецтва. Значний вплив на формування естетичних смаків і мистецького світогляду учнів мала картинна галерея, що діяла з 1805 року і складалась із придбаних або подарованих навчальному закладу художніх полотен, серед яких були навіть кілька десятків оригінальних картин італійських майстрів, в тому числі роботи Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Рубенса, Сальватора Росі та інших. Малюнок і живопис викладав випускник Віденської академії мистецтв, відомий на той час портретист Юзеф Пічман. За час роботи в гімназії та ліцеї він створив кількасот малярських творів, зокрема 160 портретів (Т.Чацького. Е.Словацького, Ю.Чеха, В.Бессера, А.Ярковського та інші). Заняття з малювання були дуже популярними серед гімназистів і ліцеїстів. У рік реорганізації гімназії в ліцей уроки образотворчого мистецтва відвідували 110 гімназистів (для порівняння, хоровим співом займалися 25 вихованців). На закінчення навчального року демонструвалися виставки-презентації учнівських мистецьких робіт, виконаних у різних художніх техніках, і визначалися найкращі роботи. Разом з Ю.Пічманом до образотворчої роботи з гімназистами і ліцеїстами долучались Франтішек Сапальський, Ян Куліковський та інші. З кременецької школи Пічмана вийшли знані на той час портретисти Б.Клембовський і К.Каневський, майстер художньої різьби Т.Сосновський, який працював у царині біблійної тематики. Можна з упевненістю сказати, що подвижницькі зусилля викладачів образотворчого мистецтва Волинської гімназії та Ліцею першої третини XIX століття стали підґрунтям для творчих зусиль і джерелом натхнення учасників художніх пленерів у Кременці в 30-х роках XX століття та першої третини XXI століття, що відбувались на базі нашого навчального закладу з участю наших майстрів пензля.

Формування естетичного світогляду гімназистів і ліцеїстів здійснювалось і засобами хореографічного мистецтва. Однією із практичних форм естетичного виховання стало заняття танцями, які викладав випускник Віденської академії, німець Я.Грауманн, а потім чех Ф.Шлянцовський, який до переїзду в Кременець керував балетною трупою Варшавського оперного театру. Таким чином, учні навчального закладу мали змогу набути хореографічної майстерності у знаних спеціалістів європейського рівня. Гімназисти та ліцеїсти під керівництвом своїх наставників давали музичні концерти в містах і селах Південної Волині. Окремі випускники обрали професію музиканта, навіть викладали музику в інших навчальних закладах: К.Шейдт – у Кременці та Києві, А.Ойцеховський – у Теофіполі, Г.Стефанський – у Варшаві, О.Шмідт-де-Берг – у Києві, а С.Грабовський, І.Худоба, Л.Балінський, І.Добжинський, В.Майєр та інші – приватно.

(Продовження у наступному номері)

Фото до статті із фондів Кременецького краєзнавчого музею

Літературно-мистецька сторінка

ВІРШІ ВІД ДУШІ

Марія ОСТАПЧУК народилася в с. Лідихів Кременецького району. Закінчила Лідихівську ЗОШ, поступила до Кременецької гуманітарно-педпгогічної академіїї ім.Тараса Шевченка. Нині вона – студентка другого курсу спеціальності «Історія». Дівчину вабить романтика експедицій. Захоплюється розкопками, робить перші аналітичні висновки про отримані «трофеї».

У вільний час любить малювати, читати книги. Особливе задоволення приносять вірші, які почала писати у п'ятнадцятирічному віці. У поезії намагається краще вивчити зовнішній світ природи і людей, а також внутрішній світ, тобто зрозуміти, проаналізувати та записати власні думки, почуття, переживання. У майбутньому мріє, що поезія буде доповненням до основної професії.

Марія ОСТАПЧУК

***

Поезія заспокоює,
Приносить у душу мир,
Струни їй підлаштовує.
Гляди, й ти вже її кумир.

На струнах звучить мелодія.
Чарівна, співзвучна мить.
Поглянь, он уже симфонія,
У грудях твоїх дзвенить.

Ім'я диригентові – щастя,
Яке ти в цей час відчуваєш.
Ім'я диригентові – радість,
Яку ти на серці тримаєш.

Поезія – дивна музика,
Що лине з глибин душі.
Поезія – серця лірика,
Відкриваю її в собі.

***

Ми закохуємось, як востаннє.
Саме тоді приходить страждання,
Прискореного пульсу звучання.
Серця пориви та сподівання.

Довге очікування, хвилювання.
Зіниць замріяних світіння,
Думок незвичних переплетіння.
На мить зупинитись бажання…

І все це – заради кохання,
Яке мов на крилах мчить.
Нестримно стрілою Амура
До серця воно летить.

Переповнились в мені,
Зупинились на листі.
Щось сказать вони хотіли,
Й не завжди, мабуть, уміли.

Їх тому у світ пустила,
Щоб літали легкокрило.
Те, чого я не сказала,
На папері записала.

***

Ходи-но сюди,
Тебе обійму.
Пригорну до серця
І не відпущу.
Долоню твою,
У своїй затисну,
Й, заплющивши очі,
На вушко шепну
Про те, як чекаю,
Щодня виглядаю,
Про те, як же сильно
Тебе я люблю.

***

Прощай, і на цей раз – уже назавжди.
Очі свої від моїх відведи.
Плечі тонкі із обіймів звільни,
Хай не приносять болю вони.

Непросто цей біль на душі втамувати.
Можливо, не раз буду ще сумувати
І в ночі холодні не зможу я спати…
Та досить уже через тебе зітхати!

Знай, тебе у моєму житті вже немає,
А все що було, те швидко минає.
Й нас разом уже ніщо не тримає,
Тож туга нехай тебе не діймає.

***

Це такий собі блокнот,
Прочитаєте от-от.
Тут записані вірші,
И усі вони від душі.

Лягли рівно, у рядок,
Мов мережево з думок.
Поплелись, як повитиця,
Полились, як та водиця.

Тобі не пробачу, тож просто іди!
Хай вітер задує всі наші сліди.
Слів зайвих не треба. Прощай і прости.
Усе забувай – і мене відпусти...

***

Побажайте побільше натхнення!
Воно потрібне нам більше всього:
Щоб веселим робить повсякдення,
Щоб було в ньому менше сумного.

Розстелімо веселку із неба –
І не буде закінчення цьому,
Щоб дивились на мені й на тебе
Оці барви так по-живому.

В різнобарв'ї вогнів незабутньому
Хай душа призабуде про втому.
Ми повинні жити в майбутньому.
У далекому й досить близькому.

***

Наш час іде, життя проходить,
Хтось просто щастя свого жде.
Хтось його втратив, хтось шукає,
Для когось доля шанс дає.

Отримавши, його марнуємо,
А потім на життя ми злі.
Хоча самі його руйнуємо
І знов лишаємось одні.

Ми просто мовчки відпускаємо
Минулі ці, прожиті дні,
Усе в думках своїх блукаємо
І вірим власній знов брехні.

Десь зозуля закує,
Вербі смутку додає.
Верба шелестить до вітру:
«І прилети, хоч сльози витри».

А він спішить на льоту,
Щоб розважити вербу:
– Важко тут тобі одній,
Без сусідів, без надій.

Чом ти хилишся у воду?
Чи шукаєш давню вроду?
– Ні, – одказує верба,
На душі моїй журба:

Важко бути сиротині,
Як без матері дитині.
Тому смуток із бідою
Я ділю лише з водою,

Що спілкується зі мною,
Ніби з рідною сестрою.
Тільки в ній – моя розрада.
Я струмочку дуже рада.

Чи то на долю нарікаємо
І заздрим іншим крадькома.
Комусь надія серце крає,
А в когось і зовсім богма.

Хтось ненародженим вмирає,
А той прожив життя дарма.
Та час нікого не питає:
Зажмуришся – й весни нема…

Відкриєш очі – зрілість літня
Зігріє радістю тепла,
Щоб осінь щедра й непривітна
Нам старість- зиму привела…

***

Ось повільно падає з гілля
Знову жовтий листок осінній,
Прощальне сонця проміння
Вкриває пейзаж вечірній.
Навкруги – дивовижна тиша.
У в грудях – приємний щем.
Хмари пливуть собі нишком.
В повітрі пахне дощем…
Йду на зустріч знову до тебе.
Під ногами лежать каштани.
Знову серце злетить до неба,
Де ми щастя знайшли, коханий.

ВЕРБА І СТРУМОЧОК
Чуєш, в полі передзвін:
Від дзвіночків лине він.
Он тече струмок у гай.
Глянь, навколо справжній рай!

Б'є струмок із джерела,
Де росте стара верба.
Вона схилена, сумує:
Сама днює і ночує.

ПОЛЬОВИЙ МАК
Поглянь, як буяє та квітне
Довкола польовий мак.
І здавалось, що серед квітів
Він – звичайний собі простак.

Не граційна троянда
І навіть не пишна жоржина.
Але, погодься, він також
Природи важлива частина.

Від землі з кожним днем усе вище.
Гляньте, красень який!
Тяжіє до сонця поближче,
Прагне швидше розкрить пелюстки.

Такий ніжний, тендітний, несмілий
Пустить пагін в довколишній світ –
Рожевий, червоний та білий
Одразу ж з'являється цвіт.

Ось рожевий бутон розпустився –
Аж сяє в ранковій росі.
Умить до землі похилився
Червоний у чистій красі,

Квітне, як ніжне малятко,
Сніжно-білий бутончик.
Від нього світла достатньо,
Як літечкові – від сонця.

Як жаль, що так швидко минають
Ті літні, чудові дні.
Лиш спогади залишають
І радісні, і сумні.

Вітер розбризкав охоче
Макові пелюстки.
Осінь надворі торочить
Із павутиння нитки…

Літературно-мистецька сторінка

На варті миру і любові

Неоніла МАТВІЙЧУК – уродженка села Горинка Кременецького району. Випускниця місцевої школи. Була студенткою педагогічного коледжу Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка. Після тривожно-трагічних подій на Сході України пішла на контрактну військову службу до Збройних Сил. Служила в Сімферополі у званні старшого матроса.

Чоловік – також військовий. Зараз подружжя проживає в Одесі, виховують маленьку донечку. У своїй поезії Неоніла виливає всі свої страхи, болі, тривоги за долю рідної Вітчизни, за щасливе майбутнє людей, за спокій у родині.

Неоніла МАТВІЙЧУК

УКРАЇНО, ВСТАВАЙ!

Україно, вставай!
Скільки можеш стоять на колінах?
Подивися кругом:
Ти ж красива і сильна країна!
Де не глянеш за обрій –
Скрізь ліси і поля неозорі,
Дивовижна краса
На безмежних і рідних просторах.
Вір у сили свої!
Вже пора пробудити стихію:
Хай повстануть вітри
І щосили на ворога віють!
Хай бушують моря,
Не пускають ворожих паромів!
Захищайся й сама,
Дай же віру своєму народу!
Розростайтесь, ліси,
Між собою, дерева, сплетіться,
Не пустіть до землі
Ні ворожого гада, ні птиці!
Україно, прошу, прокидайся,
Стрепенись від глибокого сну,
Народ наш увесь об'єднався
І спинив цю прокляту війну!

НА ВАРТІ ЛЮБОВІ

Моє серце щемить, гірко плаче душа:
Хочу бути з тобою поряд…
Але знаю, що треба тобі вирушать
У далекі тривожні простори...
Ти далеко, мій милий. Між нами уже
Тисячі кілометрів лягають...
За тобою скучаю. Хай Бог береже
Тебе завжди і всюди, благаю.
Зможу ніжно в морози тебе я зігріть
І на відстані навіть любов'ю.
Не дозволю я тілу твоєму боліть –
Весь твій біль заберу із собою.
Ти в дорозі далекій, в строю чи в бою
Знай: ми молимось щиро за тебе.
Де б не був ти, завжди пам'ятай про сім'ю,
Підіймаючи погляд у небо.
А коли буде часом нестерпно іти
До нелегких поставлених цілей,
Як про донечку нашу подумаєш ти –
Це додасть тобі мужності й сили!

СОН

Прокинулась серед ночі,
Різко закричала –
Розбудила усіх вдома,
Дитину злякала.
Зрозуміла: був це сон лиш,
Як жахів навала,
Та відчула, мов насправді
У вогні палала.
Я не бачила ніколи
Такого жахіття,
Хоч прожила вже немало –
Третину століття:
Вся земля кругом в руїнах,
Все вогнем покрито,
А між цих усіх руїн
Ховаються діти.
Хочеш їм допомогти,
Біжиш щоб сховати…
Ні, не встигла ... нема кого ...
Зірвалась граната…
Як же хочеться проснутись
Від такого стану,
Та не можу, іду далі,
За пагорб загляну.
За тим пагорбом я бачу
Знов страшну картину:
Лежить солдат весь у крові,
Сам іще дитина.
До нього я нахилилась,
Щоб кров зупинити,
А він дивиться на мене
І… просить добити....
Кинулася бігти далі –
Не можу спинитись.
І на всі оці жахіття
Нема сил дивитись…
Як проснулась, то для мене
Всі жахи скінчились,
Тільки там десь, на тім краю,
Вони залишились...
Я живу життям спокійним
І війни не знаю,
Бо бійці наші безстрашні
Її зупиняють.
Хто не бачив того жаху,
Той може казати,
Що з нашими ворогами
Можна домовлятись.

СУСІДСЬКА НАВАЛА

Загриміло, засвистіло,
Вся земля здригнулась:
Це на нашу Україну
Сусідська рухнула!

Танки, гради, міномети–
Все кругом стріляє,
Нашу землю, нашу матір
В шмаття розриває.

Не ховайтесь, добрі люди,
Виходьте із хати!
Як не ми, то хто ж нам буде
Землю захищати?

Не дивіться ви на інших,
На них не рівняйтесь,
Загляніте в свою душу,
І з неї питайте.

Пам'ятайте, люди добрі:
Ми – народ вкраїнський!
Не проженем чуму зараз –
Прийде кат чужинський.

ЛЕБІДКА

Тиша ночі накрила усе навкруги,
Вітерець ледь-ледь повіває,
Притаїлась маленька лебідка в пітьмі
І на лебедя свого чекає.
І чекатиме так вже вона цілу ніч,
Аж допоки настане світанок,
І чекання продовжить у світлому дні,
Заховавшись в прозорий серпанок.
Де би лебідь не був, що б не сталося з ним,
Та лебідонька вірно чекає.
Їй потрібен лиш він, отой лебідь один,
В неї іншого в мріях немає.
Бо лебідки кохання в душі назавжди,
Не шукатиме іншої пари,
Не рівнятись лебідці ніколи з людьми:
Між людей би лебідки пропали.

АНТУАНУ де СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ

Він змалював красу безмежну світу,
Сповнену сонцем, небом і… піском,
Він показав, як варто світ любити
І його бачить під своїм кутом.
Його нема вже. І його не знала,
Та погляд на життя і відчуття його
Мене в земну природу закохали,
Навчили добиватися свого.
Захоплено його читаю й нині
І ловлю кожну букву у словах:
То відчуваю подих я пустині,
Немов купаюся в її пісках.
Хоч не була у тім безводді
Й не знаю, що таять піски,
Та полюбила їх відтоді,
Як прочитала ці рядки.
Захоплено книжки читаю,
Я ними дихаю, живу.
Хоч авторів багато знаю
(Звичайно, їх усіх люблю),
Та покорив навіки серце
В далекій юності порі,
Відкрив мені життя мистецтво
Антуан де Сент-Екзюпері.

ЧОМУЧКИ

Кожен день запитують
Маленькі чомучки:
«Звідки взялися ми?
Чому такі ручки?
Звідкіль появилось сонце?
Чому світиться зоря?
Чому зовуть ніччю нічку,
А весну зовуть «весна»?»
Їм цікаво все на світі,
Все хочеться знати,
Тому безліч запитань
Чують мама і тато.
Наберіться-но терпіння
Й поясніть малятам,
Як влаштований наш світ:
Їм цікаво знати!

ЛУГОВА ШКОЛА

На зеленому лужочку
Школу відкривали
І до неї всіх звіряток
Вчитись закликали.
Мишенята і зайчата,
Їжачата й лисенята –
Всі до школи поспішали,
Щоби гарно їх навчали
Читать, писать, рахувати,
І співати, й малювати,
І любити рідну мову.
Як же в школі всім чудово!

ОСІНЬ

Казка

На чудовому літньому лузі, де завжди буяла травка, цвіли квіти і поряд зеленів гайок, поселилися двоє хороших друзів: Мишка і Їжачок. Полюбився їм цей лужок, бо все, що потрібно є: і за яблучками для їжачка в гайочок можна завітати, і до ниви за колосками Мишці рукою подати. Ні в чому собі друзі не відмовляли: веселилися, раділи, в ігри збавлялися і не задумувалися, що може щось у їхньому житті змінитися.

Та, як це буває у природі, закінчилося літо – і настала осінь. Листочки пожовтіли і почали осипатися, а на зміну теплому літньому сонечку прийшли прохолодні дощі. Засмутилися друзі.

– Сумно стало, – сказав Їжачок. – Осінь прийшла, всі забави зіпсувала.

– Та-а-ак, – протянула Мишка. – Краще б літо тривало цілий рік. Сумна і нецікава осінь. Тай похмура якась, ніяких тобі веселощів.

І треба було ж так статися, що саме в цей час мимо них проходила дівчинка, із золотим волоссям, з великими, повними радості оченятами і в прекрасній сукні, обшитій золотою ниткою. В руках у дівчини була кісточка, і куди б вона не торкалася – все покривалося неймовірними фарбами. Це і була сама Осінь.

Почула Осінь розмову друзів і дуже засмутилася. «За що вони так? – подумала. – Чому так мене не люблять?». Кинула кісточку, побігла до свого будиночку і проплакала цілу нічку. А на ранок Осінь заспокоїлась і вирішила, що буде схожою на Літо, щоб її всі також полюбили. Вийшла вона з будиночку, підняла руки до сонечка і промовила:

– Світи, сонечко, яскраво-яскраво. Не жалій своїх променів, даруй тепло Землі-матінці. Розступіться ви, хмари грозові, нехай все цвіте і буяє, всіх мешканців лугу радує.

Так настало друге літо. Зраділи Мишка і Їжачок. Як же ж можна знову повеселитися! І травичка пахне, і вітерець тепленький з ними заграє, і квіточки цвітуть одна іншої краща. Так пройшов місяць. Зацвіли дерева, заколосилася пшениця. Друзі все веселилися. Не раділа лише Осінь: не до душі їй були такі зміни.

А тим часом земля все більше виснажувалась. Не вистачало їй водички, давно не було дощику. Облітало зелене листячко, дерева хотіли вже опустити гілочки і дочекатися зимового сну. А сонечко все припікало і припікало...

Задумалися Їжачок і Мишка. Не так вже було й весело. І спека, і засуха, і бракувало чогось у природі. Зрозуміли вони, що були не праві, вирішили вибачитись і попросити Осінь повернутися.

Як же ж зраділа Осінь приходу звірят! Та й не ображалася вона на них більше. І з великим задоволенням повернула все як було раніше. Своєю чарівною кісточкою розфарбувала світ в осінні кольори. А з хмарок закапав рясний дощик. І перетворився лужок на чарівну казку.

А Мишка і Їжачок зрозуміли, що кожна пора року має бути у свій час, щоб існував баланс у природі.

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ на 2020-2021 навчальний рік

Ступінь бакалавра на основі повної загальної середньої освіти (11 кл.) за спеціальностями:

01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (польська))
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Історія)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
01 Освіта/Педагогіка 012 Дошкільна освіта
01 Освіта/Педагогіка 013 Початкова освіта
05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Інформатика)
23 Соціальна робота 231 Соціальна робота
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
10 Природничі науки 101 Екологія

Ступінь бакалавра на базі молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста із споріднених та інших спеціальностей:

01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (польська))
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Історія)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
01 Освіта/Педагогіка 012 Дошкільна освіта
01 Освіта/Педагогіка 013 Початкова освіта
05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
01 Освіта/Педагогіка 015 Професійна освіта (Деревообробка)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Інформатика)
23 Соціальна робота 231 Соціальна робота
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
10 Природничі науки 101 Екологія

Ступінь магістра на основі ступення бакалавра або ОКР спеціаліста за спеціальностями:

01 Освіта / Педагогіка 012 Дошкільна освіта
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Мова і література (німецька)
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Українська мова і література)

Третій (освітньо-науковий) рівень на основі ступеня магістра або ОКР спеціаліста на спеціальність:

011 Освітні, педагогічні науки

Кременецький педагогічний коледж КОГПА ім. Тараса Шевченка ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ на 2020-2021 навчальний рік

На основі базової загальної середньої освіти (9 кл.) за спеціальностями:

01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура)
Кваліфікація: Вчитель фізичної культури, організатор туристичної роботи;
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
Кваліфікація: Вчитель образотворчого мистецтва, керівник гуртка художніх промислів;
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Кваліфікація: Вчитель музичного мистецтва, керівник хореографічного колективу.

01 Освіта / Педагогіка 012 Дошкільна освіта
Кваліфікація: Вихователь дітей дошкільного віку, вчитель іноземної мови у дошкільних закладах або інструктор з фізичного виховання дітей дошкільного віку;
01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
Кваліфікація: Вчитель технологій і креслення, вчитель інформатики в початкових класах.

Телефони для довідок:
(03546) 2-27-07, (03546) 2-24-89
(03546) 2-19-91
096 914 08 39
067 968 88 72
Адреса академії:
47003 Вул. Ліцейна,1
м. Кременець, Тернопільської обл.
www. kogpi.edu.te.ua

До заяви, поданої в паперовій формі на ім'я ректора, необхідно додати:
- копії документа державного зразка про раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень, на основі якого здійснюється вступ, та додатка до нього;
- копію сертифіката зовнішнього незалежного оцінювання (для вступників на основі повної загальної середньої освіти);
- копію документа, що посвідчує особу та громадянство;
- копію військово-облікового документа (для військовозобов'язаних);
- копії документів, що підтверджують право вступників на участь у конкурсі за результатами вступних екзаменів на основі повної загальної середньої освіти, зарахування за співбесідою, зарахування за квотами (за наявності);
- медична довідка за формою 086/о (для вступу на спеціальність 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Фізична культура);
- чотири кольорові фотокартки розміром 3х4 см, папка і конверти.

"Замок" - газета КОГПА ім.Тараса Шевченка
Видається українською мовою.
Свідоцтво **ТР №422-22Р**, 05.12. 2006 р.
Індекс **96492**
Засновник і видавець: трудовий колектив КОГПА ім. Тараса Шевченка

Наш розрахунковий рахунок:
IBAN:UA 638201720314251001201039187
МФО 838012
УДК в Тернопільській області
ЗКПО 02125556

Головний редактор
Анатолій БАГНЮК
Літературний редактор, відповідальний секретар
Ніна БАГНЮК

Художньо-технічний редактор, дизайнер
Валентина КАЩУК
Фотохудожник
Петро ДАНИЛЮК

Видруковано у друкарні "Від і до" м.Чернівці, вул. Заводська, 37в
Наклад 1000 прим.

Наша адреса: 47003, вул. Ліцейна, 1, м.Кременець, Тернопільська обл.